

اینکه بتوانیم یک حرف هائی بنویسیم. از روزی که بنده باین مجلس آمدم تا امروز گوش کرده ام از یک اصلی که مخالف اصل مشروطیت باشد تجاوز نکند. بقیه بنده این لایحه دو شور دارد.

(همه نمایندگان) رئیس - شما پیشنهاد کرده اید بطهران و کرمان اضافه شود. در پیشنهادتان صحبت کنید.

دکتر آقاییان - در پیشنهاد صحبت می کند. این مسئله سابقه هم دارد. (صدای زنگ)

رئیس - خارج از موضوع است. دکتر آقاییان - پس اصلا حرف نپوشم. (بصدای خود مراجعت نمودند)

رئیس - پیشنهاد آقای حائری - زاده. (بشرح ذیل خوانده شد)

بنده پیشنهاد میکنم در ماده اول وشته شود. طهران - اصفهان - کرمان - بوشهر.

حائری زاده. ما ها که در اینجا حاضر شده ایم مثل یک صاحب خانه هستیم که با طرف منزل خودش نگاه میکند. اگر تعمیراتی لازم دارد تعمیر میکند. اگر یک قسمت حیاط بگلی خراب شده باشد در یک قسمت دیگر مشغول نقاشی نمی شود.

اول خرابی های آنجا را رفع میکنند بعد میردازد به نقاشی آن قسمتی که پر خراب نیست.

ما باید نگاه کنیم ببینیم بیست مملکت ما در خطوط مختلفه یعنی شمال و شرق و غرب بطور حرکت میکنند؟ از اینجا بشهر یه لوی و از آنجا بقره تو بست با انومیل حرکت میکنند ولی بست کرمان را با گاز و شتر و الای حرکت می دهند.

ما در آنجا ای که پیشش با تو بیل حرکت میکنند می گوئیم طیاره هم بالای سرش حرکت کند ولی آنجا ای که با گاز و شتر حرکت میکنند می گوئیم اصلاح کاری هم لازم ندارد.

بنده عرض میکنم طیاره که از طهران به بوشهر می رود در اصفهان پیاده می شود ممکن است بعد بکرمان و از آنجا بشیراز و از آنجا بوشهر برود.

اگر یک مبلغ جزئی یعنی همان تفاوت پستی را که امروز می دهند باو بدهند ممکن است بست کرمان را هم برساند و از آن طرف بشیراز و بوشهر برود تفاوت قیمت زیادی هم پیدا نمی شود و آن قسمتی هم که بستش بوسیله گاز و شتر حرکت می کند آنها هم بوسیله طیاره تجارتش راه می افتد. و از این خرابی یک قدری راحت می شود.

رئیس - آقای شیروانی (اجازه) شیروانی - این قبیل پیشنهادات البته خوبست بنده هم اگر ممکن بود برای دولت و بودجه مملکت پیشرفت کند با آقای حائری زاده موافقت میکنم ولی پیشنهاد هائی که باین ترتیب می شود و مخصوصاً مثلی هم که زدند منافی این است که یک وقتی یک خانه خرابست حالا که می خواهیم چند اطاق آن خانه تعمیر کنیم همه خانه محتاج بشیر است از تعمیر آن چند اطاق هم صرف نظر کنیم تا اینکه پول بگیران باید و تومان خانه را تعمیر کنیم تا خانه بگلی خوب شود.

البته مملکت تمام قطعاتش راه آهن دارد. هواپیمائی لازم دارد. توسعه معارف لازم دارد. اصلاحات خیلی مفید و اساسی لازم دارد.

این مثل این است که بگوئیم ما گرسنه هستیم یک نانی هم اینجا هست و میتوانیم آنرا بخریم ما را بکنند ما این نان را نخوریم تا با پول و جولو و قرمه سبزی و خربزه اصفهان همه آنها را بخریم پیدا کنیم ببینیم.

هریک از این ها را باید بگلی بگلی شروع کرد.

یکی را موکول بدیگری کردن یا فلان محل را ترجیح دادن این چیز غریبی است!!

بالاخره هر گوشه مملکت یک مزایائی دارد که باید هواپیمائی امتداد پیدا کند ولی وقتی گذر خود بودجه مملکت مانعست چه باید کرد؟

امروز عجلاناً ما ماهی ۳ هزار تومان و تا ۱۸ ماه هم یک کمک خرجی رومی. توانیم بدهیم و ۳ خط هواپیمائی پیدا کنیم.

اگر در بودجه سنه آتی ما با مجلس پیدا شود و اگر آقای حائری زاده بماده هشت مراجعه بفرماید نظر ایشان تأمین خواهد شد.

در بودجه سال آینده بگلی دوخط دیگر اگر توانستیم علاوه میکنیم پس در لایحه این پیش بینی شده است امروز که بودجه ما اقتضا میکند ۳ خط را امتداد میدهم فردا هم اگر عملی پیدا کردیم سایر خطوط را میکشیم والا این قبیل پیشنهاد هادور پیدا میکنند و هر کسی نظرش اینست که یک خط اضافه شود ولی بودجه اش را نداریم.

رئیس - عقیده کمیسیون چیست مخیر - قبول نمی کنم.

رئیس - رأی گرفته میشود بقبول توجه بودن پیشنهاد آقای حائری زاده آقایانی که موافقت فرمایند (عده برخاستند)

رئیس - قابل توجه نشد آقای آقامیرزا سید

احمد بهبهانی وجهی دیگر پیشنهاد کرده اند لایحه از دستور خارج شود (بشرح ذیل قرائت شد) اینجانبان پیشنهاد می نمایم لایحه هواپیمائی یونکرس از دستور خارج شود.

شیانی - زعمیم بهبهانی ۵۰ کتر آقایان یاسائی - محمد ولی اسدی - انصاری - یعقوب - هاشم آشتیانی رئیس - آقای بهبهانی (اجازه)

بهبهانی - البته این مطلب مسلم است که هیچ یک از نمایندگان راجع به هواپیمائی و این پیشنهاد نمیتوانند اساساً مخالفت کنند چنانچه اغلب آقایان خود بنده هم در اصل این لایحه موافق بودم و حتی قبلاً پیشنهاد کرده بودیم که بطریق لایحه فوق العاده پیشنهاد شود که یک شور بود چون تصور میکردیم بر حسب موادی که در نظام نامه است.

اگر بنا شود لایحه دولت بپس بیاورد و دستور دارد و ما منتظر بودیم همان طور که پیشنهاد کردیم بپس بیاورد بگلی بگلی شد که همه آن یا کاتی را دیده اند و این حقی که باین شخص داده میشود با آن حقوقی که در پاکت نوشته شده تفاوت های زیادی دارد.

بنده اولاً هنوز هم اعتقاد این است که مواد نظام نامه ناطق است باین که این لایحه دستور دارد و اینرا البته بنظر آقایان و کلاً میبایم ماده ۵۷ و ۵۹ نظام نامه بنظر من ناطق این مسئله است که این لایحه دستور دارد بنا بر این پیشنهاد کردیم که قهلاً دستور امروز خارج شود.

تا اینکه بن این لایحه و با کت هائی که به آقایان و کلاً رسیده است درست تمق شود و تطبیق شود که اگر ممکنست متابع دولت و مملکت بیشتر حفظ شود و از آن طرف هم بماده ۵۷ و ۵۹ نظام نامه مراجعه بفرمایند.

تعمیر نظام نامه را همین کنید که آن دو ماده اگر موردش اینجا نیست پس موردش کجا است آنوقت شاید ما هم متقاعد بشویم. نظر باینده مطلب بنده و رفقای بنده این پیشنهاد را کردم حالا بسته است به نظر آقایان.

رئیس - آقای طهرانئی (اجازه)

طهرانی - استدلالی که آقایان کردند دو دلیل بود یکی اینکه این لایحه در شور دارد پس از بیان آقای رئیس تصدیق کردن اکثریت مجلس معلوم میشود و در اردو تشخیص اینکه یک شور دارد باید شور با مجلس است پس از آنکه مجلس تصدیق کرد دیگر معنی ندارد که ما بگوئیم این لایحه دستور دارد یا یک شور

بملاوه مایک فردا بیشتر نمازیم و این خیلی بنظر من سخت می آید یک لایحه را که دولت امضاء کرده است باید ورقه که معلوم نیست متعلق بکی است و استفاده بچیس آقا میباید که این لایحه که امضاء رسمی دولتی دارد که محل اعتماد است.

بملاوه حقیقه خیلی بد است یک کیانی که مدت مدیدی در این مملکت آمده و همایانی کرده است و به عملیات او اعتماد کرده ایم و کلاً قهلاً بنده ایم که این کیانی خیلی خوبی است.

حالا رای بدهیم که لایحه آن از دستور خارج شود و اصحیح تا حالا وقت بست باطل شود و از فردا دوباره شروع کنیم. عقیده بنده اینست که همین امروز مذاکره شود تمام شود.

بهبهانی - مطابق ماده ۵۷ نظام نامه این لایحه دستور دارد.

رئیس - رأی می گیریم به پیشنهاد شما اگر قبول شد معلوم می شود دو شور دارد. آقایانی که تصویب می کنند قیام فرمایند (عده برخاستند)

رئیس - تصویب نشد آقای شوشتری پیشنهاد شما قرائت شود (بلی)

(شرح آتی قرائت شد) بنده پیشنهاد میکنم در ماده اول اضافه شود (طهران - تراثک) شوشتری - آقایان تصور نفرمایند که از نقطه نظر حوزه انتخابی بنده این پیشنهاد را می کنم.

در این ماده نوشته است کمیانی بلافاصله خطوط را دائر کند اگر دائر نگردد چه میشود؟ این است که بنده یک ماه فرجه قائل شدم که اگر در ظرف آن مدت نکرده علاوه بر تأدیسه هزار تومان غرامت بدولت ایران حق داشته باشد که این قرارداد را فسخ کند برای این که بتواند با کمیانی دیگری کترات جدیدی متعقد کند.

مخیر - مجدداً قرائت شود (پیشنهاد آقای آقامیرزا شهاب مجدداً خوانده شد)

مخیر - باین پیشنهاد بنده می توانم موافقت کنم و صریح هم هست و باینستیک هر چه ماده باشد که کمیانی را متعقد کند ولی اگر سایر آقایان پیشنهاد ایشان را پس می گیرند بنده این پیشنهاد را قبول میکنم.

رئیس - آقای آقا سید یعقوب پیشنهاد شما سه ماه است و پیشنهاد آقای آقامیرزا شهاب میرزا شهاب (بشرح زیر قرائت شد)

این بنده تبصره ذیل را در ماده اول پیشنهاد میکنم تبصره - کمیانی یونکرس متعهد

شود که چنانچه خطوط مزبور در ماده اول را تا یک ماه بعد از امضاء قرارداد دائر نکند مبلغ سه هزار تومان غرامت بدولت ایران تأدیسه نماید و دولت ایران در این صورت حق خواهد داشت این قرارداد را فسخ نماید.

رئیس - پیشنهاد آقای آقا سید - یعقوب (بضمون ذیل قرائت شد) تبصره ذیل را بماده اول پیشنهاد می کنم

تبصره - مؤسسه هواپیمائی ملزم است چنانکه پس از تصویب این قانون در عرض سه ماه اقدام عملی نکند که وزارت پست و تلگراف کند مبلغ شش هزار تومان بدولت مجاناً بدهد و این قرارداد هم ملغی است.

رئیس - پیشنهاد آقای آقا شیخ جلال هم همین طور است (بشرح آتی قرائت شد)

و چنانچه از تاریخ تصویب این قرارداد بفاصله بیست روز شروع بعمل نمود این امتیاز لغو خواهد بود.

رئیس - آقای آقامیرزا شهاب (اجازه)

آقا میرزا شهاب - این ماده اول خطوط را برای سیر هواپیمائی معین کرده است پیشنهاداتی هم می شود بنده حق داشتم برای راضی کردن موکلین خودم کرمان را پیشنهاد کنم ولی چون دیدم که دولت عجلاناً پیش از این نمیتواند تقبل کند پیشنهاد نکردم.

در این ماده نوشته است کمیانی بلافاصله خطوط را دائر کند اگر دائر نگردد چه میشود؟ این است که بنده یک ماه فرجه قائل شدم که اگر در ظرف آن مدت نکرده علاوه بر تأدیسه هزار تومان غرامت بدولت ایران حق داشته باشد که این قرارداد را فسخ کند برای این که بتواند با کمیانی دیگری کترات جدیدی متعقد کند.

مخیر - مجدداً قرائت شود (پیشنهاد آقای آقامیرزا شهاب مجدداً خوانده شد)

مخیر - باین پیشنهاد بنده می توانم موافقت کنم و صریح هم هست و باینستیک هر چه ماده باشد که کمیانی را متعقد کند ولی اگر سایر آقایان پیشنهاد ایشان را پس می گیرند بنده این پیشنهاد را قبول میکنم.

رئیس - آقای آقا سید یعقوب پیشنهاد شما سه ماه است و پیشنهاد آقای آقامیرزا شهاب میرزا شهاب (بشرح زیر قرائت شد)

این بنده تبصره ذیل را در ماده اول پیشنهاد میکنم تبصره - کمیانی یونکرس متعهد

معاون وزارت مابله - اگر در عرض لفظ غرامت بلاعوض گذاشته شود بهتر است. آقا میرزا شهاب - بلاعوض را قبول کردم.

رئیس - پیشنهاد آقای تجدید (بشرح ذیل خوانده شد) بنده پیشنهاد می کنم که طهران بندر بوشهر از ماده اول حذف شود.

تجدید - علت اینکه بنده این پیشنهاد را کردم این بود که وزیر معتمد پست و تلگراف و هم بر هیچ کدام توضیح ندادند که علت انتخاب این سه خط چه جزایست و از چه نقطه نظر است و بالاخره روابط تجارتنی و مصالح مملکت اقتضا کرده است و که خط طهران به بندر بوشهر باشد دائر شود؟

در ماده دوم نوشته شده است که نقطه نظر اینست که بظوابط هواپیمائی اروپا ارتباط پیدا کند اگر اینست که ما می بینیم خط طهران - قره توهم مربوط بخطوط هواپیمائی اروپا می شود از طرف شمال هم خط بندر بوشهر است مثل چیزی که هست خط طهران بوشهر خطوط پستی ما را بسواحل عمان وصل می کند و اگر نظر اینست که بخطوط هواپیمائی اروپا متصل شود از طرف شمال هم ممکن است.

پس این قلمی است که دولت برای اتصال این خط هواپیمائی بخطوط هواپیمائی اروپا باید یک خساراتی تحمل کند و اگر طهران بوشهر حذف شود خسارات دولت کمتر خواهد شد.

رئیس - آقایانی که پیشنهاد آقای تجدید را قابل توجه می دانند قیام فرمایند. (عده برخاستند)

رئیس - قابل توجه نشد پیشنهاد آقای زعمیم (بترتیب آتی قرائت شد)

بنده پیشنهاد میکنم عبارت بلافاصله از ماده اول حذف شود.

زعمیم - بنده دو پیشنهاد کردم ممکن است اولی را هم بخواهند آنوقت توضیح بدهم.

رئیس - آن پیشنهاد فیراز این است و تمام ماده را تغییر میدهم.

زعمیم - بنده پیشنهاد کردم عبارت بلافاصله حذف شود برای این است که تبصره آقای آقا میرزا شهاب یکمدهتی را معین کرد در این صورت دیگر بلافاصله مورد ندارد.

مخیر - آن برای مجازات بود که اگر اینکار را نکرده چه باید کرد بنا بر این این بگماه برای اجرای آن مجازات است که اگر نکرده علاوه بر اینکه باید پول بدهد امتیاز هم ملغی است.

زعمیم - می گویم رئیس - پیشنهاد دیگر آقای زعمیم (بشرح ذیل خوانده شد) ماده اول را بشرح ذیل پیش نهاد میکنم.

ماده اول - مجلس شورای ملی بوزارت پست و تلگراف اجازه میدهد که جهت حمل محمولات پستی بظوابط منحصلاً ذیل طهران بندر بوشهر و طهران قره توهم قراردادی به مدت سه سال موسسه هواپیمائی یونکرس منعقد نماید.

زعمیم - فرق پیشنهاد بنده با این ماده پیشنهادی کمیسیون خیلی واضح و روشن است پیشنهاد کمیسیون این است که مجلس حق انحصاری هواپیمائی را در ۳ قطعه ذیل در مدت ۳ سال یونکرس را گذارم بیکند ولی بنده پیشنهاد کردم که وزارت پست و تلگراف مجاز باشد برای حمل محمولات پستی قراردادی با موسسه یونکرس برای سه سال منعقد کند زیرا بنده با حق انحصار دادن بکمیانی یونکرس موافقتی نداشتم.

بنده غالباً اینجا می بینم که راجع بطلب سرمایه خارجی صحبت می شود و گفته می شود بهر نحو هر شکل هست باید سرمایه خارجی را جلب کرد و این بدیهی است وقتی که ما انحصار بدهیم هواپیمائی مملکت خودمان را بیک کمیانی مخصوص آنوقت که نماینده موسسات دیگر اقبال نمی کنند که بیاوند در مملکت ما موسساتی ایجاد کنند از این جهت بنده پیشنهاد کردم این حق انحصار برداشته شود و با اضافه مقصود وزارت پست و تلگراف هم همین است و میباید محمولات پستی را با آیرولان حمل کرده و با پست های هواپیمائی جاهای دیگر ربط داده باشد و این نباید یک مسئله انحصاری باشد بنده گمان میکنم این حق انحصاری که در اینجا قید شده است ما را از خیلی استفاده ها در آتی محروم خواهد کرد و اشکالی هم نمی بینم که البته بنده باین شکل تبدیل شود و علاوه مواد دیگری دارد که حق تقدم را به موسسه یونکرس میدهد و پس از انقضای مدت اگر با شرایط مساوی شرایط دیگران قبول کرد باورده میشود با اضافه در ماده سوم می نویسد که تا هجده ماه برای هر میل سه قران دولت بسا موسسه یونکرس کمک خواهد کرد.

برای اینکه این موسسه در اینجا ریشه کند حالا با این مساعدتیکه دولت می کند شاید یک کمیانی های دیگر باشند که بطور منافع برای اینکار حاضر شوند دلیل ندارد که ما این حق منافع را از کمیانیهای دیگر ساقط کنیم و یک انحصاری بدهیم بیک کمیانی که در آتی ما را از کمیانیهای دیگر محروم کند.

رئیس - عقیده کمیسیون چیست؟ مخیر - قبول نمیکنم.

رئیس - رأی گرفته میشود آقایانی

که پیشنهاد آقای زعمیم را قابل توجه می دانند قیام فرمایند. (عده برخاستند) رئیس قابل توجه نشد. پیشنهاد آقای یاسائی (باین نحو قرائت شد)

بنده پیشنهاد میکنم حکله انحصار از ماده اول حذف شود. یاسائی خیلی متأسفم لایحه که بنده با آن موافقت بیک شکل خاصی بمجلس آمد که ناچارم مخالفت کنم کلاً اینجاکه گفته شد که این لایحه دستور دارد.

حق انحصار بیک خارجی دادن است بنده از آقایان انصاف میطلبم یا جریان مدت دو سال و این نظام نامه آیا این لایحه یک دستور دارد؟

ما که نمی توانیم نظام نامه را اصلاح کنیم بنده عقیده ام این است که لااقل حق انحصار را حذف کنیم.

مخیر - بنده نمیدانم در این موضوع چه شکل عرض کنم.

در اینجا دو سال است صحبت میشود که مملکت هواپیمائی لازم دارد. اگر آقایان نمی خواهند موافقت کنند بهتر این است که رأی بدهند از دستور خارج شود.

والا این یک مسئله ایست که دولت درش بهت کرده و مقامات مالی ترجیح داده اند بر لایحه دیگر و آن لایحه بپس برگشته است و مجلس هم رأی داده است که چون این مسئله خرج است یک شور بیشتر ندارد؟

حالا هم مجلس مختار است و بهر نحو که صلاح میدانند عمل مینمایند. رئیس - این پیشنهاد در ضمن پیشنهاد آقای زعمیم رد شده حالا احتیاطاً رأی می گیریم.

یاسائی - استرداد میکنم رئیس - رأی گرفته می شود بماده اول بنضمیمه تبصره پیشنهادی که آقای مخیر قبول کردند آقایان بیکه موافقت قیام فرمایند (اغلب برخاستند)

رئیس - تصویب شد. ماده دوم (بشرح ذیل خوانده شد)

ماده دوم - موسسه هواپیمائی یونکرس متعهد می شود که خطوط پستی هوائی در ماده اول را بخطوط پستی هوائی اروپا متصل نمایند مکلف است که لااقل در بخت پستی هوائی اروپا مرتبط سازد.

رئیس - آقای آقا سید یعقوب آقا سید یعقوب - بنده مخالفتم در این ماده برای اینست که در این جا یک ترتیبی واقع شده و درست در تحت تنظیم نامه نوشته است که این موسسه متعهد است که خطوط را مرتبط کند بخطوط هواپیمائی اروپا اما از چه راه خطوط ایران

واروپا را مرتبط کند. این را معین نکرده است و در صورتی که از این مطلب هم تغلف کند یا بپوشد که مرتبط نه کند خطوط هوایی ایرانی را به خطوط اروپا چه الزامی بر او وارد می شود؟ این هم معلوم نیست بنابراین ما این اختیار مطلق را نمیتوانیم بپذیریم. هوای مملکت ما است و حکمرانی آن هم باید در تحت نظر ما باشد. چون در این ماده معین نکرده است که از کدام راه است و در صورت تغلف هم بر او الزام آور نیست این است که بنده تبصره را پیشنهاد می کنم. اگر آقای ممبر قبول کنند دیگر بنده مخالفت نمی کنم.

رئیس - آقای مرقی (اجازه)

مرقی - بنده تصور می کنم که اگر آقای آقا سید یعقوب ماده او را درست نگاه کنند این ایراد را نمی کنند مادام که لایحه سه خط بیشتر اجازه نماند. یکی از طهران بندر به لری طهران بندر به شهر طهران قره تو - یک خطوط زیادی در این لایحه نیست که اسباب خیالمان شود که بلکه از یک خطی مربوط کند که ما ندانیم. راجع به اجازات هم فرمودند که معین نشده. نمی شود برای هر نکته مجازات معین کرد. قبل از آنکه ایشان میگفتند من کیچ شده ام حالا دیگر چرا مخالفت میکنند؟ آقا سید یعقوب بنده اجازه میخواهم اخطار نظامنامه دارم. چه حق دارد چه حق دارد این حرف را بزنند. تو کی هستی که این حرف را بزنی؟ باید رئیس جلوش را بگیرد بنده از مجلس خارج میشوم. یعنی چه؟ (از مجلس خارج شدند)

رئیس - آقای کازرونی (اجازه)

کازرونی - عرضی ندارم

رئیس - آقای ارباب کیخسرو (اجازه)

ارباب کیخسرو - بنده در این ماده دو قسمت می بینم که بقعیده بنده درست با هم موافقت نمی کند.

در قسمت اول میگویید این سه خط را اتصال خواهد داد به خطوط هوایی اروپا آن در ظرف سه ماهه اول یکی از خطوط اروپا به خطوط هوایی اروپا متصل نماید. اینجا اگر شرط است که هر سه خط را ربط بدهد قسمت آخر ماده با قسمت اولش متضاد است برای اینکه اجتماع نمی کنند وقتی این شخص مکلف شد که خط را ربط بدهد در خط دیگر چه میشود پس اگر آن یک خط یک خط آن باید در ظرف سه ماه متصل شود دو خط دیگر تکلیفش چه می

شود؟ باید ماده را طوری نوشت که اول و آخرش با هم ربط پیدا کند.

رئیس - آقای کازرونی (اجازه)

کازرونی - ایشان مخالفتی با این ماده نفرمودند در این ماده بطور کلی می گوید این سه خط را به خطوط اروپایی متصل کند بدون اینکه تعیین کند این سه خط را در چه مدتی متصل خواهد کرد ولی توضیح می دهد که یک خطش را در ظرف سه ماه اتصال خواهد داد و خط دیگری ممکن است پس از چهار ماه پنج تا شش ماه متصل نماید. حالا اگر برای دو خط دیگرش بگوید باید توجه کرد که بعد از سه ماه نمی تواند هر سه خط را متصل کند. یک خطش را متصل می کند و دفعه احتیاج می شود دو خط دیگر را ممکن است پیشنهاد کنند. بعد از چهار ماه یا شش ماه دیگر متصل نماید. فرض اینست که اول و آخر ماده متعین نیست. رئیس - آقای امامی پیشنهاد کرده اند قبل از کلمه مکلف و او علاوه شود. آقایان (شرح ذیل قرائت شد)

بنده پیش نهادی کنم که در آخر ماده دوم اضافه شود: در صورت تغلف از این قرارداد حاضران درجه اعتبار ساقط است.

و کثر آقایان - است و هوایی در صورتی برای مملکت نافع و مورد احتیاج است که مملکت ما را با سایر ممالک ربط بدهد از این جهت این جا دولت پیش بینی کرده و یونکرس هم تمهید کرده است که در مدت سه ماه یکی از این خطوط را به خطوط هوایی اروپا اتصال بدهد.

آقای آقامیرزا شهاب یک تبصره در ماده اول پیش نهاد کردند که اگر آنرا بعد از ماده آخر پیش نهاد کرده بودند بطوری که نفوذ پیدا می کرد نسبت به تمام مواد قرار داد بنده پیش نهاد را نمی کردم.

یعنی اگر در آخر قرارداد قید میشد هر گاه مؤسسه یونکرس یکی از شرائط مترجه در قرارداد را اجرا نکرد فلان مبلغ دادنی باشد بنده مرقی نداشتم ولی از آن جایی که آن جریمه که پیش بینی شده است فقط به اول تعلق گرفته است و باین ماده دوم تعلق ندارد باین جهت بنده پیشنهاد کردم در صورت عدم وجود فرس مازر اگر کمیانی تکلیف خود را در صورت ندادن قرارداد درجه اعتبار ساقط است.

مغیر - در آن التزامنامه که کمیانی امضاء کرده بود بوزارت پست و تلگراف داده بود معین شده است که کمیانی ملزم

می شود در ظرف مدت معینه یکی از خطوط ذیل را به خطوط هوایی اروپا متصل نماید و در آنجا مشروط نوشته بود حتی شهرهایی که هوای ما می رود آنها را معین کرده بود و اصل التزامنامه در دست آقای شکوه الملک است.

ما فعلا کمیانی را مقید می کنیم که یکی از خطوط را به خطوط هوایی اروپا متصل نماید. حالا خطش از کدام شهر هاست گذرد یا کدام خط را متصل خواهند کرد این بسته بنظر خود وزارت پست و تلگراف است.

حالا اگر آقایان لازم می دانند ممکنست بگوئیم وزیر پست و تلگراف حاضر شود و توضیح بدهند که از چه راهی اتصال پیدا می کند یا اگر میل دارند ممکن است همین آن ماده را بیآورند تصویب کنند بنابر این این پیش نهاد را ارائه می توانم قبول کنم.

رئیس - عده برای رای گرفتن کافی نیست ممکن است در پیشنهاد دیگری مذاکره شود تا آقایان بیایند.

پیش نهاد آقای ارباب کیخسرو (به این کیفیت قرائت شد)

بنده پیشنهادی کنم در آخر ماده دوم این تبصره مزید شود: و دو خط بقیه را لاقدر طرفش ماه.

ارباب کیخسرو - بنده این تبصره را که پیشنهاد کردم در واقع نمی خواهم اسمی مخالفتی کرده باشم ولی میخواهم عبارت ماده بعد بیکر را ربط پیدا کند اگر مقصود اینست یکی از این سه خط کفایت می کند که با خطوط هوایی اروپا ربط پیدا کند پس انشاء الله را صحیح بنویسید. در همان جایی که مینویسد: مؤسسه یونکرس متعهد می شود که خطوط هوا - ییانی را به خطوط هوایی اروپا متصل نماید. دو ماه انجامی نویسد و لاقدر یکی از آن در ظرف سه ماه متصل خواهند نمود و تکلیف دو خط دیگر هیچ معین نیست که در ظرف چه مدت و آیا تا انتهای مدت ربط خواهد داد یا نه.

مقصود بنده این بود که یک نفر چه در میان باشد که تکلیف را معلوم کند والا اگر این ماده به همین ترتیب بگذرد تصدیق کنید که غیر از ما هر دم دیگر هم باید به هر آنند و مطلع شوند.

مغیر - بنده خیلی متأسفم که معاون وزارت پست و تلگراف تشریف ندادند که تمام آن سوابق را در این جا بخوانند که تمام آقایان مسبوق شوند و الا تلفن شد که ایشان تشریف بیآورند در ماده دوم نوشته است که لاقدر در ظرف سه ماه یک خط را متصل کند.

تمام خطوط لازم نیست الان متصل

نست پیشنهاد یونکرس صرفه جوئی میشود. اگر این مسئله راست باشد بنده با این پیشنهاد یونکرس کاملاً مخالفم و اگر یونکرس دو قران را قبول میکند چون او زود باینجا آمده است بنده هم موافقت میکنم ولی اگر یک کسی دیگر دو قران قبول کند چون بیست و پنج هزار تومان تفاوت عمل دارد بنده نمی توانم با لایحه یونکرس موافقت کنم.

رئیس - آقای باستانی (اجازه)

باستانی - مخالفتم.

رئیس - آقای شریعتی زاده (اجازه)

شریعتی زاده - مخالفتم.

رئیس - آقای شیروانی (اجازه)

شیروانی - لایحه گویا بنظر رئیس کل ماله رسیده است و پیشنهاد کمیانی فرانسوی هم در آنجا تطبیق شده است این کمک خرج را یونکرس در مدت هجده ماه بیشتر نمی گیرد و حسابی هم که در ماله شده است تفاوتی حاصل نمیکند.

وزیر پست و تلگراف - لایحه یونکرس را که اول می بایستی از حیث مالی با ماله مشورت شود مشورت شده و قبول شده و هیئت دولت هم تصویب کرده پس از آن مجلس آمده بعد کمیانی فرانسوی آن پیشنهاد را داده بود پیشنهاد کمیانی فرانسوی را هم بپسرای اینکه خاطر آقایان مسبوق باشد تقدیم کردم حالا اختیار با اکثریت مجلس است که هر طور صلاح میدانند رای بدهد.

رئیس - آقای حائری زاده (اجازه)

حائری زاده - چند روز پیش آقای وزیر پست و تلگراف یک لایحه راجع به یک کمیانی فرانسوی در خصوص هوای و نوردی ایران بمجلس آوردند و بکمیسیون فواید عامه فرستاده شد و چون لایحه زیاد بود هنوز موفق نشده ایم که آن لایحه را صحیحاً مطالعه نماییم.

امروز یک پاکتی آمد که امضای اروپایی هم در ضمن مراسله اش بود که چاپ کرده اند و آقایان هم ملاحظه فرمایند من میدانم مال همان کمیانی است یا مال دیگری است در اینجا مقایسه میکنم مودای را که یونکرس پیشنهاد کرده و بتوسط دولت تقدیم مجلس شده بود و مودای که کمیانی فرانسوی بدولت پیشنهاد کرده است.

در موضوع ماده سوم می نویسد کمیانی یونکرس برای هر میل سفران تقاضای نماید ولی کمیانی فرانسوی برای هر کیلومتر دو قران تقاضا میکند و از این طریق در مدت هجده ماه تقریباً بیست و پنج هزار تومان برای دولت ایران

نسبت پیشنهاد یونکرس صرفه جوئی میشود. اگر این مسئله راست باشد بنده با این پیشنهاد یونکرس کاملاً مخالفم و اگر یونکرس دو قران را قبول میکند چون او زود باینجا آمده است بنده هم موافقت میکنم ولی اگر یک کسی دیگر دو قران قبول کند چون بیست و پنج هزار تومان تفاوت عمل دارد بنده نمی توانم با لایحه یونکرس موافقت کنم.

رئیس - آقای باستانی (اجازه)

باستانی - مخالفتم.

رئیس - آقای شریعتی زاده (اجازه)

شریعتی زاده - مخالفتم.

رئیس - آقای شیروانی (اجازه)

شیروانی - لایحه گویا بنظر رئیس کل ماله رسیده است و پیشنهاد کمیانی فرانسوی هم در آنجا تطبیق شده است این کمک خرج را یونکرس در مدت هجده ماه بیشتر نمی گیرد و حسابی هم که در ماله شده است تفاوتی حاصل نمیکند.

وزیر پست و تلگراف - لایحه یونکرس را که اول می بایستی از حیث مالی با ماله مشورت شود مشورت شده و قبول شده و هیئت دولت هم تصویب کرده پس از آن مجلس آمده بعد کمیانی فرانسوی آن پیشنهاد را داده بود پیشنهاد کمیانی فرانسوی را هم بپسرای اینکه خاطر آقایان مسبوق باشد تقدیم کردم حالا اختیار با اکثریت مجلس است که هر طور صلاح میدانند رای بدهد.

رئیس - آقای حائری زاده (اجازه)

حائری زاده - چند روز پیش آقای وزیر پست و تلگراف یک لایحه راجع به یک کمیانی فرانسوی در خصوص هوای و نوردی ایران بمجلس آوردند و بکمیسیون فواید عامه فرستاده شد و چون لایحه زیاد بود هنوز موفق نشده ایم که آن لایحه را صحیحاً مطالعه نماییم.

امروز یک پاکتی آمد که امضای اروپایی هم در ضمن مراسله اش بود که چاپ کرده اند و آقایان هم ملاحظه فرمایند من میدانم مال همان کمیانی است یا مال دیگری است در اینجا مقایسه میکنم مودای را که یونکرس پیشنهاد کرده و بتوسط دولت تقدیم مجلس شده بود و مودای که کمیانی فرانسوی بدولت پیشنهاد کرده است.

در موضوع ماده سوم می نویسد کمیانی یونکرس برای هر میل سفران تقاضای نماید ولی کمیانی فرانسوی برای هر کیلومتر دو قران تقاضا میکند و از این طریق در مدت هجده ماه تقریباً بیست و پنج هزار تومان برای دولت ایران

مخصوصی در نظر بگیریم. بپسرای اینکه جریان پارلمانی ما اگر موافق نظامنامه نباشد و نظریات افرادی حکم فرما باشد آن وقت لایحه باین صورت درمی آید.

بنده خیلی متأسفم که در یک لایحه باین خوبی مخالفت کنیم ولی چون این جریان را برخلاف نظامنامه می دانم اظهار مخالفت می کنم. بنده ناظر به قران دو و قران و تفاوتها نیستم و این لایحه را شاید بجهانی خوب می دانم ولی از آقای رئیس خواهش می کنم که در این دو روز آخر مجلس نظامنامه را رعایت فرمایند.

رئیس - شما اظهار می کنید با بنده در صورت مجلس. مجلس دوم مرتبه در این باب اظهار عقیده کرده. آقای آقا میرزا شهاب (اجازه)

آقا میرزا شهاب - همانطور که آقای باستانی اظهار تأسف کردند بنده هم اظهار تأسف می کنم که تشریف ندادند و با ایشان را بشنوند. اینکه فرمودند احکامی که از محاکم صادر شده در دیوان تمیز رسیدگی می شود که ببینند اصول قانونی بوده است یا نبوده. بنده هم تصدیق میکنم و امر هم همین طور است که ایشان می فرمایند ولی بالاخره ببینم که در همان دیوان عالی تمیز قاطع چیست؟ وقتی که اختلاف بین چند نفر پیدا شد قاطع رأی اکثریت است و هر چه اکثریت امر کرد البته قاطع است و الا اعضاء تمیز هم از آسمان نیامده اند. ملائکه هم نیستند. در این جا هم دو مرتبه در این خصوص مذاکره شد و مجلس هم تصدیق کرد که یک شور دارد حالا روح نظامنامه چیست؟ بنده نمی دانم قاطع رأی اکثریت مجلس است و هر چه رأی داد همان مطاع است و متبع. یک قسمت دیگر هم راجع به فرمایشی بود که یک نفر از آقایان راجع به وقران نمودند. بنده خواستم عرض کنم که خوبست یک قدری از گذشته عبرت بگیریم.

ما نیابستی رقابت های اقتصادی که ما بین کمیانی هاست از نظر دور کنیم. ممکن است در یک موقع یک کمیانی بخواهد یک کاری بکند که بفتح ما هم باشد ولی کمیانی دیگر محض اینکه آنرا بر زمین زده باشد بایک شرایط خیلی سهلتری همان پیشنهادات را می کند و وقتی که آن کمیانی از این وقت خودش هم می گوید عجبالتا وقت ندارم این را باشا بکنیم. هنوز ما مسئله نفت را فراموش نکرده ایم. سالهای زیادی هم نگذشته است یکسال گذشته است موضوع نفت و آن کمیانی اول دو دم و سوم بالاخره از این رفتن آن خوبست یک قدری از گذشته ها عبرت بگیریم و این طور چیزها که در ضمن عمل پیدا می شود ملتفت باشیم که برای خیر و صلاح ما نیست برای منافع

خودشان است. رئیس - پیشنهاد آقای آقا شایخ جلال (اینطور خوانده شد)

بنده پیشنهاد می کنم که در ماده سوم بجای سه قران دو ریال نوشته شود آقا شایخ جلال - بنده تصور می کنم که در این لایحه فقط بنظر اقتصادی و تجارتی نباید نگاه کرد بلکه تأثیر آن در فکر اهالی و مردم ایران بیشتر قابل تقدیر است. بنده این لایحه را خیلی خوب می دانم از نقطه نظر معارف و زرقی فکری و خوبست آقایان اجازه بدهند هر چه زودتر پست هواییانی در مملکت ما تأسیس شود ولی وقتی ممکن است که با یک قیمت ارزانتری این کار را بکنیم آن وقت حتی الاکان باید جنبه اقتصادی را هم در نظر بگیریم.

بنده شنیده ام آن کمیانی که معارض با این کمیانی است دو قران پیشنهاد کرده ولی از طرف دیگر یک ترتیبی معلوم و مشخص است که این کمیانی مصالحش و طیاراتی دارد بهتر از آن کمیانی است بنابراین بنده باین کمیانی مزیت می دهم و تقاضا دارم که دولت هم با او مذاکره کند و او را بدوریال راضی کند.

رئیس - عقیده کمسیون چیست مغیر - بنظر مجلس واگذار می کنیم رئیس - رای گرفته می شود قابل توجه بودن این پیشنهاد آقایانی که موافقت قیام فرمایند.

(عده برخاستند)

رئیس - قابل توجه نشده. چند دقیقه تنفس داده می شود.

(درین موقع جلسه برای تنفس تعادیل دیس از یک ساعت مجدداً تشکیل و به ترتیب از نیم چراغ برق از مغیرین چراغ نور برق خارج و بواسطه قطع سیم از طرف یک نفر از مستخدمین از خطر جاو گیری شد)

رئیس - آقای ارباب کیخسرو مقضی است نسبت به آن (اشاره به لایحه مغیرین چراغ برق) و قتهای لازمه بشود.

ارباب کیخسرو - در آنجا یک نفر مظنون بود که گتم بیرواش کنند تا تکلیفش معلوم شود.

رئیس - پیشنهادی از طرف جمعی از آقایان رسیده است قرائت می شود (این طور خوانده شد)

ایشان باین عین متن خیر کمسیون فواید عامه را راجع به حق انحصاری هواییانی یونکرس با اضافه یک تبصره برای ماده اول باین شکل:

تبصره - کمیانی یونکرس متعهد میشود که خطوط مذکور را تا یک ماه بعد از امضای قرارداد دائر کند و اگر تا موعده مزبور دائر ننماید سه هزار تومان جریمت به

دولت ایران بپردازد و نیز در آن صورت دولت ایران حق خواهد داشت این قرارداد را فسخ نماید. بشکل طرح قانونی باید دو فرمت و تقاضای مطرح شدن نوری در همین جلسه پیشنهاد میکنم.

حسن تقی زاده - عدل - طهران

حسین هلاک - دکتر حسین بهرامی - بهجانی کی استوان - شوشتری - عبدالله یاسانی - علوی - امامی خوئی - ضیاء - علیرضا - الحسینی - حسن الحسینی کاشانی - تقی اسعد رهنما - ابر - حسین - حسن بیربیر - مع کازرونی رضا افشار - دکتر آقابان - دیوان بیگی - مهدوی - ا. شیروانی - هاشم آشتیانی - رضا حکمت - مزارعی - حسن ملک - شهاب - سید مصطفی بهجانی - اصولا موافقت احد - محمود وحید - انعاده - یعقوب - الموسوی

رئیس - آقای تقی زاده (اجازه)

تقی زاده - علت تقدیم این پیشنهاد از طرف جمعی از آقایان این بوده است که چون تقریباً همه آقایان مطلع هستند که بعضی مذاکرات در اینجا پیش آمده و بالاخره معلوم شد که اغلب آقایان فرموده این لایحه مخالفتی ندارند و حتی الامکان عقیده دارند که این کار بگذرد ولی شاید بعضی عقیده داشته اند که آن لایحه دولت محتاج دوشور است و باین جهت بعضی مباحثات بعمل می آید جمعی (برای اینکه هیچ در کار نباشد) خواستند باین ترتیب پیشنهاد بکنند چونکه همه اصولاً و اساساً موافقت منتهی شکل ظاهری طوری باشد که هیچ سوسه نداشته باشد

رئیس - آقای حائری زاده (اجازه)

حائری زاده - بنده یکی از کسانی بودم که با بعضی از مواد لایحه دولت مخالف بودم و باین نظر راتی هم که آقای تقی - زاده توضیح دادند مخالف هستم برای این که این لایحه در کمیسیون هم که بود ما یک شور بیشتر برای او قائل بودیم

لایحه دیون دولتی هم از کمیسیون قوانین ماله بیرون آمده بود برای آن هم پیش از یک شور قائل نبودیم این لایحه هم اگر چه از کمیسیون فواید عامه بیرون آمده ولی چون جنبه مالی داشت بیشتر از یک شور برایش قائل نیستم این لایحه از همه از نظر نا غروب در مجلس مطرح شد و در کلیات هم صحبت شد و یکی دو ماده هم تکلیفش معلوم شد حالا از سر نو می آیدیم آن لایحه را پس بگیریم یک چیزی بعنوان طرح قانونی به مجلس بیآوریم و لایحه که یک شور دارد و ضمناً مدلل کنیم که دو شور داشته صحیح

نیست ما در مجلس امروز آیا تفهیم بدید برای دادیم • بعضی از نمایندگان - چرا حائری زاده - ما همه تفهیم بدید برای دادیم بنابر این این طرح مکتوب آن نظر به است که ما در مجلس صحبت می کردیم مباحثه میکردیم و بنده با این طرح مخالفم رئیس - رای گرفته میشود بودیت اول این طرح آقایانی که موافقت قیام فرمایند (اغلب قیام نمودند) رئیس - تصویب شده رای گرفته میشود بودیت نانی آقایانی که موافقت قیام فرمایند • (اغلب قیام نمایند) رئیس - تصویب شد سرور در کلیات است مخالفی ندارد • جمعی از نمایندگان - خیر رئیس - رای گرفته میشود به ورود در شور مواد آقایانی که موافقت قیام فرمایند • (اغلب قیام نمودند) رئیس - تصویب شد • ماده اول مخالفی ندارد آقای حائری زاده (اجازه) حائری زاده - این ماده همان ماده ایست که یک ساعت پیش بان رای دادیم حال آنکه برای میشود باید که تغییر کرده است • خوبت ماده اول را بنده به تبصره قرائت نمایند (شرح سابق خوانده شد) رئیس - آقایانی که ماده اول را به ضمیمه تبصره تصویب می کنند قیام فرمایند • (اغلب برخاستند) رئیس - تصویب شد ماده دوم مخالفی ندارد (گفتند: خیر) رئیس - رای گرفته میشود بماده دوم آقایانی که تصویب میکنند قیام فرمایند (اغلب قیام نمودند) رئیس - تصویب شد ماده سوم آقای (اجازه) آقا سید یعقوب - بنده خواستم از آقای وزیر پست و تلگراف بامخبر محترم سؤال کنم از قرائتی که بنده اطلاع دارم حاضر هستند که از سه قران کمتر بگیرند علت اینکه در اینجا دولت این ملاحظه را ننموده چه بوده است مخبر - در این قسمت قبل از تنفس یک مذاکراتی شد و آن اسناد لازم است حاضر نبود باین جهت یک مجالی برای تبلیغات خیلی شدید پیدا شد بنده ذهن آقایان را متوجه می کنم که بعد از کمیانی یونگرس یک کمیانی فرانسوی هم یک پیشنهادی بدولت داده است

و متعاقب این دو پیشنهاد وزارت مالیه یک مراسله نوشته و در مراسله خودش تصریح کرده است با اینکه این کمیانی دو قران می گیرد و کمیانی یونگرس سه قران با این حال تفاوت مالی ندارد این را بنده اجمالاً در مجلس گفتیم ولی متأسفانه عین آن مراسله در تم بود آقایان هم گوشیدند و روی این فکر پروا نداشتند تبلیغ میکردند اصل قضیه چه بود؟ این بوده که وقتی که کمیانی آلمانی بدولت پیشنهاد داده بود گفته بود ماهی سه هزار تومان می گیریم و یک کیلومتری سه قران کمیانی فرانسوی گفته بود من ماهی چهار هزار تومان می گیرم و یک کیلومتری دو قران و آن وقت وزارت مالیه این مراسله را نوشته است : « با تغییرات فوق البته پیشنهاد کمیانی آلمانی بیشتر از کمیانی فرانسوی متضمن پیشنهاد مالی نخواهد بود • این هم متن قرار و کمیانی فرانسوی ماده پنجمش را میخوانم • در تمام مدت امتیاز مازاد کلیه عوارض پستی ماخوذه بعد از وضع مخارج بکمیانی داده خواهد شد • بعد اگر از چهار هزار تومان تجاوز کرد داده نخواهد شد • این اصل قضیه بوده است • بنابر این وقتی دولت حساب کرده دیده است تفاوت مالی در اینجا پیدا نمی شود و دست دیگری را که آقای وزیر پست و تلگراف البته توضیح خواهند داد این است که کمیانی آلمانی مذاکره شده است و حاضر شده از قسمت ماهیانه تخفیف بدهد و موقع خودش وقتی نمایندگان پیشنهاداتی بکنند قبول خواهد شد • رئیس - پیشنهاد آقای دکتر آقایان (شرح ذیل خوانده شد) ماده ۳ در ترتیب ذیل پیش نهاد می کنم : ماده ۳ - در ۱۸ ماد اولی این قرارداد دولت برای پرواز در سه خط فوق از قرار هر کیلومتر دو قران بعنوان کمک خرج به مؤسسه یونگرس خواهد پرداخت • این اندازه مجالته باور داده میشود که بتواند کارش را اداره کند و بعد از هجده ماه هم این کمک خرج قطع میشود و اگر بخواهند دوباره بدهند باید یک لایحه به مجلس بیاورند • رئیس - رای گرفته میشود بقابل تسویه بودن پیشنهاد آقای دکتر آقایان • (عده برخاستند) رئیس - مقابل توجه نشد • پیشنهاد آقای شیروانی • (باین مضمون قرائت شد)

این قسمت در پیشنهاد بنده حذف شده است اما اینکه بنده دو قران پیشنهاد کردم برای سؤالی است که آقای آقا سید یعقوب کردند و آقای مخبر هم توضیح دادند و کاغذ وزارت مالیه هم قرائت شد • اینجا یک سوء تفاهمی شده است و دلایل هم اینست که اینجا ما باید بدو عنوان پول بکمیانی صاحب امتیاز بدهیم یک پول برای اینست که وقتی طیاره پرواز کرد برای هر کیلومتری سه قران از خزانه دولت میگیرد • این پول دیگر هم آن است که در ماده پنجم قید شده است یونگرس میگوید من ماهی سه هزار تومان میگیرم و فرانسویها میگویند ماهی چهار هزار تومان بنابر این این تمهید مالی که مادر ماده سوم میکنیم قطعاً باید برداریم • ولی آن مبلغی که در ماده پنجم نوشته است آن را دولت از عایدات میبرد از دولتی این سه قران که در ماده سوم نوشته شده است عایدات باشد یا نباشد بایستی بدهد • اولاً بایستی تمهید اضافه عایدی که در اینجا قید شده است چه چیز است • وقتی این را آقای وزیر پست و تلگراف توضیح دادند و ملتفت شدیم آن وقت معلوم میشود که هر ضمیمه صحیح است • این است که بنده اینطور پیشنهاد کردم و اگر میخواهند در ماده پنجم چهار هزار تومان باین چهار هزار تومان پیشنهاد کنند من مخالفتی ندارم • مخبر - بنده بطور مختصر عرض میکنم که بنده هم از این مبلغ تخفیف داده خواهد شد در ماده پنجم نوشته شده است که ماهی سه هزار تومان دولت بکمیانی یونگرس میدهد و تصریح دارد که هر گاه از ماهی سه هزار تومان تجاوز کرد مازاد آن پرداخت نخواهد کرد و هر گاه از سه هزار تومان هم کمتر باشد مؤسسه یونگرس حق مطالبه زیاد تر از آن را نخواهد داشت و این پولی که باور داده میشود برای این است که در تمام دنیا بکمیانی های هواپیمایی یک کمک خرجهایی داده میشود • این اندازه مجالته باور داده میشود که بتواند کارش را اداره کند و بعد از هجده ماه هم این کمک خرج قطع میشود و اگر بخواهند دوباره بدهند باید یک لایحه به مجلس بیاورند • رئیس - رای گرفته میشود بقابل تسویه بودن پیشنهاد آقای دکتر آقایان • (عده برخاستند) رئیس - مقابل توجه نشد • پیشنهاد آقای شیروانی • (باین مضمون قرائت شد)

زعیم - پس می گیرم رئیس - پیشنهاد آقای شریعت زاده (باین ترتیب خوانده شد) پیشنهاد می کنم در ماده سوم بجای ۲ قران دو قران بنده پیشنهاد نوشته خود شریعت زاده البته آقایان نمایندگان محترم مسبق هستند که باید فقط نظر مصلحت مملکت باشد • بنده هیچ اعتراضی نمی کنم با آقایانی که عقیده شان مخالف عقیده بنده است زیرا - بالاخره مجلس برای مباحثه در مسائل نظری وضع شده است • ممکن است در یک قضیه عقیده مخالفی هم باشد ولی حیثیت مجلس اقتضا میکند که دلائل شخص موافق و مخالف با دقت مسوطی رعایت شود • این است که من استدعا میکنم آقایان توجه بنمایند و در توضیحات بنده رعایت اختصار هم خواهد شد • در این موضوع اینطور فرض می شود که دو کمیانی یکی فرانسوی و یکی آلمانی پیش نهاداتی بدولت کرده اند من باب مقدمه لازم است عرض آقایان برسانم که این کمیانی فرانسوی پیشنهاداتی که داده است بر حسب استخراج از دولت بوده و بدولت اطلاع داده است که من میتوانم پیشنهاداتی بدهم یا خیر با جواب داده شده است در صورتی که موافق مصلحت باشد قبول خواهد شد • باین جهت و نظر باینکه هیچ علت خاصی وجود ندارد که دو کمیانی مربوط بدولت دیگر بدون وجود هیچ جهات منطقی یکی را بر دیگری ترجیح بدهند و این مسئله فوق العاده قابل اهمیت است • معصوم مجلس شورای ملی باید باین مطلب بیشتر علاقمند باشد که در تصمیماتش عاقلانه و موافق اصول منطق فضا با راجل کند • آقای مخبر محترم توضیح دادند : استناد مراسله رئیس کل مالیه و خواستند به استناد آن مراسله متعاقب بکنند و واقف بکنند که در قبول پیشنهاد کمیانی یونگرس جهات و علل منطقی منظور شده است در صورتی که کمیانی فرانسوی برای هر میل دو قران قبول میکنند و کمیانی یونگرس سه قران و البته نسبت پیشنهاد کمیانی فرانسوی تمهید مالی دولت کمتر است و این دلیل منطقی ندارد که ما سه قران را قبول کنیم • قسمت دوم راجع به صورتی است یعنی حمل چیزهای زائدی علاوه بر آنچه مقرره است این یک چیز معنی نیست که کمیانی قبول کرده باشد • که اگر وجود حاصل در نتیجه صورتی که بیشتر از سه هزار تومان شده هزار تومان مال من و بقیه مال دولت اولاً موافق احصائیه ما مطلع هستیم که صورتی که پیش از دو هزار تومان نخواهد شد •

بعلاوه این يك نامین مالی برای دولت نیست و یک چیز موهومی است آنوقت می آید در شرایط دیگری می بینیم نامی استاری هستند چیزی که بر جسته و مسلم است این است که کمیانی فرانسوی بیست و پنج هزار تومان کمتر میگیرد بنده میگویم بیستم در یک ملک می شود و وضع مالی مملکت هم طوری است که بایستی سعی کرد که زیاد خرج نشود • و بایستی هم تصور کنیم که یک قرارداد هواپیمایی را ما مجبور شده ایم به جهت سیاسی قبول کنیم بنده هیچ نمیتوانم زیر این بار بروم • بعضی از نمایندگان - ماده ۶۳ شریعت زاده - ضمتا خدمت آقایان تذکر میمهم که ماده ۶۳ نظامنامه راجع است باینکه باختصار توضیح بدهند توضیحاتی که بنده عرض آقایان رساندم مفهوم را یعنی بود که میخواستیم عرض کنم و از این مختصر تر نمی شود • بنابر این بنده هیچ ترجیحی برای کمیانی یونگرس نمی بینم بلکه به جهت هم مقتضی نمیدانم این است که بنده این پیشنهاد را کردم • وزیر قوائدما - بالاخره در ابتدای مذاکرات راجع باین لایحه ملاحظه فرمودند که چون دولت ملاحظه کرد که مجلس يك موافقت فوق العاده نسبت باین لایحه دارد آقایان هم خودشان مدافعه می کردند ما هم تماشا می کردیم ولی بالاخره تنگی وقت و اهمیت کارهایی که داریم بنده نظر به آن جنبه لطف آقایان تنها می کنم که زود تر این کار را تمام کنند چون کارهای دیگر هم هست • و راجع اصل قضیه اولاً کمیانی یونگرس در این دو یا نوزده ماه هیچ حقی نخواهد گرفت در صورتی که در پیشنهاد کمیانی دیگر از سه ماه دیگر شروع خواهد کرد • بعلاوه از مبلغ سه هزار تومان که بوده است تخفیف داده است در صورتیکه در پیش نهاد کمیانی فرانسوی همان ۳ هزار تومان باقی است و اینکه آقا فرمودند که معلوم نیست عایدات بمای ۳ هزار تومان برسد این را بنده نمی توانم تصدیق کنم برای اینکه هر دو کمیانی وقتی که میخواستند حساب کنند - باین قضیه اهمیت می دادند اولاً یونگرس چهار هزار تومان نوشته بود ۳ هزار تومان شد بعد کمیانی دیگر ۳۱ هزار تومان قبول کرد و باین ترتیب معلوم می شود عایدات بیش از این ها می شده است که بهش اهمیت می دادند و اگر معلوم بود ۴ هزار تومان بیشتر نخواهد شد •

نیست نمی آمده ۴ هزار تومان این پیشنهاد کنند دیگر این که میخواستیم عرض کنیم بنده هم تصدیق دارم که هنوز این مملکت یک سرمایه های سرشاری را دارا نیست ولی يك ملکیتی است که دارای زندگی است و دارای حیثیت است و برای یکقران هم نمیتواند اقتدرها هم تقریباً نیست و امیدواریم در صورتی که آقا باین از این هم بهتر شود • رئیس - رای میگیریم بقابل توجه بودن این پیشنهاد آقایان موافقت قیام فرمایند (عده قبلی قیام نمودند) رئیس - قابل توجه نشد • پیشنهاد آقای آقا سید یعقوب (شرح ذیل قرائت شد) پیشنهاد میکنم در ماده سوم عرض کلمه حق خواهد داشت نوشته شود دیگر کمک خرج باور داده نمیشود آقا سید یعقوب - بنده گمان می کنم خود آقای مخبر هم قبول کنند که این کلمه تبدیل شود با این که بنده پیشنهاد کردم • رئیس - پیشنهاد آقای آقا شیخ جلال هم در همین زمینه است قرائت میشود (شرح ذیل قرائت شد) در ماده ۳ عرض کلمه حق خواهد داشت نوشته شود دیگر کمک خرج نخواهد پرداخت رئیس - هر دو یکی است • مخبر - بنده هم قبول میکنم رئیس - عبارت اینطور خواهد شد بعد از انقضای هجده ماه دولت ایران کمک خرج مزبور را قطع مینماید • پیشنهاد آقای آقا سید یعقوب - در همین زمینه است • آقایان طهرانی - نظر بنده هم تمامین شد • رئیس - ماده قرائت می شود و رای می گیریم • (بمشورتن ذیل قرائت شد) ماده ۳ - دولت ایران از تاریخ استقرار پست هوایی تا مدت ۱۸ ماه برای پرواز در سه خط فوق از قرار هر میل (کیلومتر) سه قران کمک به عنوان خرج بمؤسسه یونگرس خواهد پرداخت و بعد از انقضای ۱۸ ماه دولت ایران خرج مزبور را قطع می نماید • رئیس - رای گرفته میشود بماده سوم آقایانی که موافقت قیام فرمایند (اغلب قیام نمودند) رئیس - تصویب شد • ماده چهارم قرائت می شود (شرح ذیل خوانده شد) ماده چهارم - مؤسسه یونگرس متعهد میشود در هر هفته در هر یک از خطوط معینه در ماده اول پست دولتی را که کمتر از هفتاد و پنج سنگ (هفتاد و پنج کیلو گرم)

نخواهد بود آبا و اجداداً حمل نماید رئیس - آقای آقا سید یعقوب (اجازه) بنده خواستم از آقای مخبر و همچنین از دولت سؤال کنم که دولت هفتاد و پنج سنگ در هر هفته محمولات پستی نداشته باشد آیا نسبت باین پولی که ما میخواستیم بدهیم که در ماده سه هزار تومان میشود تفاوتی حاصل می شود یا اینکه هر اندازه که باشد ما باید این پول را بدهیم وزیر فوائد عامه - البته آقا تصدیق میفرمایند که این طیاره بالاخره همان بنزین و امصارف می کند اهم از اینکه یک نفر مسافر داشته باشد یا ده نفر بنابر این این مبلغ را باید بدواد رئیس - رای گرفته میشود بماده چهارم آقایانی که تصویب می کنند قیام فرمایند • (اکثر نمایندگان قیام نمودند) رئیس - تصویب شد ماده پنجم (باین مضمون خوانده شد) ماده پنجم - در تمام مدت کترات کلیه اضافه نرخ پستی که از محمولات پستی هوایی اخذ خواهد شد پس از وضع مخارج جاری آن بمؤسسه یونگرس واگذار می شود ولی در صورتیکه عایدات مزبوره از ماهی سه هزار تومان تجاوز کند مازاد آن پرداخت نخواهد کرد و هر گاه از سه هزار تومان کمتر باشد مؤسسه یونگرس حق مطالبه زیاد تر از آن نخواهد داشت • وزیر قوائدما - در این ماده بطوریکه سابقاً هم عرض شد بجای سه هزار تومان دو هزار تومان نوشته می شود رئیس - در همین زمینه پیشنهاداتی شده است و تصور میکنم نظریه آقایان تأمین شود در دو جا کلمه سه هزار تومان دو هزار تومان میشود رای میگیریم باین ماده آقایان موافقت قیام فرمایند (اغلب برخاستند) رئیس - تصویب شد • ماده ششم قرائت می شود • (بترتیب ذیل قرائت شد) ماده ۶ - تعیین تعرفه کرایه و شرایط مسافرت محمولات و همچنین تعیین نرخ اضافی پستی منوط بظرفیات و تصویب وزارت پست و تلگراف خواهد بود و طیارات پستی یونگرس در شهرهایی که سر راه است و وزارت پست و تلگراف معین مینماید فرود آمده و صعود خواهد نمود • رئیس - آقای آقا سید یعقوب (اجازه) کمک را راجع بتعیین تعرفه کرایه و سایر شرایط باید نوشته شود بتعیین وزارت پست است نه منوط بظرفیات و تصویب وزارت پست از هفتاد و پنج سنگ (هفتاد و پنج کیلو گرم)

وتلگراف بنده بواسطه این عجلت خیلی دروحت هستم این است که مقتضی میدانم نوشته شود بتمیین وزارت پست و تلگراف خواهد بود

جمعی از نمایندگان - مذاکرات کافی است

رئیس - پیشهاد آقای ارباب (شرح ذیل خوانده شد) بنده پیشهاد می کنم در ماده ۶ بعد کلمه منوط چنین نوشته شود بنظریات وزارت پست و تلگراف و تصویب دولت خواهد بود

ارباب کیخسرو - اینجا در واقع تفرقه برای عموم مردم نوشته می شود و بنده در اینجا کافی میدانم نظریه وزارت پست و تلگراف را عقیده دارم که وزارت پست و تلگراف نظریه خودش را بگوید و بعد دولت تصویب کند و بعد از تصویب دولت به موقع اجرا گذارده شود

وزیر فواید عامه - قبول میکنم

رئیس - ماده ششم با اصلاح فرائض می شود (باین عبارت قرائت شد) ماده ۶ - تعیین تفرقه گریه و شرایط مسافرت و محمولات همچنین تعیین نرخ اضافه یستی منوط بنظریات و تصویب دولت خواهد بود و نظریات پستی یونکرس در شهرهایی که سرراه است و وزارت پست و تلگراف مبین می نماید فرود آمده و صعود خواهد نمود

رئیس - رای میگیریم ماده ششم بترتیبی که خوانده شد آقایان موافقتین قیام فرمایند

(اغلب قیام نمودند) رئیس - تصویب شد ماده ۷ (بترتیب ذیل قرائت شد) ماده ۷ - طیارات یونکرس و سایر لوازم آن که برای حمل یست ضرورت دارد باستانی بزرگ و موافق دهنی از پرداخت حقوق گمرکی معاف خواهد بود

رئیس - مخالفی ندارد (گفتند خیر)

رئیس - رای گرفته میشود ماده هفتم آقایان موافقتین قیام فرمایند (اغلب برخاستند)

رئیس - تصویب شد ماده هشتم (شرح آتی خوانده شد) ماده ۸ - موسسه هواپیمائی یونکرس علاوه بر تمهیدات فوق مراتب ذیل را نیز تمهید میگردد:

الف - گذاری وسایل فنی و مستخدمین خود مطابق قرارداد مخصوص بوزارت جنگ در مواقع جنگ یا انقلاب داخلی ب - در هر ماه يك محل خالی در هر يك از خطوط هواپیمائی وزارت پست و تلگراف خواهد گذاشت

ج - تأسیس یک باب مدرسه فنی هواپیمائی

و آوردن طیارات تعلیمی برای تعلیم و تربیت طیاره چی و مکانیک چی ایرانی و پذیرفتن لاقفل دونفر شاگرد ایرانی بخرج موسسه یونکرس متناوباً از طرف دولت برای تحصیل اطلاعات و معلومات لازمه در سکنیه شعب هواپیمائی نوردی خود

ه - تأسیس يك کارخانه هوا پیمائی بزرگ برای تعمیرات لازمه طیارات در طهران و کارخانه های کوچکتری در سایر نقاط مهمه هواپیمائی ایران

و) تأسیس يك شرکت هواپیمائی ایرانی مطابق قوانین ایران ز در صورتی که دولت بخواهد موسسه یونکرس متقبل میگردد که موافق دستور دولت خطوط ذیل را دائر و برای اداره این امر طیاره چی و مکانیک چی ایرانی بقدر کفایت تعلیم و تربیت نماید:

طهران - مازندران - مشهد - سرحد ترکستان - طهران - تبریز - مشهد - سرحد افغانستان

طهران - مشهد - بوشهر - مجمره - دزفول

اصفهان - یزد - کرمان - حکرمان - دزداب

کرمانشاه - سلطان آباد - اصفهان - یساولی - بندر جرج

مشهد - دزداب - طهران - سلطان آباد - بروجرد

تبریز - جلفا - تبریز - سرحد ترکیه

تبریز - بکار انداختن چندین دستگاه از طیارات بزرگ سه موتور در تمام مدت امتیاز و لاقفل در صورت لزوم یکی از آنها را بلا قاصه پس از تصویب و باده این قرارداد

ط (در صورتی که دولت ایران مایل باشد که نقشه برداری سکنیه طیارات صورت گیرد موسسه یونکرس متعهد است که بر طبق قرارداد مخصوص وسایل فنی و متخصصین طیارات مخصوص خود را که جهت اینکار خواهد خواست بباختار دولت وا گذار نماید و نقطه خارج خالص آن را در صورت قبوض دریافت دارد

ی) و نیز موسسه یونکرس متعهد است که خط یستی هوائی چین را که در نظر گرفته است از طریق ایران (یعنی از مشهد - طهران و تبریز) قرارداد

رئیس - آقای شیروانی (اجازه) شیروانی - موافقم رئیس - آقای ارباب ارباب کیخسرو - اینجا در این ماده يك تمهیداتی دارد ولی معلوم نیست که اگر رقاب این تمهیدات نکرده چه شرطی در مقابل است؟

مثلاً در قسمت (الف) يك تمهیداتی

است که اگر این قسمت را موقع وفات کرد ممکن است يك ضرر عمده بمسائل سیاسی ما وارد آورد

تاینا در قسمت (ب) نوشته اند در هر ماه يك محل خالی بنده ملتفت نشدم که مقصود از محل خالی چیست خوب است این را توضیح بدهند که مطلب روشن باشد

در قسمت ج راجع به تعلیم و تربیت طیاره چی و مکانیک چی ایرانی معلوم نیست در تحت چه شرایط این حکار را میکنند؟ هبقدر نوشته مدرسه تأسیس میکنند

ولی بچه ترتیب معلوم نیست اشخاص ایرانی که میروند آنجا و تعلیم می گیرند در تحت چه شرط خواهد بود؟ آیا با اختیار خود او خواهند بود یا در تحت نظر دولت؟

بالاخره اگر بنا بر دولت است با یستی در اینجا ذکر شود در قسمت (د) پذیرفتن لاقفل دونفر شاگرد ایرانی بخرج موسسه یونکرس متناوباً از طرف دولت برای تحصیل اینجا درست بنده ملتفت نمیشوم که در تمام مدت پنجسال شرط می کند یا در هر سالی دونفر این هم باید روشن شود در قسمت (ز) مینویسد در صورتیکه دولت بخواهد موسسه یونکرس متقبل میگردد که موافق دستور دولت خطوط ذیل را دائر و پسرای اداره این امر ای آخر در تحت

چه شرطی شرطش هیچ معلوم نیست (دولت بخواهد) آیا مجانی است یا دولت حقی خواهد داد؟ هیچ معلوم نیست در قسمت (ح) میگوید بکار انداختن چندین دستگاه از طیارات بزرگ سه موتور در تمام مدت امتیاز و لاقفل در صورت لزوم یکی از آنها را (بلا قاصه) اینجا باز بنده مثل آن ماده دو يك چیز متضادی می دانم میگوید بکار انداختن یکی از طیارات بزرگ سه موتور در تمام مدت امتیاز و ممتی (اول در صورت لزوم) را بنده در اینجا میدانم چیست؟

در قسمت (ط) شرط کرده است که اگر دولت بخواهد نقشه برداری کند متخصصین و طیارات خود را با اختیار دولت بگذارد و بنده تصور میکنم خیلی چیزها لازم است در اینجا مزید شود مسافرتین که در آنجا هستند ممکن است مسافرتین سیاسی باشند مسافرتینی که اوج دارد از اینجا پرواز بدهد آیا حق دارند از اینجا عکس و نقشه بردارند یا نه؟

اینجا مملکت ما است و ما باید بدانیم که او این حق را ندارد و بالاخره اینجا هیچ شرطی نشده است این بود عرض بنده

وزیر پست و تلگراف راجع ب مدرسه البته مدرسه را دایر خواهد کرد و معارج معصومی دارد ما نمی توانیم آنها را در

نقشه برداری را هم که خواهد کرد البته دولت باید باو کمک بدهد و این بتصویب دولت است اگر دولت مایل باشد اینکار را خواهد کرد و اینکه می فرمایند اشخاصی که با آئروپلان حرکت میکنند و سایر چیزها که فرمودند البته يك ترتیبی و يك نظامی در باب آئروپلانها تدوین خواهد شد که تمام این نظریات در آن نظامنامه تأمین خواهد شد

جمعی از نمایندگان - مذاکرات کافی است

رئیس - پیشهاد آقای دکتر آقایان قرائت میشود

(شرح ذیل قرائت شد)

قسمت الف را باین ترتیب پیشهاد میکنم: الف - در صورت جنگ یا انقلاب دولت حق دارد کلیه موسسات و وسایل هواپیمائی یونکرس را تصرف و کلیه مصارف را خود دولت نمود يك دینك منافع به یونکرس بدهد

دکتر آقایان - به موجب حق حاکمیتی که هر مملکتی دارا است در دوره جنگ و انقلاب حق غیر قابل انکار دولت است که تمام وسایل حمل و نقلی را که در آن مملکت است تصرف کند زیرا ممکن است در يك روزی يك مسئله حیاتی باشد همانطور که دولت در يك چنین موقعی حق دارد انومبیل شخصی بنده اسب شخص بنده را بکشد ببرد

همانطور هم حق خواهد داشت که این وسایل را هم تصرف کند و بالاخره بنده معتقدم که اگر اتفاقی پیش آمد دولت تمام اینها را تصرف کند و برای اینکه آن موسسه خسارتی بهش وارد نیاید با یستی يك منافع عادلانه برای او منظور کنند که از بین نرود و برای اینکه این ماشین آلاتی که دولت تصرف میکند مسکن است از بین برود و خراب شود به این دلیل بنده پیشهاد کردم که دولت حق دارد او را تصرف کنند و بسته برضایت طرف مقابل نخواهد بود چون در يك چنین وقتی ممکن است طرف مقابل شرایط سختی را پیشهاد کند و تمهیل کنند باین جهت بنده پیشهاد کردم که دولت حق تصرف داشته باشد و در ضمن يكه يك منافع باو بدهد

رئیس - آقای شیروانی (اجازه) شیروانی - بنده تصور میکنم آقای دکتر يك همچو ماده را خیلی به خوشوقتی تلقی میکنند برای اینکه این يك موسسه تجارتي است و يك قراردادی منعقد میکنند که در مملکت ما یست هوائی دائر کنند در اینجا دولت آمده است يك سلسله تمهیداتی بعد او گذاشته و او هم قبول کرده است و البته این مسائل يك قرارداد معصومی دارد ما نمی توانیم آنها را در

ضمن این امتیازنامه مندرج کنیم این نوع قراردادها وزارت جنگ با این کمیته می نمایند البته در ضمن آن قرارداد این نظریات هم تأمین خواهد شد

رئیس - رای میگیریم به پیشهاد آقای دکتر آقایان کسانی که قابل توجه میدانند توضیح بدهند

وزیر فواید عامه - اولاً راجع به محل مالی و غلام یست که آقا فرمودند عرض میکنم اگر ما يك وقتی با گذاری یواش یواش معمول یستی را میبریم و يك غلام هم در آنجا نماینده بود که اسباب کم نشود یا کافند و با کت و سایر چیزها تلف نشود این دلیل نمی شود که يك وقتی هم کمیته يك طیاره را حرکت میدهد يك نقطه يك غلام یست همراه او باشد

حالا اگر يك وقت دولت لازم بود که يك نفر مقنن بيك جائی بفرستد اعم از اینکه مال یست باشد یا وزارت خانه دیگر مختار است و يك محل خالی که هست و میفرستد و اینکه آقا میفرمایند يك خط اینجا گذاشته اند و يك خط آنجا گذاشته اند بدبختانه این بضرر فرنگی ما بی نوشته شده است و هیچ اهمیتی هم ندارد

رئیس - رای می گیریم به پیشهاد آقای امامی امامی بنده استرداد میکنم

رئیس - پیشهاد آقای آقای سید یعقوب (باین مضمون خوانده شد)

در قسمت الف پیشهاد میکنم بجای مطابق قرارداد مخصوص نوشته شود عوض نقدی عادلانه

تقی زاده - مطلب واضح است نوشته (مطابق قرارداد مخصوص) و این عبارت بهره مندی دولت را باطل میکند بر اینکه کمیته مجبور است وسایل فنی و اثاثیه خود را در موقع جنگ با انقلاب وا گذار کند بدولت در مقابل يك قراردادی که میدانم چه چیز است

مثلاً پیشهاد میکنم که اگر صد هزار تومان بدهی من يك آئروپلان بتو میدهم (مطابق قرارداد) معلوم نیست چیست؟ و این مقصود بکلی بهبوده میشود

یس باید گفت در مقابل (عوض نقدی عادلانه) رئیس - رای گرفته نمی شود به این پیشهاد

وزیر فواید عامه - يك مرتبه قرائت (مجدداً قرائت شد) وزیر فواید عامه - دولت هم موافقت میکند

رئیس - آنوقت عبارت (مطابق قرارداد) چه می شود؟ باید حذف شود ولی ای حال رای میگیریم به پیشهاد ایشان آقایان موافقتین قیام فرمایند (اغلب قیام نمودند)

فرقی نمیکند و بالاخره این مقصود باید تأمین شود

دیگر اینکه مینویسد يك محل خالی بعد هم اینجا یس يك خطی گذاشته اند و نوشته اند در هر يك از خطوط - باز يك خطی گذاشته اند منی این را بنده نمی فهمم خوب است توضیح بدهند

وزیر فواید عامه - در هر صورت وسائل فنی زیاد یست که آقا فرمودند عرض میکنم اگر ما يك وقتی با گذاری یواش یواش معمول یستی را میبریم و يك غلام هم در آنجا نماینده بود که اسباب کم نشود یا کافند و با کت و سایر چیزها تلف نشود این دلیل نمی شود که يك وقتی هم کمیته يك طیاره را حرکت میدهد يك نقطه يك غلام یست همراه او باشد

حالا اگر يك وقت دولت لازم بود که يك نفر مقنن بيك جائی بفرستد اعم از اینکه مال یست باشد یا وزارت خانه دیگر مختار است و يك محل خالی که هست و میفرستد و اینکه آقا میفرمایند يك خط اینجا گذاشته اند و يك خط آنجا گذاشته اند بدبختانه این بضرر فرنگی ما بی نوشته شده است و هیچ اهمیتی هم ندارد

رئیس - رای گرفته می شود به پیشهاد آقای کازرونی آقایان اینکه موافقتین قیام فرمایند

(چند نفری برخاستند)

رئیس - تصویب نشد - پیشهاد آقای آقا شیخ جلال راجع به قسمت (ج) راجع به قسمت (الف) دیگر پیشهاد قبول نخواهد شد

(پیشنهاد مزبور باین مضمون خوانده شد) اصلاح ماده ۸ در قسمت ج

رئیس - تصویب نشد - پیشهاد آقای آقا شیخ جلال روح تمام این لایحه بمنقت مایست فقط این داده است و بنده عرض میکنم که این ماده تعارف نیست و حقیقتاً يك چیز هائی است که با یستی عملی شود نوشته است (تأسیس يك باب مدرسه) معلوم نیست در اول یا آخر در هر حال با یستی معلوم شود

بنده چون قید مدت را لازم میدانم لهذا این پیشهاد را کردم که تاخیر نیندازد

وزیر فواید عامه - متأسفانه این مسئله قدری مشکل است البته در این قسمت منتهی درجه سنی خواهد شد که زودتر این کار را اقدام خواهد شد که زودتر این کار را بکنند ولی پس از چهار ماه دیگر بنده تصور میکنم این قید يك قدری مشکل است

رئیس - تصویب نشد - پیشهاد آقای کازرونی (شرح ذیل خوانده شد) ۸ اینطور اصلاح شود: واگذاری طیارات بوسیله فنی الی آخر

رئیس - تصویب شد - پیشهاد آقای کازرونی (شرح ذیل خوانده شد) ۸ اینطور اصلاح شود: واگذاری طیارات بوسیله فنی الی آخر

رئیس - تصویب نشد - پیشهاد آقای کازرونی (شرح ذیل خوانده شد) ۸ اینطور اصلاح شود: واگذاری طیارات بوسیله فنی الی آخر

رئیس - تصویب نشد - پیشهاد آقای کازرونی (شرح ذیل خوانده شد) ۸ اینطور اصلاح شود: واگذاری طیارات بوسیله فنی الی آخر

رئیس - تصویب نشد - پیشهاد آقای کازرونی (شرح ذیل خوانده شد) ۸ اینطور اصلاح شود: واگذاری طیارات بوسیله فنی الی آخر

رئیس - تصویب نشد - پیشهاد آقای کازرونی (شرح ذیل خوانده شد) ۸ اینطور اصلاح شود: واگذاری طیارات بوسیله فنی الی آخر

رئیس - تصویب نشد - پیشهاد آقای کازرونی (شرح ذیل خوانده شد) ۸ اینطور اصلاح شود: واگذاری طیارات بوسیله فنی الی آخر

رئیس - تصویب نشد - پیشهاد آقای کازرونی (شرح ذیل خوانده شد) ۸ اینطور اصلاح شود: واگذاری طیارات بوسیله فنی الی آخر

رئیس - تصویب نشد - پیشهاد آقای کازرونی (شرح ذیل خوانده شد) ۸ اینطور اصلاح شود: واگذاری طیارات بوسیله فنی الی آخر

رئیس - تصویب نشد - پیشهاد آقای کازرونی (شرح ذیل خوانده شد) ۸ اینطور اصلاح شود: واگذاری طیارات بوسیله فنی الی آخر

رئیس - تصویب نشد - پیشهاد آقای کازرونی (شرح ذیل خوانده شد) ۸ اینطور اصلاح شود: واگذاری طیارات بوسیله فنی الی آخر

رئیس - تصویب نشد - پیشهاد آقای کازرونی (شرح ذیل خوانده شد) ۸ اینطور اصلاح شود: واگذاری طیارات بوسیله فنی الی آخر

رئیس - تصویب نشد - پیشهاد آقای کازرونی (شرح ذیل خوانده شد) ۸ اینطور اصلاح شود: واگذاری طیارات بوسیله فنی الی آخر

کمیاتی صحبت کرده اند او خودش چقدر وعده کرده است؟ باید معلوم شود. برای اینکه ممکن است مدرسه او تا روز آخر هم تأسیس نکند آنوقت ما با او چکار خواهیم کرد؟

وزیر فوائد عامه - بنده يك مرتبه عرض کردم این قانون که گذشت مطابق این اصول کلیه يك قراردادی دولت با آن کمیاتی منعقد می نماید و البته در موقع خودش رعایت تمام این نکاتی که میفرمایند میشود یعنی سنی میکنیم هر چه زودتر آن قرار داد بسته شود این نظریات عملی شود آقا شیخ جلال - چون در قرارداد ذکر میشود قانع شدم.

رئیس - راجع بقست (د) (ه) (و) پیشنهادی نشده است قسمت (ز) پیشنهادی آقای آقا میرزا محمدخان وکیل :

(شرح آتی خوانده شد) پیشنهاد بکنم در قسمت (ز) از ماده ۸ در جزو اصلی خطوط جمله ذیل اضافه شود :

طهران - همدان - کردستان - میرزا محمدخان وکیل - در این ماده

و در این قسمت همه جای مملکت را پیش بینی کرده اگر چه همه اش آرزوست ولی تمام قسمت های مملکت را بطور مستقیم و یا غیر مستقیم پیش بینی کرده ولی اسمی از همدان و کردستان برده نشده. شاید خود دولت يك موقعی لازم دانست که این قسمت ها هم باشد آنوقت دیگر محتاج نباشد که دوباره يك لایحه دیگری بیاورد و اجازه بگیرد لهذا بنده این پیشنهاد را کردم.

وزیر فوائد عامه - کاملاً با نظر آقا موافقم و دولت هم نمیخواهد با کردستان مخالفت کند و با ارادتی هم که همه به آقا داریم پیشنهاد ایشان را قبول میکنیم

رئیس - رای میگیریم پیشنهاد آقای وکیل ...

یک نفر از نمایندگان - دولت قبول کرد.

رئیس - در عین حال باید رای گرفت آقایانی که تصویب میکنند قیام فرمایند (اغلب قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد. پیشنهاد آقای یاسائی (شرح ذیل خوانده شد)

بنده پیشنهاد میکنم در قسمت (ز) علاوه شود :

بندر جز - گنبد قابوس - بجنورد یاسائی - البته این قسمتها در آینه بسته بنظر دولت است و دستور آن را دولت خواهد داد ولی يك نقطه ای هست که بیک جهاتی ذکرش اهمیت دارد در قسمت صحرا مخصوصاً گنبد قابوس و در اینجا نوشته شده است «مشهد بمرحله ترکستان» اینها بنده خیال کردم این

عبارت کافی است ولی دیدم طیاره از اینجا برود بشهد و بر گردد و بگنبد قابوس این تقریباً راه غیر مستقیم است.

این است که وقتی که میروید بندر جز بتواند برود بگنبد قابوس و بجنورد وصل شود.

وزیر فوائد عامه - بنده آن پیشنهاد را قبول کردم و این را اگر قبول نکنم البته به آقا برخواهد خورد البته با این هم موافقت میکنم.

رئیس - قسمت (ا) اینطور خواهد شد :

پهلوی - بندر جز - گنبد قابوس - بجنورد رای میگیریم باین پیشنهاد آقایان موافقین قیام فرمایند

(اغلب قیام نمودند) رئیس - تصویب شد. آقای زعیم حذف

قسمت (ز) را پیشنهاد کرده اند زعیم - حذف ز و ط را پیشنهاد کرده ام

رئیس - میدانم حالا مجازاً قسمت ز مطرح است. هنوز بطا ترسیمیم (پیشنهاد شرح ذیل قرائت شد)

پیشنهاد میکنم قسمت ز و ط از ماده ۸ حذف شود.

زعیم - در ماده هشت يك تمهاتی بعهد مؤسس یونکرس واگذار شده و ما بایستی قائل شویم که اگر این تمهات را انجام نکرده چه باید بکنیم؟ با اینکه اکثر این تمهات را بنده شرح می دهم لیکن اصولاً موافقم که این شروط و تمهات انجام پذیر شود.

اما در قسمت (ز) که پیشنهاد کردم حذف شود می نویسد مؤسسه یونکرس متقبل می شود که این خطوط از طهران تا گنبد قابوس را در دست بگیرد بنده اینک در اصل هفتم متمم قانون اساسی نوشته شده است که اصول مشروطیت جزماً و کلانمطلق برادر نیست يك منظورش این است که قوانین یعنی امورات مجلس شورای ملی باید مستمر باشد یعنی هر چیزی در موقع خودش بمجلس شورای ملی بیاید و بقضای سیاست وقت در آن مذاکره شود و تصویب شود و این شرحی که در این جا نوشته شده است حق تقدم نیست که بکمیاتی یونکرس داده شده فقط نوشته که هر وقت دولت بخواهد این کارها را میکند بنده میگویم و طرف خودم در دولت قرار میدهم و مستقدم که هر وقت دولت بخواهد این راه را ایجاد کند باید مثل همین سه خط بیاورد در مجلس شورای ملی و شرایطش را هم پیشنهاد بکنند و اجازه بگیرد و بعد اقدام کند. چرا ؟ برای اینکه بنده از اصل هفتم این طور می فهمم که اصول شوری بیاید مستمر باشد.

همین طور در قسمت (ط) می نویسد در صورتی که دولت ایران مایل باشد که نقشه برداری مملکت بوسیله طیاره صورت بگیرد مؤسسه یونکرس متعهد است که بر طبق فرار داد مخصوص و مسائل او را فهم کند در اینجا هم بنده باز همین عقیده را دارم که این کاری را که معلوم نیست برای کی می خواهیم بکنیم و شاید مقصودشان

از این نقشه برداری راجع بقسمت های میزبانی هم باشد و برای فردا ویس فردا نیست لازم نیست باین جمله بگذرانیم و هر وقت دولت بخواهد این کار را بکند البته باید بیاید بمجلس و پیشنهاد کند و بتصویب مجلس برسد بعد عمل کند

مخصوصاً در یکی از اصول قانون اساسی (که نمی دانم کدام اصل است) قید شده است که هر گونه انحصاری اعم از تجارنی یا صنعتی میبایستی بمجلس شورای ملی بیاید و تصویب شود و این هم يك چیز فوری نیست این است که بنده پیشنهاد کردم که این دو چیز حذف شود و در موتمش بیاید تا اصل هفتم قانون اساسی هم کاملاً رعایت شده باشد.

رئیس - رای می گیریم به پیشنهاد آقای زعیم آقایان موافقین قیام فرمایند (کسی قیام نکرد)

رئیس - تصویب نشده. پیشنهاد آقای تقی زاده

(شرح ذیل قرائت شد) در قسمت ز پیشنهاد می کنم که به

از عبارت «متقبل می گردد» نوشته شود «با شرایطی معادل موازین و شرایط این قرار داده

تقی زاده - برای خود بنده روشن نیست که آیا مقصود اینست که این خطوط را در آینه دایر کنند بدون هیچ شرایطی یا باز قرار دادی با دولت خواهد گذاشت؟ اگر مقصود اینست که در آینه باید این خطوط را احداث کند و دوباره قراردادش بدهد برای کمک خرجی که دولت باو میدهد یا شرایط دیگری که لازمت درین صورت نوشتن این قسمت (ز) چنانچه در قسمت (الف) عرض کردم بدون اضافه این عبارت بی فایده است.

برای اینکه در آینه اگر دولت بفرماید او البته متقبل است که با کمال میل آنها را راه بیندازد ولی شرایطی پیشنهاد می کند بطوری که دلش می خواهد شرایط او ممکن است مطابق صرفه دولت نباشد پس نوشتن این قسمت بکلی بی فایده است و خوبست شرایطش حالاً معین شود

لذا بنده پیشنهاد کردم مطابق موازین شرایط این قرار داد مثلا برای هر کیلو گرم فلان قدر میدهد یعنی از اینجا بندر جز مطابق همان میزان که از اینجا بقره می دهد باید حساب کند و بالاخره بایستی شرایطش معلوم شود و اگر معلوم نشود نوشتنش بکلی بی فایده است

بواسطه اینکه ممکن است يك شرایطی را بگوید که دولت قبول نکند یا دولت يك شرایطی را پیشنهاد می کند ممکن است او قبول نکند بنابراین ممکن است بوجود بیاید یا نیاید

وزیر فوائد عامه - با این پیشنهاد آقا نظر دولت هم موافق است ولی بکن

گدان می کنم يك تغییر در عبارت داده شود باین معنی که تجاوز نکند از چیزهایی که در آنجا است برای اینکه ممکن است بعد از آنتر شود

تقی زاده - با شرایطی که پیش از این نباشد

رئیس - خودتان تجدید می کنید یا اینجا اصلاح شود؟

تقی زاده - اصلاح فرمائید

رئیس - اینطور اصلاح شده است و در صورتی که دولت بخواهد مؤسسه یونکرس متقبل می گردد که با شرایطی که از حدود این قرار داد تجاوز نکند موافق دستور دولت خطوط ذیل را دائر و برای اداره این امر طیاره چی و میکاچی ایرانی بقدر کفایت تعلیم و تربیت نماید

رای گرفته می شود به پیشنهاد آقای تقی زاده آقایان موافقین قیام فرمایند (هنه کثیری قیام نمودند)

رئیس تصویب شد. پیشنهاد آقای عدل همل - نظر بنده هم تأمین شد

رئیس - پیشنهاد آقای شریعتزاده قرائت میشود.

(شرح ذیل قرائت شد) قسمت (ح) را بترتیب ذیل اصلاح میکنم :

بیکار انداختن چندین دستگاه از طیارات بزرگ ۳ موتور در تمام مدت امتیاز بکمیاتی از آن را بلافاصله پس از تصویب و مبادله این قرارداد باید بیکار انداخته و بقیه را در هر موقعی که دولت لازم بداند بیکار بیندازد

شریعتزاده - تصور میکنم توضیحی نداشته باشد. بنده خواستم بطور صراحت تعیین موقعی که بقیه دستگاهها را باید بیکار انداخت نوشتن نوشته شود و دولت هم اگر قبول کند ضرر ندارد

مغیر - بنده اینک از نقطه نظر مغربی در این قسمت حرف می زنم بلکه از نقطه نظر اینکه این لایحه در کمیسیون ما بود و مطالبات زیاد در اطرافش عرض میکنم

(کسی قیام نکرد) رئیس - تصویب نشده. پیشنهاد آقای ارباب قرائت می شود.

(شرح ذیل قرائت شد) بنده پیشنهاد می کنم تبصره ذیل در آخر ماده ۸ مزید شود

تبصره - اجاری شرایط فوق تمهات آن بموجب نظامنامه است که وزارت است و تلگراف به ترتیب داده. تصویب دولت خواهد رسید.

ارباب کبکسرو - مطابق اظهاری که آقای وزیر پست و تلگراف فرمودند در آن اشکالاتی که بنده داشتم فرمودند در نظام نامه تأمین می شود چون در قانون جایی نبود که پیشنهاد کنم و نظریه بنده تأمین بشود

لذا بنده اینجا موقع را منتهی شدم و این پیشنهاد را کردم که نظریه ام تأمین شود.

رئیس - آقای یاسائی (اجازه)

یاسائی - مقصود بنده این است که آقای ارباب در ماده ۱۰ این پیشنهاد را می فرمودند بهتر بود زیر ماده ۱۰ اجرای این قانون را موکول کرده است بنظر وزارت جنگ و مالیه و پست و تلگراف و بنده عقیده ام این است که این نظام نامه باید بنظر این ۳ وزارت خانه تدوین شود.

وزیر فوائد عامه - بنده چند مرتبه عرض کرده ام که در موقعی که قرارداد با کمیاتی بسته می شود این نظریات تأمین خواهد شد و البته کمیاتی می آید تمهاتی میکنند باید آن تمهات را در حدود این قانون و موافق تصویب هیئت دولت اجرا کنند.

ارباب کبکسرو - اجازه می فرمایند؟

رئیس - بفرمائید

ارباب کبکسرو - اینکه آقای یاسائی می فرمایند خوب بود این پیشنهاد در ماده ۱۰ می شدم ماده ۱۰ بنام قرارداد است و پیش نهاد بنده نسبت بشروط این ماده است که هیچ معلوم نیست چه صورتی دارد وقتی که بنده آن اعتراضات را کردم آقای وزیر پست و تلگراف فرمودند تمام در نظام نامه تأمین میشود

بنابر این این پیشنهاد بنده راجع بقدرات این ماده است و سایر شرایط قرارداد داده فرمایند ماده است

رئیس - رای گرفته میشود باین تبصره

آقایان موافقین قیام فرمایند (هنه قلیلی قیام نمودند) رئیس - تصویب شد. تبصره دیگر پیشنهادی آقای آقا شیخ جلال (باین نحو قرائت شد) تبصره ماده ۸ - چنانچه از تاریخ تصویب

این قرارداد ۳ ماه بگذرد و مؤسسه هوا - پیمائی یونکرس در انجام تمهات مصرح در ماده ۸ مسامحه نماید دولت باید لزوم مبادرت با جراه تمهات را بوسیله اخطار و در صورت تسامح مؤسسه دولت حق فسخ این قرارداد را خواهد داشت.

آقا شیخ جلال - از مذاکرات آقایان معلوم شد که مجلس بایک حسن نظری این لایحه را استقبال کرده و فقط چیزی که هست بنده می بینم که این شرایط برای ماصرف متعارف تمام می شود در صورتیکه بنده عرض کردم آقای وزیر فوائد عامه هم در ضمن بیاناتشان فرمودند :

تمام این نظریات در ضمن قرارداد تأمین خواهد شد آقای ارباب اشاره کردند و قرارداد را نظامنامه تصور کردند حالا اگر آقایان اجازه میدهند که یک تبصره بر این ماده الحاق شود که دولت بر طبق این لایحه يك قراردادی با مؤسسه یونکرس منعقد نماید که کاملاً اجاری مواد این لایحه را تأمین نمایند بنده این پیشنهاد خودم را پس می گیرم والا اگر بنا باشد هیچ قیدی نباشد بنده تصور نمی کنم که این ماده هشت که حقیقتاً روح ما را زنده کرد و حقیقتاً اساس رای مادر سر این ماده است تعارف صرف باشد

و بنده از آقای وزیر فوائد عامه خواهش می کنم اگر وقتاً مقتضی که این شرایط در آن قراردادی که می فرمایند تأمین می شود من حرفی ندارم والا همانطور که عرض کردم باید از تمهات صرف نظر کرد

رئیس - رای گرفته میشود باین پیشنهاد آقایان موافقین قیام فرمایند (کسی قیام نکرد)

رئیس - تصویب نشد. پیشنهاد آقای شریعتزاده

رئیس - تصویب شد. ماده نهم

(شرح ذیل قرائت شد) ماده ۹ - انتقال این امتیاز بهر نحوی از انحاء بدون تصویب مجلس شورای ملی بشخص یا بشرکت دیگری ممنوع و موجب الغای این امتیاز خواهد بود

رئیس - آقای طهرانی (اجازه)

طهرانی - موافقم

رئیس - آقای شریعتزاده (اجازه) شریعتزاده - نسبت باین ماده و نسبت بمباراهای که در این ماده نوشته شده است بنده موافقم و فقط يك نصی در اینجا دارد در ماده اول يك جزائی نسبت بمشاهف نوشته شده است که اگر تخلف کرد چه شود و بنده معتقدم که باید در این ماده يك

جزئی اضافه شود که تمهات دیگری که در این قانون بعهد اوست اگر بر خلاف او رفتار کند هم باید خسارات دولت را بدهد و هم دولت حق القاب این قرارداد را داشته باشد

وزیر فوائد عامه - در هر صورت آقا راجع باین ماده همانطور که فرمودند نظر مخالفی ندارند فقط می فرمایند راجع به سایر مواد هم بایستی يك جزائی منظور شود که اگر تخلف بکنند موجب الغای امتیاز شود عرض کردم این نظریات آقایان در آن قرارداد تمام تأمین خواهد شد بنده از آقایان استدعا می کنم که موافقت به فرمایند چون در قراردادی که بسته میشود راجع باجاری هر يك از مواد يك جزائیه منظور خواهد شد

والا اگر بنا باشد که تخلف از اساس قانون موجب الغای امتیاز شود و بواسطه تخلف از هر شرط جزئی هم امتیاز الغای شود فایده ندارد زیرا تمهات با هم فرق دارد. جمعی از نمایندگان - مذاکرات کافی است

رئیس - پیش نهاد آقای دکتر آقایان (باین مضمون خوانده شد) ماده نهم را بترتیب ذیل پیش نهاد می کنم :

ماده نهم - انتقال این امتیاز بهر نحوی از انحاء بدون تصویب مجلس شورای ملی بیکاری اکیداً ممنوع است

دکتر آقایان - در این ماده قید شده است که نقل و انتقال این قرارداد بیکاری موجب الغای این امتیاز است بنده معتقدم که این قسمت در اینجا نباید قید شود و باید اینجا انتقال امتیاز را منع کرد و يك ماده دیگری درج کرد که تخلف از هر گونه شرایط مندرجه در این قانون موجب الغای امتیاز خواهد بود

رئیس - تصویب نشد. پیشنهاد آقای شریعتزاده

رئیس - تصویب شد. پیشنهاد آقای شریعتزاده

پیشنهاد می کنم عبارت ذیل بر آخر ماده ۹ علاوه شود

(همچنین هر گاه کمیاتی مزبور در غیر مورد تبصره ماده اول این قانون برخلاف تمهات خود رفتار کند دولت ایران حق الغای این قرارداد و مطالبه خسارت ناشی از تخلف را خواهد داشت)

شریعتزاده - اگر چه این عبارتی که بنده پیشنهاد کردم خیلی واضح است ولی چون آقای وزیر فوائد عامه فرمودند تمهات فرق دارد بنده توجه آقایان نمایندگان راجع باینک تمام تمهاتیکه کمیاتی در این قانون کرده است است. باین

یعنی هیچ چیز جزئی در اینجا وجود ندارد یا راجع است به مدرسه یا راجع است به محل و نقل یا راجع بخطوط یا تعلیمات و بالاخره هر يك از اینها اهمیت دارد بنا بر این این ماده ضرورت دارد چون جزو اصول قانون است بنابر این بایستی ذکر شود

رئیس - رای گرفته میشود باین پیشنهاد آقایان موافقین قیام فرمایند (کسی بر نخواست)

رئیس - تصویب نشد. آقایان تقی زاده طهرانی پیشنهاد کرده اند بهد اشترکت دیگری اضافه شود (با دولتی)

وزیر فوائد عامه - صحیح است ما هم موافقم

رئیس - آقای ارباب (اجازه)

ارباب کبکسرو - بنده اینجا دولت دیگری را نمی دانم چه صورتی دارد برای اینکه اینجا با دولتی قراردادی بسته نشده است که گفته شود دولت دیگری بنا بر این ذکرش چه معنی خواهد داشت ؟

رئیس - عبارت این طور میشود یا بشرکت دیگری یا دولتی ممنوع خواهد بود

رای گرفته می شود باین اصلاح آقایان موافقین قیام فرمایند (هنه کثیری قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد. رای می گیریم

ماده ۹ با این اصلاح آقایان موافقین قیام فرمایند

(اغلب قیام نمودند) رئیس - تصویب شد. ماده دهم قرائت میشود

(شرح ذیل قرائت شد) وزارتخانه های جنگ و مالیه و پست و تلگراف هر يك در حدود وظایف خود مأمور اجرای این قانون خواهند بود

رئیس - مخالفی ندارد (گفته شتم خیر)

رئیس - رای می گیریم باین ماده آقایان موافقین قیام فرمایند (اغلب برخاستند)

رئیس - تصویب شد. مواد الحاقیه قرائت میشود ماده الحاقیه پیشنهادی آقای آقا شیخ جلال (بترتیب ذیل قرائت شد) ماده الحاقیه - دولت مأمور است بر طبق این لایحه قراردادی که اجراء تمهات مؤسسه را تأمین نماید تهیه نماید

آقا شیخ جلال - بنده چون خسته شدم دو جز در اردبک قسمت بعهدت مؤسسه یونکرس است و بجز در بیکه رای دادیم اجرا می شود بکندهتم دیگری هم هست که راجع این قانون کرده است است. باین

بمقتضی مملکت ایران است که در اصل مواد جزدر ماده اول جزائی قید نشده و فقط آقای وزیر فواید عامه میفرمایند در ضمن قرارداد تأمین میشود بندهم تصدیق می کند ولی اگر چنانچه مادر ضمن قانون متعرض قرارداد نشویم میفرماید بیستم آیا وزراء مجبورهستند که یک قرارداد بی بندهم که مواد قانون را تأمین کند؟ بندهم متقدم کا که فرض این است که این مواد و این تمهیدات از طرف مؤسسه یونکرس اجرا شود و طلب همین است که بایستی در ضمن این قانون تصریح شود که مؤسسه یونکرس مجبور باشد که تمهیدات را اجرا بکنند و الا مخالفتی بندهم این قانون و مواد این قانون و با حکایاتش هم ندارم.

رئیس - رای گرفته می شود این ماده الحاقیه آقایان موافقین قیام فرمایند (کسی قیام نکرد)

رئیس تصویب نشد. پیشنهاد آقای تجدد (بشرح ذیل قرائت شد)

ماده الحاقیه - کمیانی یونکرس حق ندارد نقش برداری کند یا یکی از مواقع تقاضای مملکت را عکس بردارد یا اجازه نقش برداری و نقاشی بسازد بدهد.

در صورت تخلف این قرار داد نسخ خواهد بود.

تجدد - گمان میکنم محتاج توضیح مفصلی نباشد و این پیشنهاد بنده یکی از چیزهایی است که بایستی در قانون قید شود دیگر بسته است بنظر آقایان.

رئیس - بر طبق این پیشنهاد همیشه باید در هر طیاره یک نفر از طرف دولت باشد. رای میگیریم پیشنهاد آقای تجدد آقایان موافقین قیام فرمایند (چند نفر قیام نمودند)

رئیس - تصویب نشد. پیشنهاد دیگر آقای تجدد (بشرح زیر قرائت شد)

ماده الحاقیه - موقی که وزارت جنگ اجازه طیاران را بکمیانی ندهد یا عبور از بعضی نقاط مخصوص را که در این قرارداد قید شد ممنوع دارد که در صورت عدم نراضی حکم ثالث بقرعه معین می شود.

و تبصره باینکه در این ماده نوشته شود که معنی هم برای تعیین حکم معین شود که اگر یکی یکگاه حکم خودش را معین کرد و طرف دیگر معین نکرد آنوقت حق با آن یکی باشد که معین کرده است.

رئیس - رای گرفته میشود. پیشنهاد این پیشنهاد آقایان موافقین قیام فرمایند (کسی قیام نکرد)

رئیس - تصویب نشد. ماده الحاقیه پیشنهاد آقای علوی (بعضی ذیل قرائت شد)

ماده الحاقیه - بنده پیشنهاد میکنم که ماده ذیل اضافه شود:

ماده الحاقیه - دولت موظف است در قرارداد با کمیانی یونکرس تقنیش طیارات را در موقع ورود بایران یا خروج از ایران منظور نماید.

آقا سید ابوالفتح علوی - بنده تصور نمیکنم اصل لزوم این موضوع را در ضمن این قانون آقایان متوجه باشند و البته همه متوجه هستند مادام که متوجه هستند چه ضرر دارد که یک همچو ماده الحاقی هم اضافه شود.

وزیر فواید عامه - دولت هم الان همین کار را میکند و البته نیگذازد که طیارات وارد شوند خارج شوند بدون هیچ تقنیش و نظریه.

رئیس - رای میگیریم باین ماده الحاقیه آقایان موافقین قیام فرمایند (اغلب قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد.

ماده الحاقیه دیگر پیشنهادی آقای دکتر آقایان (این قسم خوانده شد)

ماده الحاقیه - بندهم پیشنهاد می کنم در صورت تخلف کمیانی یونکرس از یکی از موارد مذکور در این قرارداد حق امتیاز یونکرس منقضی است.

بعضی از نمایندگان در جلسه است پیش نهاد آقای عدل (اینطور خوانده شد)

ماده الحاقیه - در موقع اختلاف در مواد این قانون بحکمیت سه نفر که دو نفر آن که یکی از طرف دولت و یکی از طرف کمیانی تعیین و حکم ثالث بقرعه معین خواهد شد رجوع و قضیه حل میشود.

وزیر فواید عامه عرض میکنم در اصل قضیه هیچ مخالفتی نیست.

خود ایشان باینده که صحبت کردند ایشان عرض کردم که در عبارت باید اصلاحی بشود که با نراضی و اگر نراضی حاصل نشد بقرعه چون سابقه هم دارد که در صورت عدم نراضی حکم ثالث بقرعه معین می شود.

و تبصره باینکه در این ماده نوشته شود که معنی هم برای تعیین حکم معین شود که اگر یکی یکگاه حکم خودش را معین کرد و طرف دیگر معین نکرد آنوقت حق با آن یکی باشد که معین کرده است.

رئیس - رای می گیریم باین ماده الحاقیه آقایان موافقین قیام فرمایند (اغلب قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد. آقای کلزونی (اجازه)

کلزونی - نظر بندهم تأمین شد.

رئیس - پیشنهاد دیگر آقای شریعت زاده (بشرح ذیل قرائت شد)

ماده الحاقیه - اگر در غیر مواد تبصره ماده اول ماده ۹ این قانون کمیانی یونکرس از تمهیدات دیگر شود تخلف نماید وزارت پست و تلگراف موارد تخلف را بکمیانی مزبور اعلام و رنج آنرا در مدت یک هفته تقاضا خواهد کرد در صورت لزوم هر گاه کمیانی مزبور تخلف مورد اعتراض را مرتفع ننساید دولت حق خواهد داشت این قرار داد را لغو خسارات ناشیه از تخلف را مطالبه نماید.

شریعت زاده - در اینجا یک پیشنهاد های مختلفی بعرض مجلس شورای ملی رسیده و علت اصرار در این پیشنهادات این است که باید در قراردادها و مقالاتات یک اصلی باشد که تضمین اجرا آن ها را چون قبلا آقای وزیر فواید عامه فرمودند القاء امتیاز برای هر تخلف اجرائی مشکل است بنده آمدمم و یک پیشنهادی کردم که اگر تخلفاتی بشود وزارت فواید عامه با وزارت پست و تلگراف با اطلاع به مهندس دورتی که عمل نکرد دولت حق داشته باشد که خسارات را مطالبه کند و وزارت را در این مورد متخلف نگردد.

رئیس - خواهش میکنم در تقریرات خودتان ملنفت باشید.

آقا شیخ جلال - حالا عرض می کنم اگر چنانچه اینها یک وعده هائی است که باید اجرا شود خوب است آقایان دقیق بشوند و متوجه باشند و الا ضرر دارد که این پیشنهاد بندهم قبول شود.

رئیس - رای میگیریم پیشنهاد آقای آقا شیخ جلال آقایان موافقین قیام فرمایند (کسی قیام نکرد)

رئیس - تصویب نشد. شوردر کمیانت

ارباب کیشرو - با اینکه بنده موافقت داشتم و دارم با این امتیاز و قرار داد و هیچ نمیخواستم بعنوان مخالف حرف بزنم ولی چون یک موادی در اینجا گذشت که بنده نگرانی دارم در باب آن مواد برای اینکه بهترین دولتی در این قراردادها این است که در ختنه های مشاجرات آینه بسته شود این را بطور کلی میخواستم عرض کنم و در اینجا هم یک چیزی بنظر من رسید و تصور میکنم مجلس هم کاملاً موافق باشد و آن این بود که یک پیشنهادی شد در مورد آن این اظهاری که دولت کرد و شاید بنده هم این را پیشنهاد میکردم و آن راجع بکس بر داری بود و بنده تصور می کنم که اگر دولت موافقت نکرد مجلس هم رأی نداده از نقطه نظر این بود که یونکرس هم چو حق دارد بلکه از نقطه نظر این بود که فرمودند در قراردادها بین المللی و قراردادها که نوشته میشود این مقصود تأمین میشود بنابراین بنده خواستم این را برای تفکر بعرض برسانم

وزیر فواید عامه - بنده عرض میکنم که کاملاً و قطعاً آقایان میخوانند اطمینان داشته باشند که دولت قراردادی در تحت یک مواد صحیحی تنظیم خواهد کرد که تمام نظریات آقایان تأمین خواهد شد و بنده نمی دانم یک مجلسی که اظهار اعتماد بیک دولتی می کند این قدر اظهار نگرانی برای چیست؟

رئیس - رای می گیریم باین قانون که مشتمل بر دوازده ماده است آقایانی که موافقت فرمایند

(اغلب قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد

امامی - باورده باید رأی گرفت

رئیس - بچه دلیل؟

امامی - مالی است

رئیس - مالی اگر بود یک شورداشت امتیازات و تمام قراردادها را باقیام و نمود باید برای گرفت

وزیر فواید عامه - عرض میکنم باین که میدانم آقایان خسته اند و بنده هم به بدتانه خیلی خسته شان کرده ام ولی در هر حال بنده یک موضوعی را عرض میکنم که در این قراردادها و مقالاتات هم مطلع هستند که خیلی اهمیت دارد و آن قضیه مربوط به مسائل مربوط به تجارت شمال است

از برای اینکه تجارت شمال در زحمت نباشد و رعایت حال تجار شمال شده باشد این لایحه را با تقاضای دوفوریت تقدیم میکنم و اگر اجازه می دهند بنده این لایحه را بخوانم اگر اجازه فرمودند امشب تمام کنیم نظر بزرگ توجه مخصوص به تجارت ایالات و ولایات شمالی نظر باینکه در درجه اول طرف تجارتی و تسهیلات و مسائل نقلیه قسمت های شمالی را باید مورد توجه قرار داد

نظر دوفوریت اقداماتی که در این زمینه باید بشود مواد ذیل را تقدیم و تصویب آن را بپذیرد و فوریت تقاضا مینماید

ماده اول - وزارت مالیه مجاز است با معاضدت وزارت فواید عامه برای تهیه راه و وسائط نقلیه چه راهی است و چه ترتیبی است؟ و وسائط نقلیه از چه قبیل است؟

رئیس - آقای شریعت زاده موافقت شریعت زاده - بلی بنده موافقم

جریاناتی که اخیراً نسبت باوضاع تجارتی نعمتهای شمالی پیش آمده است نظر دولت را متوجه کرد باینکه این پیش نهاد را تقدیم مجلس کند و بالاخره یک تسهیلاتی برای پیشرفت آن کارها از طرف دولت به عمل بیاید تا تجار بتوانند با نهایت سهولت تجارت خودشان را بکنند

بالاخره وزارت مالیه باید بپول بدهد و وزارت فواید عامه باید خرج کند و مقصود اصلی دولت از این پیشنهاد این است که چون جریانات اخیر وضعیت تجارت آن صناعات را در تحت یک فشار هائی آورد لازم دانسته است این لایحه را بمجلس تقدیم نماید تا اینکه یک استقامتی هم در مقابل نشان داده باشد و بقیه بنده خیلی هم لازم است

جمعی از نمایندگان - مذاکرات کافی است

رئیس - رای گرفته میشود بشور در

رئیس - مخالفی ندارد (گفته شد: خبر)

رئیس - رای میگیریم بقرضیت اول این لایحه آقایان موافقین قیام فرمایند (اکثر نمایندگان برخاستند)

رئیس - تصویب شد. رای میگیریم بقرضیت دوم آقایان موافقین قیام فرمایند (اغلب قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد. اشتباه شد.

اصلاً این لایحه یک شور بیشتر ندارد می شود تقاضای دوفوریت شده است. شور در کلیات است بکمر تبه دیگر خوانده می شود.

(بشرح فوق قرائت شد)

رئیس - آقای آقا سید یعقوب (اجازه)

آقا سید یعقوب - در اینجا نوشته شده است: وزارت مالیه با معاضدت به تمام این چه مناسب است دارد؟

وزیر فواید عامه - در اینجا می نویسد نظر نوشته شود باین ترتیب که مجلس شورای ملی بدولت اجازه میدهد که فلان اندازه پول بوزارت فواید عامه بدهد از برای تهیه راه و در تحت نظر که شد هم وزارت مالیه این پول را میدهد و هم تقنیش میکند و هم وزارت فواید عامه را در دست میکند تقنیش هم میکند

وزیر فواید عامه - باین نظر بنده موافقت میکنم

رئیس - آقای یاسائی (اجازه)

یاسائی - این عبارت که مینویسد: برای تهیه راه و وسائط نقلیه چه راهی است و چه ترتیبی است؟ و وسائط نقلیه از چه قبیل است؟

رئیس - آقای شریعت زاده - بلی بنده موافقم

جریاناتی که اخیراً نسبت باوضاع تجارتی نعمتهای شمالی پیش آمده است نظر دولت را متوجه کرد باینکه این پیش نهاد را تقدیم مجلس کند و بالاخره یک تسهیلاتی برای پیشرفت آن کارها از طرف دولت به عمل بیاید تا تجار بتوانند با نهایت سهولت تجارت خودشان را بکنند

بالاخره وزارت مالیه باید بپول بدهد و وزارت فواید عامه باید خرج کند و مقصود اصلی دولت از این پیشنهاد این است که چون جریانات اخیر وضعیت تجارت آن صناعات را در تحت یک فشار هائی آورد لازم دانسته است این لایحه را بمجلس تقدیم نماید تا اینکه یک استقامتی هم در مقابل نشان داده باشد و بقیه بنده خیلی هم لازم است

جمعی از نمایندگان - مذاکرات کافی است

رئیس - رای گرفته میشود بشور در

مواد آقایان موافقین قیام فرمایند (اغلب قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد ماده اول (بشرح سابق خوانده شد)

رئیس - آقای شریعت زاده (اجازه)

شریعت زاده - موافقم

رئیس - آقای دکتر آقایان - موافقم

رئیس - آقای افسر - موافقم

رئیس - آقای شیروانی

شیروانی - بنده همان نظر آقای آقا سید یعقوب را میخواستم عرض کنم و یک پیشنهادی هم تقدیم کرده ام

رئیس - پیش نهاد آقای حائری زاده قرائت میشود

(بشرح زیر قرائت شد)

بنده پیشنهاد میکنم بعد از ایالات شمالی نوشته شود: و شرق حائری زاده - در اینجا می نویسد فلان قدر قران بصرف خرج برسانند حالا اجازه میدهم بین نظریات مختلف چون هفوز خسته نشدم باین نظری عرض کنم. حالا که این اعتبار داده میشود که با موافقت نظر وزارت فواید عامه خرج شود چون مشهد هم در این موضوع باشد ال اشتراک منافع دارند بعد از آنکه شمالی شرق هم اضافه شود.

وزیر فواید عامه - بسیار خوب

رئیس - رای میگیریم باین اصلاح آقایان موافقین قیام فرمایند (اغلب قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد پیشنهاد آقای شیروانی (اینطور خوانده شد)

بنده پیشنهاد میکنم بعضی از ایالات شمالی این معنی ندارد و باید اصلاح شود

وزیر فواید عامه - مطلب واضح است معنایش البته این نیست که وزارت مالیه این پول را بدهد که ایالات شمال را بفرود شد و معلوم است که مقصود اجناس است معنیها قبول میکنم (مال التجاره) هم اضافه شود

رئیس - رای می گیریم ب پیشنهاد آقای حشمتی آقایان موافقین قیام فرمایند (اغلب قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد. پیشنهاد آقای زهم (باین مضمون قرائت شد)

بنده پیشنهاد می کنم (ساختن راه) شود و وسایل نقلیه و فراهم نمودن تسهیلات فروش) در ماده اول حذف شود.

زهم - این لایحه دارای دو قسمت است یکی راجع است بساختن راه و یکی تهیه وسائط نقلیه و وسائط نقلیه در واقع کار چارواداری است بنده با تجریاتی که دارم و همه دارم عرض میکنم که سابقاً وزارت پست و تلگراف یک مؤسسه برای حمل و نقل درست کرده بود که اسباب یک خسارت هنگفتی برای دولت بود و همیشه هم خراب و ناقص بود

بنده متقدم که راه سازی بسیار بسیار کار خوبی است اما در قسمت تسهیلات برای

را بالاخره باید وزارت فواید عامه خرج کند وزارت مالیه هم باید بدهد مقصود بنده این است که در تحت نظر وزارت فواید عامه خرج شود باینکه در تحت نظر وزارت مالیه این معکوس نظر حضرتعالی است

رئیس - حالا ماده خوانده میشود بنده نسبت باین اصلاح رای می گیریم

وزیر فواید عامه - اجازه میفرمائید؟

بعضی نظریات مختلف که اظهار شد برای اینکه موافقت حاصل شود ممکن است نوشته شود با موافقت نظر وزارت فواید عامه

شیروانی - بنده هم قبول میکنم

رئیس - رای میگیریم باین اصلاح آقایان موافقین قیام فرمایند (اغلب قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد. پیشنهاد شاهزاده حشمتی (بشرح آتی خوانده شد)

بنده پیشنهاد میکنم مد از فروش (مال التجاره) نوشته شود

شاهزاده حشمتی - این موادی که اینطور با تسریع میگذرد بایستی یک دقتی درش بشود اینجامی نویسد برای تسهیلات فروش. جهت ایالات شمالی مملکت این یعنی چه؟ به معنی دارد و باید پشت نوشته شود مال التجاره یا اجناس. ماده اینطور است: وزارت مالیه با موافقت نظر وزارت فواید عامه برای تهیه راه و وسایل نقلیه را فراهم نمودن تسهیلات فروش جهت ایالات شمالی این معنی ندارد و باید اصلاح شود

وزیر فواید عامه - مطلب واضح است معنایش البته این نیست که وزارت مالیه این پول را بدهد که ایالات شمال را بفرود شد و معلوم است که مقصود اجناس است معنیها قبول میکنم (مال التجاره) هم اضافه شود

رئیس - رای می گیریم ب پیشنهاد آقای حشمتی آقایان موافقین قیام فرمایند (اغلب قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد. پیشنهاد آقای زهم (باین مضمون قرائت شد)

بنده پیشنهاد می کنم (ساختن راه) شود و وسایل نقلیه و فراهم نمودن تسهیلات فروش) در ماده اول حذف شود.

زهم - این لایحه دارای دو قسمت است یکی راجع است بساختن راه و یکی تهیه وسائط نقلیه و وسائط نقلیه در واقع کار چارواداری است بنده با تجریاتی که دارم و همه دارم عرض میکنم که سابقاً وزارت پست و تلگراف یک مؤسسه برای حمل و نقل درست کرده بود که اسباب یک خسارت هنگفتی برای دولت بود و همیشه هم خراب و ناقص بود

بنده متقدم که راه سازی بسیار بسیار کار خوبی است اما در قسمت تسهیلات برای

(تمام خریدی که ما کرده ایم شصت و پنج هزار و پانصد و بیست و یک تومان و یک قران و صد و هفتاد و پنج دینار بوده است)

تا آخر دیماه فقط هشت هزار و پانصد و پنجاه تومان دیگر باقی داریم که بکلی خریدار مستهلك ميكند و تا آخر سال اگر تمامش مستهلك نشود جزئی باقی می ماند و در واقع برای سال آتی به تمام مطبوعه مجاباً برای مجلس باقی میماند و البته اثاثیه هم که خرید شده است مطابق تصویب بودجه بوده است که همه ساله مجلس تصویب کرده است و همه ساله هم يك كسوری داشته است که به مجلس پیشنهاد شده است و پس از تصویب مجلس خرید شده است

قسمت دیگر راجع به اموال اداری سؤال فرمودند اینجا اگر درست مطالعه فرموده باشند دو هزار و چهارصد تومان برای معاون اداری در بودجه منظور شده است در صورتی که ما خرج کرده ایم هزار و هشتصد و سیصد تومان و هشت قران و سیصد و هشتاد و پنج دینار و یک قران و هفت شاهی برای این که ایشان در آن موقع مستغنی شدند و آن بقیه را به ایشان ندادیم

راجع به مصارف فوق العاده ای که فرمودند بنده نمیدانم از کجا فرمودند؟ مصارفی که ما کلیه داشته ایم چهارصد هزار و هشتصد و پنجاه تومان و شش قران و یازده شاهی بوده است و قسمت دوم تهیه نواقص اثاثیه و تعمیرات بنائی بوده است مصارف تأسیس شعبه تلگرافخانه بوده است یا کتابخانه به مصرف رسیده است و آن قسمت مصارف بعد مصارف فوق العاده چراغ برق و آبداخانه و خرج فوق العاده نظامیان و مخارج ذغال سنگ و اینهاست که تمام این اقلام در بودجه مصوبه ما مشتمل شده است که چند تصویب شده و اینها هم برای همین ستون بندی شده است که آقایان مطالعه فرمایند چقدر خرج شده است و چقدر باقی مانده است

جمعی از نمایندگان - مذاکرات کافی است

رئیس - رأی گرفته می شود بماد اول آقایانی که موافقت فرمایند (اغلب برخاستند) رئیس - تصویب شد ماده دوم قرائت می شود (بشرح گذشته خوانده شد) رئیس - مخالفی ندارد؟ (گفته شد خیر) رأی گرفته میشود بماده دوم آقایانی که موافقت فرمایند (اکثر قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد شوردر کلیات است مخالفی ندارد؟ بعضی از نمایندگان - خیر رئیس - رأی گرفته میشود باین قانون که مشتمل بر دو ماده است باورقه آقایانی که موافقت ورده سفید والا ورقه کبود خواهند داد

(اغذ آراء بعمل آمد) رئیس - اخذ آراء تمام شد (استخراج آراء بعمل آمده بود ورقه سفید نهداشد) رئیس - عده حضار ۹۳ با اکثریت ۹۰ رأی تصویب شد

اسامی آقایان رای دهندگان - آقایان کی استوان - سهرابخان ساکنیان - رضا نجف - آقا میرزا سید حسن کاشانی - هایم - اکبر میرزا شیروانی - آقا سید محمد قریب - آقا میرزا محمد تقی ذوالقدر - آقا سید حسن مدرس - آقا میرزا هاشم آشتیانی - میرزا آقاخان عصر انقلاب - سید علاءالدین بهبهانی - میرزا سید احمد بهبهانی - میرزا حسین خان اسفندیاری - ابوالحسن بیرنیا - آقا شیخ فرج الله - حاج آقا رضا رفیع - میرزا مهدی خان زاهدی - سید کاظم خان اتحاد - عباس میرزا فیروز - میرزا عبدالله خان مستند - آقا سید مصطفی بهبهانی - دکتر آقایان - سید محی العین - آقا سید ابراهیم ضیاء - حاج میرزا احمدخان آقابکی - میرزا جواد خان خوشی - دکتر ضیائی - محمد هاشم میرزا اسعد - میرزا سید حسن خان زهیم - شیخ الاسلام ملایری - حاج سید عبدالملکی طباطبائی دیبا - میرزا زین العابدین رهنما - حاج میرزا علی رضا قمی - شیخ محمد علی طهرانی - حاج سید محمد باقر دست غیب - سید ابوالفتح - آقا شیخ جلال الدین - میرزا محمد حسین صدرائی - آقا رضا مهدوی - حاج شیخ عبدالرحمن صالحی - میرزا احمد خان شریعت زاده - سلیم ایزدی - امیر حسین خان بختیاری - میرزا عطاءالله خان روحی - محمد ولی خان اسدی - میرزا ابراهیم خان سهراب زاده - میرزا بدالله خان نظامی - میرزا معصود خان وحید - حاج میرزا اسدالله خان کردستانی - آقا میرزا محمد نجات - میرزا سید احمد احتشام - آقا میرزا لطف الله خان ایقوانی - محمد تقی خان اسعد - یعنی زنگنه - علی خان اعظمی - میرزا آقاخان دیوان بیگی - فتح الله میرزا هرمزی - دکتر حسین خان بهرامی - میرزا عبدالعزیز مفتی - غلامحسین میرزا مسعود - حبیب الله خان شادلو - میرزا محمد خان مظفری - حاج میرزا عبدالوهاب رضوی سید محمد علی شوشتری - سیف الله خان اسکندری - ارباب کیخسرو شاهرخ - آقا سید همد الملی میرزائی - میرزا عبدالله باستانی - میرزا عبدالعسین صدر - حیدر قلی

میرزا حشمتی - سلیمان میرزا - میرزا سید جواد محقق - میرزا علی کازرونی - میرزا احمد خان وکیل - میرزا حسن خان بیرنیا - حاج آقا اسمعیل عراقی - حاج میرزا یحیی دولت آبادی - محمد ولی میرزا فیروز - شیخ محمد علی ثابت الموتی - آقا سید حسن اجاق - میرزا رضاخان حکمت - میرزا احمد خان اخگر - آقا سید کاظم یزدی - میرزا حسین خان علائی - میرزا رضا خان افشار - میرزا علی خان خطیبی سلطان ابراهیم خان افخمی - آقا میرزا شهاب الدین

رئیس - پیشنهادی است از طرف آقایان سلیمان میرزا و شیروانی و جمعی دیگر از آقایان راجع باین که لایحه استخدام اعضاء مجلس جزء دستور شود آقای سلیمان میرزا (اجازه) سلیمان میرزا - بنده محتاج بتوضیح نمی دانم همه می دانند که مستخدمین مجلس قانون استخدام ندارند و البته بهترین مقرراتی برای آنها این است که قانون استخدامشان را بگذرانیم رئیس - آقای مهدوی (اجازه)

مهدوی - اگر قانون استخدام مستخدمین مجلس چند روز قبل گذشته بود بنده بوقع می دانستم زیرا هیئت رئیسه باقی بود و برای تنظیم ادارات لازم بود ولی حالا بعقیده من این قانون موضوع ندارد زیرا حقوق شان که مطابق بودجه که برای سال بعد گذشت تأمین شده است و مقامشان هم محفوظ است در دوره ۶م قانون استخدامشان را خواهند گذراند - امروز وقتی که بنده می آمدم به مجلس يك کسی از من پرسید دستور چه داریم؟ بنده گفتم بودجه ملکیتی به بنده گفت نخواهد گذشت بنده مقدم بر هر چیز بودجه ملکیتی را می دانم زیرا برای مجلس مضمون می گویند که هنوز نتوانسته بودجه ملکیتی را بگذرانند شیروانی - مجلس در صورتی که مثل ماشین کار می کند نمی تواند برایش مضمون بگویند

مهدوی - عرض مرا گوش بده - من عقیده ام این است مجلس باید بودجه ملکیتی را مقدم بر هر چیز بگذرانند و ما هم حاضریم هفت ساعت هشت ساعت ده ساعت بنشینیم و کار کنیم و اگر کار دیگری هست باید بعد از تصویب بودجه ملکیتی بگذرد والا اگر بخواهیم چیزهای دیگری را را قبلاً بگذرانیم این مقدمه نگذاشتن بودجه ملکیتی است بعضی از نمایندگان - اینطور نیست مهدوی - بنده اطلاعاتی دارم که همین طور است رئیس - رأی گرفته می شود بپیشنهاد شاهزاده سلیمان میرزا و جمعی از آقایان

آقایانی که تصویب می کنند قیام فرمایند (اغلب برخاستند) رئیس - تصویب شده خیر کمیون تجدید نظر در قانون استخدام مطرح است قرائت می شود (بشرح ذیل قرائت شد)

کمیون تجدید نظر در نظامنامه داخلی از نقطه نظر ضیق وقت مجلس ازوم تعیین تکلیف مستخدمین اداری و اجزاء جزء مجلس شورای ملی پس از تبادل نظر کامل نسبت بقانون استخدام مستخدمین در تعقیب تصویب مواد يك و دو و سه قانون موقتی مواد سه گانه ذیل را نیز تصویب تقدیم مجلس شورای ملی نموده و مواد پنجاه چهار گانه قانون استخدام مستخدمین را مسترد می دارد

ماده چهارم - ترتیب حداقل و اکثر حقوق مستخدمین جزء مجلس و تقاعد وظیفه و معافیات اداری آنها بموجب نظامنامه بعمل خواهد آمد که اداره باشرت مجلس ترتیب داده بتصویب هیئت رئیسه مجلس برسد و مدارم که قانون مخصوصی برای آنها بتصویب مجلس شورای ملی فرستاده است مشمول ماده پنجاه این قانون نیز خواهد بود

ماده پنجم - انحلال هر يك از ادارات و دوائر مجلس یا خود مجلس شورای ملی است ولو این که بطور موقت بوده باشد ماده ششم - در قسمت تقنینیه رئیس در قسمت باشرت و مطبوعه مباشرین مجلس مأمور اجراء این قانون می باشد رئیس - آقای آقا سید یعقوب (اجازه)

آقا سید یعقوب - يك مسائلی آقای مهدوی اظهار کردند گمان می کنم تاریخ هم شهادت بدهد که مجلس پنجم با کمال جدیت برای مملکت خدمت کرد است و هیچ نظری نداشته که کی جمعی گویند برام خودمان را پیش خدا و خلق مسئول میدانیم و با نهایت جدیت کار کردیم تاریخ هم جزا و محامات ما را فضاوت خواهد کرد

ما که رفتیم و اخلاق ما آمدند خواهند عقیده ما در چه مواقعی چه قسم های برای مملکت برداشته ایم چون جواب ایشان داده نشده بود این مقدمه در دل من باقی بود که فلانکس بگوید مجلس پنجم بد کار گردیده و نام که مجلس پنجم با کمال مواظبت برای ترقی و سعادت مملکت قدم برداشت آدمی نیست این مسئله که حضرت والا شاهزاده سلیمان میرزا فرمودند

فرمودند در عرض تشکر از خدمات مستخدمین مجلس قانون آنها را بگذرانیم بنده می دانم که این ماده برای آنها نافع نیست خواهستم ببخبر عرض کنم که به از آنکه ما مستخدمین مجلس را مطابق ماده اول قانون استخدام مشمول چند ماده از قانون

استخدام کشوری کردیم دیگر چه کار داریم که این ماده را بنویسیم که آن حرفی را که آقای مهدوی اظهار کردند وارد بیاید همانطور که قانون استخدام کشوری حداقل و اکثر برای مستخدمین کشوری تعیین کرده است برای اعضاء مجلس هم باشد و برای این ها هم حکومت کند دیگر نظام نامه علیحدت نوشتن ازومی ندارد

اگر آنطور که آقای سلیمان میرزا هم گفتند ما می خواهیم محبت در باره این ها بکنیم خوب بنویسیم آن ماده قانون استخدام شامل حال این ماده و بنده عقیده ندارم نوشته شود (نظام نامه علیحدت) این است که مخالف با این ماده و عقیده ام این است همان ماده قانون استخدام کشوری شامل حال این ماده شود - ترتیب هم همانطور باشد که در قانون استخدام کشوری نوشته شده است

مهدوی - اجازه می فرمایند سه هفته قیام شده است

رئیس - بفرمایند مهدوی - بنده هم عقیده ام همانطور که آقای آقا سید یعقوب اظهار داشتند این است و این اظهاری هم که کردم برای این بود که در این آخر مجلس هم بودجه را بگذرانیم و این قدم آخری را هم طوری برداریم که کارمان تمام شود

شیروانی - مخیر کمیون - بنده تصور می کنم فرمایش آقای آقا سید یعقوب مربوط باعضاء اداری مجلس بود و آنها همانطور مشمول قانون استخدام خواهند بود

ولی برای اعضاء جزء که در هیچ وزارتخانه و موسسه معمول نبوده است برای آنها قانونی وضع شود چون برای مستخدمین جزء مجلس باید يك مزایائی قائل شد برای اینکه آنها مثل سایر وزارت خانه ها روزی سه چهار ساعت کار نمی کنند (از سر آفتاب می آیند تا پاسی از شب گذشته مشغول خدمتند) لذا ما گفتیم در این قانون اسمی از آنها برده شود و مقامشان تثبیت گردد و ضمناً بانظر هیئت رئیسه يك نظام نامه برای تقاعد و وظیفه آنها نوشته شود و بموقع اجرا بیاید جمعی از نمایندگان - مذاکرات کافی است

رئیس - رأی می گیریم بماده چهارم آقایانیکه تصویب میکنند قیام فرمایند (اغلب قیام نمودند) رئیس - تصویب شد ماده پنجم (بشرح سابق قرائت شد) رئیس - آقای کازرونی (اجازه) کازرونی - بنده تصور می کنم در این

ماده بجای (با خود مجلس است) باید نوشته شود نهایت رئیسه مجلس است زیرا مجلس شورای ملی هر روز نمیتواند باید ملاحظه کند که کدام يك از ادارات یا دوائر مجلس زیاد است این ار وظائف هیئت رئیسه است

رئیس - آقای اتحاد (اجازه) اتحاد عرض کنم این ماده را برای ایام قنوت نوشته اند ممکن است موقتی مجلس نباشد و ادارات مجلس باشد در این صورت اگر این پیش بینی را نمی کردند ممکن بود در يك موقتی دولت بگویند امروز ادارات مجلس لازم نیست و بعقیده بنده این ماده خیلی لازم است

رئیس - آقای انسر (اجازه) محمد هاشم میرزا انسر - بعقیده بنده همان هیئت رئیسه مجلس کافی است دیگر نوشتن با خود مجلس است ازومی ندارد و مجلس هم در موقع گذشتن بودجه هر اداره را زائد بدانند حذف خواهد کرد

شیروانی - عرض کنم آن نظری که آقای آقا کازرونی فرمودند که اسباب زحمت مجلس می شود که هر روز يك اداره را بخواند منحل کند و یکی دو جلسه وقت خودش را صرف این کار کند - اساس این فکر همانست که آقای اتحاد فرمودند ما می خواهیم بگوئیم غیر از مجلس شورای ملی که هیئت رئیسه هم جزء آن است هیچ مقامی صلاحیت ندارد ادارات مجلس را منحل کند الا البته اجراء این قانون با هیئت رئیسه و تشکیلاتش هم با هیئت رئیسه است

جمعی از نمایندگان - مذاکرات کافی است

رئیس - پیشنهادی است از آقای آقا میرزا شهاب و يك پیشنهاد هم در همین زمینه از آقای کازرونی است (پیشنهاد آقای آقا میرزا شهاب) اینطور قرائت شد بنده پیشنهاد میکنم بجای (با خود مجلس) نوشته شود با هیئت رئیسه مجلس شورای ملی است

(پیشنهاد آقای کازرونی بشرح ذیل خوانده شد) بنده پیشنهاد میکنم که در سطر اول بجای با خود مجلس نوشته شود با هیئت رئیسه است

آقا میرزا شهاب - نظر آقایان صحیح است ولی این تصور را بفرمایند که اگر یکی از دوائر یا شعب تقنینیه با باشرت لازم نباشد آیا باید این را بطور طرح قانونی مجلس بیآورند و در اطراف آن چند روز مذاکره شود یکی بگوید لازم نیست یکی بگوید

لازم است و چند روز وقت مجلس گرفته شود که فلان اداره یا دوائر در مجلس لازم است یا لازم نیست

تشخیص اینکه کدام يك از دوائر یا شعب لازم است یا لازم نیست با هیئت رئیسه مجلس است ولی البته بودجه اش باید بتصویب مجلس برسد و هر يك از ادارات را زائد دانستند ممکن است ببوده اش رأی ندهند این است که بنده پیشنهاد کردم بجای با خود مجلس نوشته شود با هیئت رئیسه مجلس

رئیس - آقای اتحاد (اجازه) اتحاد عرض کنم اگر آقایان درست در این ماده وقت بفرمایند می بینند که اینجا نوشته شده است هر يك از ادارات و دوائر مجلس یکی از آنها اداره مباشرت مجلس است البته اگر بخواهند بوقت اداره مباشرت را بشکل دیگر در آورند باید خود مجلس اینکار را بکنند اینجا يك نظر دیگری نیست هر وقت که مجلس بخواهد یکی از اداراتش باقی بماند برای مبدء که نباشد و بنظر بنده با خود مجلس بهتر است

رئیس - آقای طهرانی و آقای سید یعقوب هم عین همین پیشنهاد داده اند قرائت می شود (اینطور قرائت شد) پیش نهاد میکنم ماده پنج اینطور نوشته شود: هیچك از ادارات و دوائر مجلس منحل نمی شود مگر بتصویب هیئت رئیسه مجلس طهرانی

پیشنهاد میکنم بعد از کلمه با خود مجلس شورای ملی نوشته شود که هیئت رئیسه اجراء کند

طهرانی - پیشنهاد بنده تأمین می کند نظریه آقای مخیر آقای اتحاد را هیچ يك از دوائر مجلس منحل نمیشود مگر به تصویب هیئت رئیسه در هر صورت با قنوت هست پانویست اگر قنوت باشد که هیئت رئیسه نیست و دوائر منحل نمی شود زیرا هیچك از دوائر مجلس منحل نمی شود مگر بتصویب هیئت رئیسه بنا بر این تصویب هیئت دولت برای انحلال دوائر مجلس صلاحیت ندارد اگر هم مجلس شد هیئت رئیسه می بیند اگر یکی از دوائر زیاد باشد انحلالش را اعلان میکند و پیشنهاد مجلس هم بالعطیح در موقع آمدن بودجه میشود

چیزی که شما از اومی ترسید قنوت است که در آن موقع یکی از دوائر مجلس بدون جهت منحل شود و این پیشنهادی که بنده کردم تأمین میکند این نظریه را

رئیس - آقایان تصدیق می فرمایند که هر هیئت رئیسه باشد بدون جلب رضایت نمایندگان نسبت با ادارات مجلس کاری نخواهد کرد

ولی اگر چنانچه يك موقتی مقتضی شد و دلائلی ایجاب کرد که یکی از دوائر را تبدیل بکند یا نقل دهد بيك دوائر دیگر آنوقت اگر بخواهند بمجلس عرض کنند بچگونه عرض میکنند؟ لایحه بدهند تقدیم کنند این لایحه کی خواهد بود؟ مدافع آن کیست؟ هیئت رئیسه باید مدافع باشد بعد از همه این ترتیبات با آن حس ترحمی که در تمام آقایان نمایندگان مشاهده میشود اگر يك دوائر را بخواهند منحل کنند یا تصدیق لزوم انحلال آن بقدری آن اشخاص تمسک خواهند چيست که آقایان قادر و این مسئله از حجت جریان امور اداری تولید اشکال خواهد کرد

رئیس - آقای دست غیب (اجازه) دست غیب - آقایان اشتباه می کنند موضوع در سر قنوت و غیر قنوت هر دو است و گفتگو در این است که اختیارات ادارات مجلس باید با خود مجلس باشد نه بدست یکمده مخصوصی برای اینکه يك مده مخصوصی نیاید بتواند يك اداره مجلس را منحل کند مجلس خودش مختار است هر وقت لازم ندید میتواند اداراتش را تعطیل کند

گفتگو بر سر قنوت و غیر قنوت هر دو است آقای اتحاد راجع بقنوت نهنفرمودند که دولت نتواند ادارات را منحل کند ولی در کمیون اینطور در نظر گرفته شد که هیئت رئیسه که يك عده از ازو کلاه می باشد نتواند ادارات مجلس را منحل کند انحلال ادارات مجلس فرع بر اینکه خود مجلس اینکار را بکنند آقایان این التفات بکنند که يك عده نتوانند بدافع خودشان ادارات مجلس را منحل کنند اما راجع بطرح قانونی که فرمودند محتاج بطرح و لایحه و این چیزها نیست وقتی که بودجه مجلس بمجلس آمد آن قسمت اداره که مجلس زائد می دانند رأی داده نمی شود و این معنی این است که آن اداره منحل

رئیس - بنده ناچارم يك توضیحاتی بدهم - اولاً هیئت رئیسه تصور نمی کنم نظر موافقی با این ماده داشته باشد نه از نقطه نظر این هیئت رئیسه البته اخبار هیئت رئیسه با خود مجلس است و مجلس ششم خودش هیئت رئیسه خودش را با اختیار انتخاب می کند

آقایان تصدیق می فرمایند که هر هیئت رئیسه باشد بدون جلب رضایت نمایندگان نسبت با ادارات مجلس کاری نخواهد کرد

ولی اگر چنانچه يك موقتی مقتضی شد و دلائلی ایجاب کرد که یکی از دوائر را تبدیل بکند یا نقل دهد بيك دوائر دیگر آنوقت اگر بخواهند بمجلس عرض کنند بچگونه عرض میکنند؟ لایحه بدهند تقدیم کنند این لایحه کی خواهد بود؟ مدافع آن کیست؟ هیئت رئیسه باید مدافع باشد بعد از همه این ترتیبات با آن حس ترحمی که در تمام آقایان نمایندگان مشاهده میشود اگر يك دوائر را بخواهند منحل کنند یا تصدیق لزوم انحلال آن بقدری آن اشخاص تمسک خواهند چيست که آقایان قادر و این مسئله از حجت جریان امور اداری تولید اشکال خواهد کرد

بنا بر این مقصود آقایان که می گویند در قیام مجلس نتواند دوائر را منحل کند با اختیار هیئت رئیسه هم باشد این نظر تأمین

رئیس - بنده ناچارم يك توضیحاتی بدهم - اولاً هیئت رئیسه تصور نمی کنم نظر موافقی با این ماده داشته باشد نه از نقطه نظر این هیئت رئیسه البته اخبار هیئت رئیسه با خود مجلس است و مجلس ششم خودش هیئت رئیسه خودش را با اختیار انتخاب می کند

آقایان تصدیق می فرمایند که هر هیئت رئیسه باشد بدون جلب رضایت نمایندگان نسبت با ادارات مجلس کاری نخواهد کرد

ولی اگر چنانچه يك موقتی مقتضی شد و دلائلی ایجاب کرد که یکی از دوائر را تبدیل بکند یا نقل دهد بيك دوائر دیگر آنوقت اگر بخواهند بمجلس عرض کنند بچگونه عرض میکنند؟ لایحه بدهند تقدیم کنند این لایحه کی خواهد بود؟ مدافع آن کیست؟ هیئت رئیسه باید مدافع باشد بعد از همه این ترتیبات با آن حس ترحمی که در تمام آقایان نمایندگان مشاهده میشود اگر يك دوائر را بخواهند منحل کنند یا تصدیق لزوم انحلال آن بقدری آن اشخاص تمسک خواهند چيست که آقایان قادر و این مسئله از حجت جریان امور اداری تولید اشکال خواهد کرد

آقارضا تجدید آقامیرزا سیدحسن کاشانی
 هایم اکبر میرزا. حیدر قلی میرزا -
 حشمتی. میرزا شهابالدین. میرزا محمد
 نجات. میرزا محمد خان وحید. علیخان.
 اعظمی.
 میرزا محمد تقی ذوالقدر. میرزا زین.
 المابین رهنا. آقا میرزا هاشم آشتیانی
 آقا سید حسن مدرس. آقا سید مصطفی
 بهبهانی. سلیم ایزدی. میرزا محمد تقی
 بهار. میرزا حسین خان اسفندیاری.
 ابوالحسن بیرنبا. دکتر آقایان. آقا سید
 ابراهیم ضیاء. شیخ الاسلام ملایری. دکتر
 ضیائی. آقا میرزا سید حسینخان زهیم.
 حائری زاده. آقارضا مهدوی. میرزا -
 یوسفخان قائمقام. حاج میرزا علیرضا
 قمی. میرزا محمد حسین صدرائی. محمد
 ولیخان اسدی
 میرزا احمدخان شریعت زاده. دکتر
 حسین خان بهرامی سهراب زاده. میرزا
 یداللهخان میرزا آقاخان دیوان بیگی. میرزا
 عبدالعزیز مفتی. فتحالله میرزا هرمزی.
 محمد تقی خان احمد. یحیی زنگنه. آقا
 سید کاظم زدی. غلامحسین میرزا. ارباب
 کبخسرو شاهرخ. حاج میرزا احمدخان اتابکی
 حبیبالله خان شادلو. میرزا جوادخان خونی.
 سهراب خان ساکینان. حاج حسن آقا ملک.
 آقای علاءالدین بهبهانی. سیف الله خان.
 اسکندری.
 آقا میرزا عبدالله باسانی. آقا سید
 محمدعلی شوشتری. دستغیب. آقامیرزا
 عبدالعزیز صدر. میرزا رضایان حکمت
 میرزا محمدخان زاهدی. آقا سید ابوالفتح
 آقا سید کاظم خان اتحاد. سلطان ابراهیم
 خان افخمی. تقی زاده. آقا سید حسن اجاق
 محمد هاشم میرزا اسفر. میرزا علی خان
 خلیلی. محمد ولی میرزا فیروز. میرزا
 حسین خان علانی. کی استوان. آقا سید
 عبدالحی میرزائی طاب الله خان لیهوائی
 مخالف. آقا شیخ فرج الله
 رئیس. خبر کمیسیون بودجه راجع
 به چهارده فقره شهریه مطرح است قرائت
 می شود.
 (بشرح ذیل خوانده شد)
 به موجب لوائح مستخدمه دولت شهریه های
 مفصله پیشنهاد به مجلس مقدس شده در جلسات
 عدیده اواخیع مزبور مورد شور واقع
 بالاخره کمیسیون بودجه قدیعه مواد ذیل
 را تنظیم و برای تصویب به مجلس مقدس
 شورای ملی تقدیم و پیشنهاد میباشد
 ماده اول - مجلس شورای ملی بوزارت
 مالیه اجازه می دهد مبلغ ۳۳۴ قران
 شهریه های مفصله ذیل را برقرار از محل
 اعتبار بودجه وزارت خارجه برداخته خواهد
 شد تادیب نماید.
 ۱ - ورتنه مرحوم میرزا یوسف خان

عضو سابق تجدید کیلان خانم گل هیال
 ۲۵ قران عباسخان وحیدخان وحسنخان
 بالسویه ۷۵ قران ۱۰ قران
 ۲ - ورتنه قانونی عبدالحمود ملاح از
 اول فروردین ۱۳۰۲ ماهی چهار تومان
 ۴۵ قران
 ۳ - مبلغ سی و یکتومان و پنجقران
 شهریه اختر خانم هیال مرحوم میرزا حسین
 خان ضبط و در عوض از اول فروردین ۱۳۰۲
 مبلغ من بورد در باره اختر خانم و هیال حاج خانم
 هشیره و هلینی خان نوه مرحوم میرزا
 حسین خان نایب سرهنگ موزیک بالسویه
 برقرار میشود ۳۱۵ قران
 ۴ - ورتنه مرحوم محمد هاشم خان
 پیشخدمت سابق اداره گرمک
 معصومه خانم هیال و طویلی خانم
 صبیحه هر نفری یازده قران و محمد خان
 پسر بیست و دو قران - ۴۴ قران - ۱۳۰۳
 قران
 ۵ - زائر عبدالله خان از اول فروردین
 ۱۳۰۳ مادام الجبوت هفت تومان و پنج
 قران
 ۶ - ورتنه مهدی یادگار از اول
 فروردین غلامحسین پسر سه تومان و نهصد
 دینار سکنه هیال یازده قران و نه شاهی
 دختر یازده قران و نه شاهی
 ۱۳۰۳ قران
 ۷ - ورتنه حسن خان - قاطمه خانم
 عیال و قهرالملوک صبیحه از اول فروردین
 ۱۳۰۴ بالسویه بیست و پنج تومان ۲۵۰
 قران
 ۸ - ناصر خان و مری خانم پسر و زوجه
 مرحوم محمود آقاخان از اول فروردین ۱۳۰۴
 بالسویه بیست و پنج تومان - ۲۵۰ قران
 ۹ - حسن خان و احمد خان ناصر
 علی خان و پدرزمان خانم اولاد مرحوم
 میرزا علی خان فرزانه از تاریخ ۱۳
 فروردین ۳۰۴ در جزو بودجه وزارت
 امور خارجه بالسویه پنجاه تومان ۵۰۰
 قران
 ۱۰ - سلطان خانم هیال مرحوم
 میرزا محمد خان مفاخر السلطنه از اول فروردین
 ۱۳۰۴ سی تومان
 ۱۱ - میرزا تقی خان مهدی عضو
 سابق وزارت داخله از اول فروردین ۱۳۰۴
 ماهی ۴ تومان
 ۱۲ - نادره خانم امیر خانم سرور
 خانم طایفه خانم صبا با ودر خشنه خانم هیال
 مرحوم جناب الله خان فومنی بالسویه از تاریخ
 فوت جناب الله خان سی تومان و ۴ قران
 ۱۳ - ماهی نود تومان شهریه مرحوم
 عباسقلی تقی ضبط و در عوض چهل و پنج
 تومان شهریه از تاریخ فوت آن مرحوم از
 قرار ذیل در باره ورتنه مفصله برقرار
 می شود.
 صدیقه خانم و شوکت خانم عیال از قرار
 نفری دوازده تومان.
 زینب خانم صبیحه و ملک تاج خانم نوزاد
 دختری نفری هشت تومان.
 منصوره خانم پنج تومان.
 ۱۴ - سیمید و هشت تومان مستری

دیوانی مرحوم میرزا تقی خان ضیاء دفتر
 ضبط و از اول فروردین ۱۳۰۴ ماهی سی
 تومان در باره وقت نقر اولاد صغیر و بگنفر
 عیال آن مرحوم مطابق تقصیر ذیل برقرار
 میشود.
 احمد خان - و محمد خان و امیر خان
 نفری ۵۵ قران.
 نصرت خان و ناصر خانم و شوکت
 خانم و معصومه خانم صبیحه و خدیجه خانم
 عیال از قرار نفری ۲۷ قران - جمعا ۴۰۰
 قران.
 ماده دوم - ورتنه ذکور تاسن ۲۹
 سالگی و انات مادام که شوهر اختیار
 نکرده اند حق دریافت شهریه را خواهند
 داشت.
 رئیس - شور در کلیات است. آقای
 رهنا - (اجازه)
 رئیس - آقای کازرونی
 (اجازه)
 کازرونی - بنده با این شهریه ها
 موافقم بواسطه اینکه شهریه بگیرهائی که
 در لایحه ذکر شده است مردمان فقیر زحمت
 کشیده هستند و یک قسمتش را بنده کاملا
 اطلاع دارم که بیست و چهار سال و بیست و
 پنج سال خدمت کرده اند و زحمت کشیده اند
 و حالا هفت تومان و هفت تومان و نیم به
 آنها میدهند.
 لیکن بنده خواستم این مسئله را تذکر
 بدهم که باید حتی الامکان سعی بشود که
 شهریه ها یا حقوقی که داده میشود جزه
 بودجه مملکتی متعلق به بزرگان و زوارخانه
 ها است در آتی در بودجه همان وزارتخانه
 درج شود که محتاج بلوایح مخصوص نباشد
 و متعلق کنند با قانون استخدام که اسباب
 زحمت نشود.
 وزیر مالیه - اینجا آقای کازرونی در
 قسمت اول موافق بودند و بعنوان مخالفت
 صحبت فرمودند و راجع به قسمت دوم که
 فرمودند خوب است راجع به وزارتخانه که
 هست در جزه بودجه مملکتی جزه مغایر
 همان وزارتخانه نوشته شود.
 وزارت مالیه معتقد است اگر در
 سایر وزارتخانه ها هم چیزی هست بیاید جزه
 کتاب شهریه و مستمریات و همانطور که
 ملاحظه فرمودند بوجوب قانون استخدام
 باین اشخاص چیزی نمیرسد و باین چیزی
 شهریه برایشان پیشنهاد شده است که بتوانند
 زندگی کنند.
 رئیس - آقای آقا میرزا شهاب
 (اجازه)
 آقا میرزا شهاب - این چند قلم شهریه
 را در یک رایورت نوشته اند برای اینست
 که در وقت رأی گرفتن که بنا است با ورتنه
 رأی گرفته شود یک مرتبه رأی گرفته شود
 و ۱۴ سیمید و هشت تومان مستری

که وقت مجلس تصویب نشود این است که بنده
 پیشنهاد می کنم دوسه فقره دیگر هم که
 هست آنها هم ضمیمه شود و بگمرتبه رای
 گرفته شود.
 یکی راجع بورتنه مرحوم حاج علی بابا
 است یکی راجع به میرزا مسعود خان
 افتتاح است
 یکی هم يك ماده واحده است راجع
 بقطع مستری دکتر محمدخان شیخ و بر -
 قراری ماهی پنجاه تومان خرج تحصیل
 برای علامرضا خان شیخ این است که
 تقاضا می کنم اینها هم ضمیمه شود. يك
 مرتبه رأی گرفته شود
 رئیس - مخالفی ندارد؟
 بعضی از نمایندگان - خیر
 وزیر مالیه - يك لایحه دیگر هم هست
 راجع بورتنه مرحوم میرزا سید امین خان
 چون بناء است بگمرتبه رأی گرفته شود
 تقاضا میکنم آنها هم ضمیمه شود
 رئیس - مذاکرات در کلیات کافی
 است؟
 جمعی از نمایندگان - بلی
 رئیس - رأی گرفته میشود برای
 دخول در شور مواد آقایانی که موافقت بقیام
 فرمایند
 (اغلب قیام نمودند)
 رئیس - تصویب شد
 میرزا عبدالله خان مستخدم خبر کمیسیون
 بودجه - در قسمت سیزدهم راجع به حقوق
 ورتنه مرحوم عباسعلیخان بنده این طور
 شنیدم که گویا در راپورت نوشته شده است
 عباسعلیخان ثمنی می کنم این قسمت هم اصلاح
 شود
 رئیس - چند فقره شهریه که ضمیمه
 ماده اول این خبر خواهد شد آقای آقا سید
 یعقوب
 (اجازه)
 آقا سید یعقوب - بنده در کمیسیون
 بودجه هم کاملا با این خبر موافق بودم ولی
 اینجا آقای بیات در جواب آقا میرزا علی
 بيك چیزی بیان کردند که گمان نمی کنم
 صحیح باشد
 آقا میرزا علی اظهار داشتند خوب است
 بعد از این شهریه یا مستری که می آید
 جزء بودجه هر وزارتخانه که هست جزء
 همان بودجه بیاید و تطبیق کنند با قانون
 استخدام آنوقت آقای بیات فرمودند که
 ایشان موافق بودند و باسم مخالف صحبت
 کردند شهادت بنظر نیست ایشان هم مخالف
 بودند بنده هم مخالفم و عرض می کنم
 بولی که دولت میخواهد بدهت باید برای
 مؤسساتی بدهد که برای مملکت نافع
 باشد.
 بلی اگر ما در مجلسی نشستیم موافق
 واحسانان خیلی زیاد بود - میبخشیدیم
 ولی ما که اینجا نشستیم این زمانه را ما

مردم هستیم اینست که همانطور که آقای
 آقا میرزا علی اظهار کردو مخالف بود
 بنده هم مخالفم و عقیده ام اینست که دولت
 باید کاری بکند که قانون استخدام اجراء
 شود و در مقابل خدمت باید پول داده
 شود
 رئیس الوزراء - بنده توجه می دهم
 خاطر آقای آقا سید یعقوب و آقایانی که
 این نظرها دارند باینکه دولت و وزراء
 هم کاملا متفقند که باید قوانین اجرا شود
 اگر خوب میخواهد بدانند عقیده دولت
 این است که ابتدا شهریه و مستری نباید
 داده شود
 ولی این شهریه هائی که حالا پیشنهاد
 کرده ایم داده شود برای این است که
 قانونی است که تازه وضع شده و دولت
 ایران هم در سنوات گذشته يك تربیتی
 برای استخدام مستخدمین خودش نداشته
 است که بموجب آن ترتیب تمام مستخدمین
 دولت بشوند یا خودشان و سن پیری یا
 ورتنه آنها محروم وی بهره نمانند از
 تقاضی که دولت بآنها نسبت به مستخدمین
 بکند
 این است که مجبوریم زیرا نسبت به
 بعضی اشخاص نمی توانیم بر طبق قانون
 استخدام يك حقوق تقاعد یا وظیفه قرار
 بدهیم و اگر هم بشود يك چیز نا قابل میشود
 و از آنطرف هم دولت احساس میکند که
 این اشخاص یا ورتنه آنها اشتغال دارند
 که بآنها داده شود
 بنا بر این چاره نداریم جز این که
 بعنوان شهریه بآنها حقوق بدهیم و بتوان
 شهریه هم نباید جز وزارتخانه ها بیاید.
 انشاء الله تالی چند سالی که قانون استخدام
 اجرا شد و بر طبق آن اعضا ادارات دولت
 استخدام شدند تمام این محظورات رفع
 خواهد شد و شهریه هم پیشنهاد نخواهیم
 کرد.
 جمعی از نمایندگان - مذاکرات کافی
 است.
 رئیس - رأی گرفته می شود به ماده
 اول بطوری که پهر رسیده به ضمیمه
 اضافه اینکه پیشنهاد شد آقایانیکه موافقت قیام
 فرمایند
 (اغلب قیام نمودند)
 رئیس - تصویب شد در خبر راجع به
 ورتنه مرحوم حاج علی بابا يك ماده دوم
 هست که باید به آن ماده اول باماده بیست و
 دوم میزان ساس نکند از این جهت اورا
 لغو نمیکنند که مشمول این ماده باشد
 رئیس - مخالفی ندارد؟ آقای
 شیروانی
 (اجازه)
 شیروانی - چون جزو این لایحه می آید
 باید اضافه شود نسبت به ورتنه حاج علی
 بابا
 رئیس - آقای مغیر این اصلاح را قبول
 میکنند؟
 مغیر - بلی
 رئیس - رأی گرفته میشود باین ماده
 آقایانی که تصویب میکنند قیام فرمایند
 (اغلب قیام نمودند)
 رئیس - تصویب شد ماده دوم خبر
 اولاد آقا عبدالرحیم و لهارشده حاجی

علی بابا : حاج میرزا احمد منشی ۴۵۵۵۲
 قران
 آقا میرزا محمود دروجه ورتنه اش
 ۴۵۵۲
 قاطمه خانم صبیحه ۵۰۰ اولاد آقای
 آقا کاظم پسر حاج علی بابا میرزا حسین -
 علی ۷۰۰
 میرزا نصرالله ۷۵۰ قران
 اولاد آقا هاشم پسر حاجی عبدالکریم
 آقا علی اکبر ۶۳ - آقا محمد علی ۶۳ قران
 آقا اسمعیل ۶۳ قران - آقا ابراهیم ۶۴
 قران حاج بالا ۶۳ قران
 سلطنت خانم ۳۱ قران قاطمه خانم
 صبیحه حاج عبدالکریم ۳۰ قران
 خانم جان خانم والده آقا تقی ولد
 حاج عبدالکریم ۱۶۰ قران
 اولاد آقا مهدی ورتنه او پسر دیگر
 حاج علی بابا :
 آقا مصطفی ۲۷۱ قران میرزا عبد -
 النحسین ۳۷۱ قران
 طویلی خانم ۱۸۷ قران - ایران خانم
 ۱۸۸ قران عبدالله خان ۲۷۱ قران
 نوزاد دختری حاج علی بابا میرزا
 محمدخان و میرزا عبدالباقی ۱۰۰ قران
 صدیقه خانم صبیحه ۵۰۰ قران
 جمع کل ۱۵۲۴۳ قران
 در دفاتر مستمریات از قرار تومانی
 بیکتومان به ثبت و پرداخت نموده و قانون
 وظایف را در مورد مستمری هر يك از
 ورتنه مزبور شامل نمایند.
 ماده دوم - قانون ۲۳ میزان ۱۳۰۳
 ملغی است
 رئیس - آقای آقا میرزا شهاب
 (اجازه)
 آقا میرزا شهاب - در بیست و دوم
 میزان ۱۳۰۳ این مبلغ در مجلس شورای
 ملی تصویب شد که بورتنه مرحوم حاج علی
 بابا داده شود بدون اینکه مشمول قانون
 وظائف باشد و حالا برای اینکه مشمول
 قانون وظائف بشوند این پیشنهاد از طرف
 دولت آمده است به نفع دولت هم هست و
 برای اینکه این ماده اول باماده بیست و
 دوم میزان ساس نکند از این جهت اورا
 لغو نمیکنند که مشمول این ماده باشد
 رئیس - مخالفی ندارد؟ آقای
 شیروانی
 (اجازه)
 شیروانی - چون جزو این لایحه می آید
 باید اضافه شود نسبت به ورتنه حاج علی
 بابا
 رئیس - آقای مغیر این اصلاح را قبول
 میکنند؟
 مغیر - بلی
 رئیس - رأی گرفته میشود باین ماده
 آقایانی که تصویب میکنند قیام فرمایند
 (اغلب قیام نمودند)
 رئیس - تصویب شد ماده دوم خبر

کمیسیون ماده سوم می شود قرائت
 می شود
 (بشرح سابق خوانده شد)
 رئیس - بنده تصور میکنم این ماده
 ماده دوم باید بشود و ماده سابق ماده
 سوم
 بعضی از نمایندگان - صحیح است
 رئیس - رأی گرفته میشود باین ماده دوم
 آقایانی که تصویب میکنند قیام فرمایند
 (اغلب برخاستند)
 رئیس - تصویب شد - شور در کلیات
 است مخالفی ندارد؟
 (گفته شد خیر)
 رئیس - رأی گرفته می شود با ورتنه
 (اغلب آراء بعمل آمد)
 رئیس - اخذ آراء تمام شد
 (استخراج آراء بعمل آمده نتیجه
 اینطور حاصل شد)
 ورتنه سفید علامت قبول ۷۴ ورتنه
 ورتنه کبود ۱
 رئیس - عده حضار ۹۴
 به اکثریت ۷۳ رأی تصویب شد
 آقایان موافقین - آقا سید کاظم خان
 اتحاد. میرزا جواد خان امامی خونی.
 آقا سید علاءالدین بهبهانی. میرزا مهدی
 خان زاهدی. دکتر حسین خان بهرامی.
 میرزا یدالله خان. میرزا احمد خان
 شریعت زاده. میرزا آقاخان دیوان بیگی.
 محمد تقی خان احمد. حاج میرزا احمد
 خان اتابکی. یحیی خان زنگنه. فتح الله
 میرزا هرمزی. میرزا ابراهیم خان سهراب
 زاده. آقا میرزا سید احمد احتشام.
 حبیب الله خان شادلو. میرزا احمد خان
 مظفری. سیف الله خان اسکندری. ارباب
 کبخسرو شاهرخ. سهرابخان ساکینان.
 میرزا احمد خان اخگر. ناصر ندامانی.
 میرزا رضایان حکمت. آقا سید ابوالفتح
 آقا سید حسن اجاق. میرزا حسین خان
 علانی. کی استوان. محمد هاشم میرزا
 اسفر. محمد ولی میرزا فیروز. آقا شیخ
 جلال الدین. آقا سید کاظم زدی. سلطان
 ابراهیم خان افخمی. آقا میرزا شهاب
 الدین. آقا میرزا محمد نجات. آقا میرزا
 سیدحسن کاشانی. هایم. آقا رضا تجدید.
 میرزا عبدالعزیز صدر. آقا میرزا محمد
 تقی ذوالقدر. میرزا محمد حسین صدرائی
 علی خان اعظمی. میرزا عبدالله خان معتد
 میرزا عبدالله باسانی. آقا سید محمد علی
 شوشتری. آقا سید هدا علی میرزائی.
 میرزا عبدالعزیز مفتی. محمد ولی خان
 اسدی. حاج شیخ عبدالرحمن صالحی.
 سلیم ایزدی. میرزا محمود خان وحید
 آقا رضا مهدوی. حاج آقا رضا رفیع.
 حاج میرزا علی رضائی. آقا سید محمد
 باقر دستغیب. امیر حسین خاق بختیاری
 دکتر محمد خان مصدق. آقا میرزا سید
 حسن خان زهیم. دکتر ضیائی. شیخ الاسلام
 ملایری. آقا سید ابراهیم ضیاء. دکتر
 آقایان. ابوالحسن بیرنبا. میرزا حسین
 خان اسفندیاری. آقا میرزا آقا خان
 عصر انقلاب. میرزا یوسف خان قائم مقام.
 میرزا زین المابین رهنا. آقا سید حسن
 مدرس
 حاج سید عبدالعلی طباطبائی دیبا. میرزا
 علی خان خطیبی. آقا میرزا هاشم آشتیانی
 آقا سید مصطفی بهبهانی. سلیمان میرزا
 حیدر قلی میرزا حشمتی.
 (۷۳ نفر)
 مخالفین - آقا شیخ محمد علی الوتئی
 غایب
 کفیل وزارت خارجه. يك لایحه است
 راجع به مستخدمین منتظر خدمت وزارت
 امور خارجه تاچه اندازه مستحق ویرشان
 هستند و حقیقتاً حالت آنها زیاد از اندازه
 رقت انگیز است و امیدوارم با قید فوریت
 تصویب فرمایند
 رئیس - لایحه اش بر عرض مجلس میرسد
 يك شور بیشتر ندارد تقاضای فوریت راجع
 بقوریت ثانوی است
 (اینطور خوانده شد)
 ماده واحده - بوزارت مالیه اجازه
 داده میشود از صرفه جوئی های حاصله از
 اعتبار حقوق انتظار خدمت بمنظورین خدمت
 وزارت امور خارجه که از میزان صدی پنج
 علاوه باشند تمام با بقصدی از حقوق انتظار
 خدمت آنها را موقتاً بپردازد مشروط بر
 اینکه منتظرین خدمت مزبور به از حیث
 قدمت خدمت و از لحاظ استطاعت مالی
 استحقاق اخذ حقوق مزبور را داشته
 باشند.
 رئیس - راجع به فوریت مخالفی
 هست؟ آقای آقا سید یعقوب
 (اجازه)
 آقا سید یعقوب - بنده موافقم لیکن
 يك شرطی اینجا نوشته شده است که بنده
 این شرط را نمیفهمم.
 نوشته شده است که تصدیق به نا
 دارائی آنها بکند بنده عرض میکنم مناط
 در استحقاق این است که این شخص در
 وزارت خارجه مستخدم بوده است و چون
 خدمت کرده است مستحق گرفتن این حق
 میشود دیگر فقیر باشد بنده این عقیده را
 ندارم.
 يك مستخدمی خدمت کرده است و
 مدتی زحمت کشیده است و حالا متقاعد شده
 است اگر هم چیزی داده باشد به عقیده بنده
 باید حقوق حق او داده شود
 ما میتوان خدمت کردن باو حقوق
 میدیم نه بعنوان فقر.
 وزیر مالیه عرض کنم این قسمتی که
 آقای آقا سید یعقوب اظهار کردند درست
 توجه به مفاد ماده فرمودند چون قانون
 استخدام مدین کرده است که تا صد پنج
 مستخدمین را باید حقوق انتظار خدمت

بدهند و وزارت خارجه چون از سابق سالها اداره میشده است و اشخاصی که از سابق در آنجا خدمت کردند بیشتر از صد پنج میباشد که قانون مین کرده است و وزارت مالیه هم مطابق قانون نمیتواند بیشتر از صد پنج حقوق بدهد به اینکه مجالته برای اینکه يك همه متلاسه شاید از حيث زندگانی در سختی و عسرت هستند این ماده را پیشنهاد کردیم که مجلس اجازه بدهد که از صرفه جوئی حقوق خود منتظرین خدمت به اشخاصی که در وزارت خارجه خدمت کردند حقوق داده شود و البته وقتی بخواهیم این حقوق را بدهیم باید این شرط را بکنیم که از حيث دارائی و از حيث خدمت نباید مستحق باشند

رئیس - رأی گرفته میشود به فوریت این لایحه . آقایانی که موافقت قیام فرمایند .

(اقلب برخاستند)

رئیس - تصویب شد . آقای ارباب کیخسرو

(اجازه)

ارباب کیخسرو - موافق

رئیس - آقای طهرانی (اجازه)

طهرانی - موافق

رئیس - آقای شوشتری (اجازه)

شوشتری - موافق

رئیس - آقای کاژرونی (اجازه)

کاژرونی - بنده اصول مخالف نیستم لیکن خواستم عرض کنم که خیلی باید متوجه بود که این قسمت از قانون استخدام رخنه برداشت فردا از سایر وزارتخانهها هم در تحت همین عنوان لایحه تقدیم خواهد شد . همینقدر خواستم این تذکر را بدهم موافق هم هستم

وزیر قرائت عامه - آقا مخالف نبودند فقط گفتند قانون استخدام رخنه بر میآورد اصلا قانون که وضع شد در ضمن عمل اگر نواقصی داشت باید رفع شود شاید يك اصلاحات دیگری هم لازم باشد چکه از سایر وزارت خانه ها بیآوردند . مانعی ندارد .

جمعی از نمایندگان - مذاکرات کافی است .

رئیس - مقصود از صرفه جوئی صرفه جوئی کدام سال است

وزیر مالیه - صرفه جوئی ۱۳۰۴ یعنی صرفه جوئی داریم اضافه بر حقوقی که به منتظرین خدمت وزارت خارجه میدهیم آنرا خواسته ایم باین اشخاص بدهیم

رئیس - پیشنهاد آقای آقا میرزا شهاب - پیشنهاد آقای آقا میرزا بنده پیش نهاد می کنم نوشته شود

از صرفه جوئی ۱۳۰۴ و نیز در آخر نوشته شود بابت ۱۳۰۴

وزیر مالیه - بنده قبول می کنم

رئیس - تبصره ای است از طرف آقای شیروانی پیش نهاد شده است قرائت میشود .

(بشرح ذیل خوانده شد)

تبصره وزیر پیش نهاد می شود - صرفه جوئی وزارت داخله و وزارت معارف از ماده فوق مستثنی است

شیروانی - عرض میکنم مستخدمین وزارت خانهها در پیش بنده تماما يك مقام را دارند آقایان گوید درست دقت نفرموده اند از صرفه جوئی تمام وزارتخانهها در ۱۳۰۴ برداشته می شود و بیک وزارتخانه مخصوص داده میشود .

اینرا بنده مخالفم مگر این که خود آقای وزیر داخله و آقای کنیل معارف این جا توضیح بدهند که بحق منتظرین خدمت آنها هیچ لطمه وارد نمی آید آن وقت بنده هم موافقم

وزیر مالیه بنده الان برای همین اشکال این توضیح را دادم تصور می کنم آقای شیروانی درست توجه نفرمودند عرض کردم صد و پنج هزار تومان اعتبار وزارت مالیه دارد برای حقوق منتظرین خدمت که بر طبق قانون استخدام صد پنج وزارتخانهها باید بدهد و بعد از پرداخت صد پنج حقوق منتظرین خدمت وزارت خانهها يك مبلغی از صد و پنج هزار تومان اضافه می آید آن مبلغ اضافی را پیش نهاد کرده ایم که مستخدمین وزارت خارجه بپردازند در بوجه صد پنج وزارت خانهها نیست .

وزیر داخله - عرض کنم بنده میخواهم رفع نگرانی آقای شیروانی را بکنم و بعد گمان میکنم خودشان اترداد کنند .

منظور وزارت مالیه و لایحه این نیست که اگر در خود وزارتخانهها از صد پنج صرفه جوئی شود آنرا به وزارت خارجه بدهند .

مقصود این است که بعد از پرداخت صد پنج وزارتخانهها اگر چیزی زیاد آمد که باید بخرانه عمومی مملکت وارد شود و آنرا بوزارت خارجه بدهند

شیروانی - اگر بخرانه دولت بر می گرده بنده مستردم میکنم

رئیس - ماده واحد قرائت میشود و در وی می گیریم

(بشرح ذیل خوانده شد)

ماده واحد - بوزارت مالیه اجازه داده میشود از صرفه جوئیهای حاصله ۱۳۰۴ از اعتبار حقوق انتظار خدمت منتظرین خدمت وزارت امور خارجه که از میزان صدی پنج علاوه باشند تمام یا مقداری از حقوق انتظار خدمت آنها موثقا بابت ۱۳۰۴ بپردازد مشروط بر

این که منتظرین خدمت مزبور از حيث خدمت و از لحاظ استطاعت مالی استحقاق اخذ حقوق مزبوره را داشته باشند

(اخذ آراء بعمل آمد)

رئیس - اخذ آراء تمام شد

(استخراج آراء بعمل آمده شد و نتایج در دفتر ثبت گردید)

رئیس - همه حضار ۸۲ اکثریت ۶۹ رأی تصویب شد

اسامی رأی دهندگان - آقایان آقا سید کاظم خان اتحاد . میرزا جواد خان امامی خوئی . سید علاء الدین بهبهانی . میرزا مهدی خان زاهدی . دکتر حسینخان بهرامی . میرزا ابوالقاسم خان . میرزا احمد خان شریعت زاده .

میرزا آقاخان دیوانبیک . محمد تقی - خان اسد . حاج میرزا احمد خان انابیک . بهمن زنگنه . فتح الله میرزا مزی . میرزا ابراهیم خان سهراب زاده . میرزا احمد احسان . حبیب الله خان شادلو . میرزا احمد خان معتمدی .

میرزا آقاخان اسکندری . ارباب - کبیر و شاهرخ . سهراب خان ساکینان . میرزا احمد خان اشکر . ناصر نظامانی . میرزا رضا خان حکمت . سید ابوالفتح . آقا سید حسن اجاق . میرزا حسینخان علانی . کی - استوان . محمد شام میرزا انور . آقا شیخ جلال الدین . آقا سید کاظم بزدری . سلطان - ابراهیمخان انغمی . آقا میرزا شهاب الدین آقامیرزا احمد نجات . آقا میرزا سید حسن کاشانی .

هائم . آقا رضا مجدد . میرزا عبدالعسین صدر آقا میرزا محمد علی ذوالقدر . میرزا محمد حسین صدرائی . علی خان اعظمی . میرزا عبدالقادر . آقا میرزا عبدالله یاسائی . آقا سید محمد علی شوشتری . آقا سید عبدالملکی میرزائی .

میرزا عبدالعزیز مفتی . محمد ولیخان اسدی . سلیم - ایزدی . میرزا محمد خان وحید . حاج شیخ عبدالرحمن صالحی . آقا میرزا محمد رضاهمدوی حاج آقا رضا رفیع . آقا سید محمد باقر دست - قیب .

حاج میرزا علی رضا اتمی . امیر حسینخان بختیاری . دکتر محمد خان مصدق . آقا میرزا حسینخان زهیم . حاج سید عبدالملکی . طباطبائی دیبا . دکتر ضیائی . شیخ الاسلام ملایری . آقا سید ابراهیم ضیاء . میرزا علیخان خطیبی . دکتر آقایان . ابو الحسن دیبا . میرزا حسینخان اسفندیاری . آقا میرزا خان عصر انقلاب . میرزا یوسف خان قائم مقام . میرزا زین العابدین رهنما . آقا سید حسن مدرس . میرزا هاشم آشتیانی . آقا سید مصطفی بهبهانی

رئیس - آقایان موافقت جلسه را ختم کنیم ۹ جلسه سه ساعت و نیم بعد از ظهر دستور

هم بودجه مملکتی در این موقع (یکساعت بعد از ظهر) جلسه تعامیل و پس از دو ساعت و ربع مجدداً تشکیل گردید

رئیس الوزراء - يك لایحه یعنی يك ماده واحد تقدیم مجلس شورای ملی می شود و تمنای تصویب آنرا هم فوریت می نمایند یعنی تقاضا می شود فی المجلس وارد مذاکره آن بشویم .

خاطر محترم آقایان را مستحضرمی - کنم که این تقاضایکبه می کنم در واقع تقاضای فوریت نیست بلکه يك صورت ظاهری است .

بهاروی که خاطر آقایان مسبوق است چند فقره کثرت استخدام مستخدمین خارجی داریم چه آنها یکبه سابقاً بوده و حالا تجدید می شوند و چه نسبت به دوسه نفری که اخیراً استخدام می شوند لازم است تکلیف آن معین شود و این کثرت ها به کمیسیونهای مربوطه مجلس رفته است و در آن جا مطالعات لازمه شده و راپورت هم داده اند و راپورت آنها هم طبع و توزیع شده و خاطر آقایان هم مستحضر شده و حالا اگر بخواهیم بطور معمول یکی یکی تحت شورش آوردیم خیلی بول می - انجامد و امروز که روز آخر مجلس است فرصت نخواهد بود این لواجیح را بکنند و در صورتیکه بعضی از آنها نهایت ضرورت و لزوم دارد .

اینست که همه آنها را در تحت يك ماده در آورده ایم و استدعا دارم آقایان موافقت فرمایند . و تصویب فرمایند .

زیرا این ترتیب برای دولت خیلی سهل خواهد بود

رئیس - لایحه تقدیمی قرائت می - شود .

(بشرح ذیل خوانده شد)

خاطر نمایندگان محترم مستحضر است که هیئت دولت در حسب فوریتی که احساس کرده است استخدام چند نفر مستخدمین خارجی جدیداً استخدام بعضی از مستخدمین سابق را ب مجلس شورای ملی پیش نهاد کرده است لواجیح دولت مربوطه مورد مطالعه واقع شده و راپورت آنها هم طبع و توزیع شده است

لیکن وقت مجلس ننگ و مضیق است و انجام این استخدام هم ضرورت و فوریت دارد . بنابراین ماده واحد ذیل تنظیم و بایقید فوریت تقدیم می نمایم .

ماده واحد - مجلس شورای ملی بدولت اجازه می دهد که اشخاص مفصل ذیل را موافق راپورت های کمیسیونهای مربوطه استخدام نماید .

۱ - مسیو شولس موافق راپورت کمیسیون بودجه قدیم - نمره ۱۲۲

۲ - مسیو کراندل موافق راپورت کمیسیون بودجه قدیم - نمره ۱۴۰

۳ - مسیو زریب ریود موافق راپورت کمیسیون بودجه قدیم - نمره ۱۳۹

۴ - دکتر بیرشهره موافق راپورت کمیسیون بودجه قدیم - نمره ۱۳۵

۵ - مسیو اندرلهس موافق راپورت کمیسیون بودجه قدیم - نمره ۴

۶ - مسیو زامار موافق راپورت کمیسیون بودجه جدید - نمره ۱۵

۷ - مسیو بیلی روسکی موافق راپورت اخیر کمیسیون معارف مورخه اول بهمن و کمیسیون بودجه جدید - نمره ۸

رئیس فوریت ماده اول مطرح است آقای آقا سید یعقوب

(اجازه)

آقا سید یعقوب - بنده هیئت دولت و مجلس را توجه می دهیم که اولاً وبالذات تکلیف مجلس شورای ملی نظر کردن در بودجه مملکتی است و همانطور که مقام بر است دیرور تذکر دادند ما نمی توانیم اذدر مجلس بیرون برویم مگر اینکه بودجه مجلس را تصویب کرده باشیم .

بنده تعجب می کنم از آقای رئیس - الوزراء که یکی از قانون دانهای مملکت هستند همیشه سعی شان این بوده است که خاطر جریان قانون باشند چطور در این موقع بودجه را موخر می دارند .

ما باید بودجه را مقدم بر همه چیز بدانیم و حاضریم تصاحب هم بشینیم تا تکلیف اینکارها را امین کنیم .

ما موظفیم بودجه مملکتی را بکنند و امروز نصف ممکنست مجلس خانه پیدا کند و بودجه مملکتی همینطور تا مجلس جدید بلا تکلیف بماند

از این جهت بنده عقیده دارم اول قبل از همه چیز ما بودجه را بکنند و آنوقت من قسم میخورم که به حضرت عباس تاصبیح هم شده حاضریم بشینیم و این لواجیح را بکنند و این لایحه جهت بنده بودجه را مقدم می دانم .

رئیس الوزراء بنده تصدیق دارم که بودجه مملکتی مقدم بر همه چیز است ولی تفاوت معامله فقط ده دقیقه است و اینهم اهمیت ندارد . همینقدر که تقاضای فوریت را تصویب فرمایند آنوقت ممکنست بودجه مملکتی را مقدم بدانیم و مانعی ندارد .

رئیس آقای رهنما (اجازه)

رهنما - بنده موافقم همانطور که آقای رئیس الوزراء فرمودند لایحه کثرت ها اکثر در کمیسیون تصویب و مورد مطالعه شده است و برای این که برای دولت مشکلاتی تولید نکند ضروری نداد اول آقایان به فوریت آن رای بدهند و بعد بودجه را مطرح کنند

رئیس - رأی گرفته می شود بقرورت این ماده واحد شوردر خود مجلس آقایانی

که تصویب میکنند قیام فرمایند (جمع کثیری قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد . حالا میفرمایند این لایحه بعد از بودجه مملکتی مطرح شود .

بعضی از نمایندگان - صحیح است وزیر عدلیه - يك ماده واحد بود راجع بماده ۴۲ قانون استخدام که چند روز قبل تقدیم مجلس شد شور اول آنرا هم تصویب فرمودند سه دقیقه هم بیشتر وقت لازم ندارد

استدعا میکنم آقایان موافقت فرمایند و این ماده را مطرح کنند و زودتر بکنند کاری هم ندارد

رئیس - مخالفی ندارد؟ (بعضی گفتند خیر)

اخگر ملتفت نشدیم

رئیس -- میخواستید درست توجه بفرمائید تا ملتفت شوید . حالا قرائت میشود درست توجه بفرمائید . راپورت کمیسیون تجدید نظر در قانون استخدام کشوری قرائت میشود .

(بشرح ذیل خوانده شد)

کمیسیون تجدید نظر در قانون استخدام کشوری لایحه - نمره ۵۰۰ و ۴۷۱ مورخه اول همین ماه دولت پیشنهادی وزارت عدلیه را در جلسه چهل و دوم تحت شورش در آورده و ماده واحد آنرا عیناً تصویب و اینک خبر آن تقدیم میگردد

ماده واحد - مفاد ماده ۴۲ - قانون استخدام کشوری نسبت بقانون استخدام حکام معا کم و صاحب منصبان یار که نیز باید رعایت شود

رئیس - آقای آقا شیخ جلال (اجازه)

آقا شیخ جلال - موافقم

رئیس - آقای شریعت زاده (اجازه)

شریعت زاده - موافقم

رئیس - آقای طهرانی (اجازه)

آقا شیخ محمد علی طهرانی - قضاوت راه چوقرت نمیشود مثل سایر اجزای ادارات معاکه کرد حتی قانون معاکه در زمانک متمدنه فلجیده وضع میشود و بنده معتمد لائل در این ماده اینطور بنویسند (پس از تصویب شورای عالی اداری عدلیه) که اقلاً بعضی از اعضاء تیزرم در آنجا باشند چون آنها مطلعند از اوضاع قانون خوب مستحضرنند

از این جهت پیش نهاد می کنم نوشته شود (پس از تصویب شورای عالی عدلیه)

وزیر عدلیه - اولاً برای اطلاع خاطر آقایان عرض می کنم اینکه در این راپورت نوشته شده (نظامنامه) همانوقتی که این لایحه پیشنهاد و تقدیم مجلس شورای ملی

میشود این نظامنامه در مشاوره عالی وزارت عدلیه با مصورت آقای حاج سید نصر الله . آقا میرزا سید محمد قمی . آقای صدر الاشراف . رئیس اداره امور . رئیس اداره ثبت اسناد با حضور بنده . و مسیو یولن مستشار عدلیه نوشته شده

اما اینکه فرمودند قضات را نمیشود معاکه نکرد مخصوصاً مالین را برای قضات میخواهیم الا آن بطور مثل مرض می کنم .

مطابق قانون قاضی مکلف است وقتیکه معاکم تمام شد حکم را فوراً و الا در ظرف يك مدت معین مثلاً پنج روز بدهد خوب اگر غیر از این شود و قاضی پنج ماه شش ماه طول بدهد و پس از ختم معاکم حکم نهد آنوقت چه مجازاتی خواهد داشت آیا این مسئله مجازات لازم ندارد پس اجراء قانون این چیز دارا لازم دارد و خیلی خوب هم هست

جمعی از نمایندگان - مذاکرات کافی است .

رئیس - رأی می گیریم باین ماده واحد آقایانیکه موافقت قیام فرمایند (جمع کثیری قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد

معاون وزارت امور خارجه - يك ماده واحد تقدیم مجلس شورای ملی شده بود آقایانیکه موافقت قیام فرمایند (جمع کثیری قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد

معاون وزارت امور خارجه - يك ماده واحد تقدیم مجلس شورای ملی شده بود راجع بقانون استخدام مستخدمین معالی سفارتخانه در خارجه و این يك امر فوری است و اگر امروز این کار نگردد در تمام سفارتخانه ها وقت رسول معوق خواهد ماند زیرا مطابق قانون استخدام نمی توانند مستخدم داشته باشند

بعضی از نمایندگان - بودجه مقدم است .

ولی فرض بفرمائید در این مملکت تمام اصلاحاتی که دل ما می خواهد بعمل آید آنوقت يك کسی تمام این اصلاحاتی که موضوع از روی نمایندگان در تأخیر و تقدیم و اهمیت مطلب است البته تمام مطالب مهم و مفید است

ولی فرض بفرمائید در این مملکت تمام اصلاحاتی که دل ما می خواهد بعمل آید آنوقت يك کسی تمام این اصلاحاتی که موضوع از روی نمایندگان در تأخیر و تقدیم و اهمیت مطلب است البته تمام مطالب مهم و مفید تمام اینها چه قدر است؟

بنده تصور می کنم شاید مخارج آنها بالغ بر شصده و هفتصد میلیون و بالاخره شاید بيك مبارد تومان بالغ شود

ولی در مقابل تمام این اصلاحات مفید که ما میخواهیم بعمل آوریم فقط ۲۵ میلیون تومان پول داریم . حالاً حرف در این است که این ۲۵ میلیون تومان را باید بصرف چند قلم مطلب مهمی که از احصای الاقدم فالاقدم و الاهم فالاهم ضرورت دارد برسانیم اگر باز پول زیاد آوردهیم خرج آن چند قلمی که یشت سر آن نوشته شده برسانیم . همین طور تا آخر .

حالا يك کسی می گوید مگر آنها پداست؟ مثلاً پداست که مادر در پاچه بختگان

بدهند و وزارت خارجه چون از سابق سالها اداره میشده است و اشخاصی که از سابق در آنجا خدمت کردند بیشتر از صد پنج میباشد که قانون مین کرده است و وزارت مالیه هم مطابق قانون نمیتواند بیشتر از صد پنج حقوق بدهد به اینکه مجالته برای اینکه يك همه متلاسه شاید از حيث زندگانی در سختی و عسرت هستند این ماده را پیشنهاد کردیم که مجلس اجازه بدهد که از صرفه جوئی حقوق خود منتظرین خدمت به اشخاصی که در وزارت خارجه خدمت کردند حقوق داده شود و البته وقتی بخواهیم این حقوق را بدهیم باید این شرط را بکنیم که از حيث دارائی و از حيث خدمت نباید مستحق باشند

رئیس - رأی گرفته میشود به فوریت این لایحه . آقایانی که موافقت قیام فرمایند .

(اقلب برخاستند)

رئیس - تصویب شد . آقای ارباب کیخسرو

هم بودجه مملکتی در این موقع (یکساعت بعد از ظهر) جلسه تعامیل و پس از دو ساعت و ربع مجدداً تشکیل گردید

رئیس الوزراء - يك لایحه یعنی يك ماده واحد تقدیم مجلس شورای ملی می شود و تمنای تصویب آنرا هم فوریت می نمایند یعنی تقاضا می شود فی المجلس وارد مذاکره آن بشویم .

خاطر محترم آقایان را مستحضرمی - کنم که این تقاضایکبه می کنم در واقع تقاضای فوریت نیست بلکه يك صورت ظاهری است .

بهاروی که خاطر آقایان مسبوق است چند فقره کثرت استخدام مستخدمین خارجی داریم چه آنها یکبه سابقاً بوده و حالا تجدید می شوند و چه نسبت به دوسه نفری که اخیراً استخدام می شوند لازم است تکلیف آن معین شود و این کثرت ها به کمیسیونهای مربوطه مجلس رفته است و در آن جا مطالعات لازمه شده و راپورت هم داده اند و راپورت آنها هم طبع و توزیع شده و خاطر آقایان هم مستحضر شده و حالا اگر بخواهیم بطور معمول یکی یکی تحت شورش آوردیم خیلی بول می - انجامد و امروز که روز آخر مجلس است فرصت نخواهد بود این لواجیح را بکنند و در صورتیکه بعضی از آنها نهایت ضرورت و لزوم دارد .

اینست که همه آنها را در تحت يك ماده در آورده ایم و استدعا دارم آقایان موافقت فرمایند . و تصویب فرمایند .

زیرا این ترتیب برای دولت خیلی سهل خواهد بود

رئیس - لایحه تقدیمی قرائت می - شود .

(بشرح ذیل خوانده شد)

خاطر نمایندگان محترم مستحضر است که هیئت دولت در حسب فوریتی که احساس کرده است استخدام چند نفر مستخدمین خارجی جدیداً استخدام بعضی از مستخدمین سابق را ب مجلس شورای ملی پیش نهاد کرده است لواجیح دولت مربوطه مورد مطالعه واقع شده و راپورت آنها هم طبع و توزیع شده است

لیکن وقت مجلس ننگ و مضیق است و انجام این استخدام هم ضرورت و فوریت دارد . بنابراین ماده واحد ذیل تنظیم و بایقید فوریت تقدیم می نمایم .

ماده واحد - مجلس شورای ملی بدولت اجازه می دهد که اشخاص مفصل ذیل را موافق راپورت های کمیسیونهای مربوطه استخدام نماید .

۱ - مسیو شولس موافق راپورت کمیسیون بودجه قدیم - نمره ۱۲۲

۲ - مسیو کراندل موافق راپورت کمیسیون بودجه قدیم - نمره ۱۴۰

۳ - مسیو زریب ریود موافق راپورت کمیسیون بودجه قدیم - نمره ۱۳۹

۴ - دکتر بیرشهره موافق راپورت کمیسیون بودجه قدیم - نمره ۱۳۵

۵ - مسیو اندرلهس موافق راپورت کمیسیون بودجه قدیم - نمره ۴

۶ - مسیو زامار موافق راپورت کمیسیون بودجه جدید - نمره ۱۵

۷ - مسیو بیلی روسکی موافق راپورت اخیر کمیسیون معارف مورخه اول بهمن و کمیسیون بودجه جدید - نمره ۸

رئیس فوریت ماده اول مطرح است آقای آقا سید یعقوب

(اجازه)

آقا سید یعقوب - بنده هیئت دولت و مجلس را توجه می دهیم که اولاً وبالذات تکلیف مجلس شورای ملی نظر کردن در بودجه مملکتی است و همانطور که مقام بر است دیرور تذکر دادند ما نمی توانیم اذدر مجلس بیرون برویم مگر اینکه بودجه مجلس را تصویب کرده باشیم .

بنده تعجب می کنم از آقای رئیس - الوزراء که یکی از قانون دانهای مملکت هستند همیشه سعی شان این بوده است که خاطر جریان قانون باشند چطور در این موقع بودجه را موخر می دارند .

ما باید بودجه را مقدم بر همه چیز بدانیم و حاضریم تصاحب هم بشینیم تا تکلیف اینکارها را امین کنیم .

ما موظفیم بودجه مملکتی را بکنند و امروز نصف ممکنست مجلس خانه پیدا کند و بودجه مملکتی همینطور تا مجلس جدید بلا تکلیف بماند

از این جهت بنده عقیده دارم اول قبل از همه چیز ما بودجه را بکنند و آنوقت من قسم میخورم که به حضرت عباس تاصبیح هم شده حاضریم بشینیم و این لواجیح را بکنند و این لایحه جهت بنده بودجه را مقدم می دانم .

رئیس الوزراء بنده تصدیق دارم که بودجه مملکتی مقدم بر همه چیز است ولی تفاوت معامله فقط ده دقیقه است و اینهم اهمیت ندارد . همینقدر که تقاضای فوریت را تصویب فرمایند آنوقت ممکنست بودجه مملکتی را مقدم بدانیم و مانعی ندارد .

رئیس آقای رهنما (اجازه)

رهنما - بنده موافقم همانطور که آقای رئیس الوزراء فرمودند لایحه کثرت ها اکثر در کمیسیون تصویب و مورد مطالعه شده است و برای این که برای دولت مشکلاتی تولید نکند ضروری نداد اول آقایان به فوریت آن رای بدهند و بعد بودجه را مطرح کنند

رئیس - رأی گرفته می شود بقرورت این ماده واحد شوردر خود مجلس آقایانی

میشود این نظامنامه در مشاوره عالی وزارت عدلیه با مصورت آقای حاج سید نصر الله . آقا میرزا سید محمد قمی . آقای صدر الاشراف . رئیس اداره امور . رئیس اداره ثبت اسناد با حضور بنده . و مسیو یولن مستشار عدلیه نوشته شده

اما اینکه فرمودند قضات را نمیشود معاکه نکرد مخصوصاً مالین را برای قضات میخواهیم الا آن بطور مثل مرض می کنم .

مطابق قانون قاضی مکلف است وقتیکه معاکم تمام شد حکم را فوراً و الا در ظرف يك مدت معین مثلاً پنج روز بدهد خوب اگر غیر از این شود و قاضی پنج ماه شش ماه طول بدهد و پس از ختم معاکم حکم نهد آنوقت چه مجازاتی خواهد داشت آیا این مسئله مجازات لازم ندارد پس اجراء قانون این چیز دارا لازم دارد و خیلی خوب هم هست

جمعی از نمایندگان - مذاکرات کافی است .

رئیس - رأی می گیریم باین ماده واحد آقایانیکه موافقت قیام فرمایند (جمع کثیری قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد

معاون وزارت امور خارجه - يك ماده واحد تقدیم مجلس شورای ملی شده بود راجع بقانون استخدام مستخدمین معالی سفارتخانه در خارجه و این يك امر فوری است و اگر امروز این کار نگردد در تمام سفارتخانه ها وقت رسول معوق خواهد ماند زیرا مطابق قانون استخدام نمی توانند مستخدم داشته باشند

بعضی از نمایندگان - بودجه مقدم است .

ولی فرض بفرمائید در این مملکت تمام اصلاحاتی که دل ما می خواهد بعمل آید آنوقت يك کسی تمام این اصلاحاتی که موضوع از روی نمایندگان در تأخیر و تقدیم و اهمیت مطلب است البته تمام مطالب مهم و مفید تمام اینها چه قدر است؟

بنده تصور می کنم شاید مخارج آنها بالغ بر شصده و هفتصد میلیون و بالاخره شاید بيك مبارد تومان بالغ شود

ولی در مقابل تمام این اصلاحات مفید که ما میخواهیم بعمل آوریم فقط ۲۵ میلیون تومان پول داریم . حالاً حرف در این است که این ۲۵ میلیون تومان را باید بصرف چند قلم مطلب مهمی که از احصای الاقدم فالاقدم و الاهم فالاهم ضرورت دارد برسانیم اگر باز پول زیاد آوردهیم خرج آن چند قلمی که یشت سر آن نوشته شده برسانیم . همین طور تا آخر .

حالا يك کسی می گوید مگر آنها پداست؟ مثلاً پداست که مادر در پاچه بختگان

بدهند و وزارت خارجه چون از سابق سالها اداره میشده است و اشخاصی که از سابق در آنجا خدمت کردند بیشتر از صد پنج میباشد که قانون مین کرده است و وزارت مالیه هم مطابق قانون نمیتواند بیشتر از صد پنج حقوق بدهد به اینکه مجالته برای اینکه يك همه متلاسه شاید از حيث زندگانی در سختی و عسرت هستند این ماده را پیشنهاد کردیم که مجلس اجازه بدهد که از صرفه جوئی حقوق خود منتظرین خدمت به اشخاصی که در وزارت خارجه خدمت کردند حقوق داده شود و البته وقتی بخواهیم این حقوق را بدهیم باید این شرط را بکنیم که از حيث دارائی و از حيث خدمت نباید مستحق باشند

رئیس - رأی گرفته میشود به فوریت این لایحه . آقایانی که موافقت قیام فرمایند .

(اقلب برخاستند)

رئیس - تصویب شد . آقای ارباب کیخسرو

هم بودجه مملکتی در این موقع (یکساعت بعد از ظهر) جلسه تعامیل و پس از دو ساعت و ربع مجدداً تشکیل گردید

رئیس الوزراء - يك لایحه یعنی يك ماده واحد تقدیم مجلس شورای ملی می شود و تمنای تصویب آنرا هم فوریت می نمایند یعنی تقاضا می شود فی المجلس وارد مذاکره آن بشویم .

خاطر محترم آقایان را مستحضرمی - کنم که این تقاضایکبه می کنم در واقع تقاضای فوریت نیست بلکه يك صورت ظاهری است .

بهاروی که خاطر آقایان مسبوق است چند فقره کثرت استخدام مستخدمین خارجی داریم چه آنها یکبه سابقاً بوده و حالا تجدید می شوند و چه نسبت به دوسه نفری که اخیراً استخدام می شوند لازم است تکلیف آن معین شود و این کثرت ها به کمیسیونهای مربوطه مجلس رفته است و در آن جا مطالعات لازمه شده و راپورت هم داده اند و راپورت آنها هم طبع و توزیع شده و خاطر آقایان هم مستحضر شده و حالا اگر بخواهیم بطور معمول یکی یکی تحت شورش آوردیم خیلی بول می - انجامد و امروز که روز آخر مجلس است فرصت نخواهد بود این لواجیح را بکنند و در صورتیکه بعضی از آنها نهایت ضرورت و لزوم دارد .

اینست که همه آنها را در تحت يك ماده در آورده ایم و استدعا دارم آقایان موافقت فرمایند . و تصویب فرمایند .

زیرا این ترتیب برای دولت خیلی سهل خواهد بود

رئیس - لایحه تقدیمی قرائت می - شود .

(بشرح ذیل خوانده شد)

خاطر نمایندگان محترم مستحضر است که هیئت دولت در حسب فوریتی که احساس کرده است استخدام چند نفر مستخدمین خارجی جدیداً استخدام بعضی از مستخدمین سابق را ب مجلس شورای ملی پیش نهاد کرده است لواجیح دولت مربوطه مورد مطالعه واقع شده و راپورت آنها هم طبع و توزیع شده است

لیکن وقت مجلس ننگ و مضیق است و انجام این استخدام هم ضرورت و فوریت دارد . بنابراین ماده واحد ذیل تنظیم و بایقید فوریت تقدیم می نمایم .

ماده واحد - مجلس شورای ملی بدولت اجازه می دهد که اشخاص مفصل ذیل را موافق راپورت های کمیسیونهای مربوطه استخدام نماید .

۱ - مسیو شولس موافق راپورت کمیسیون بودجه قدیم - نمره ۱۲۲

۲ - مسیو کراندل موافق راپورت کمیسیون بودجه قدیم - نمره ۱۴۰

۳ - مسیو زریب ریود موافق راپورت کمیسیون بودجه قدیم - نمره ۱۳۹

۴ - دکتر بیرشهره موافق راپورت کمیسیون بودجه قدیم - نمره ۱۳۵

۵ - مسیو اندرلهس موافق راپورت کمیسیون بودجه قدیم - نمره ۴

۶ - مسیو زامار موافق راپورت کمیسیون بودجه جدید - نمره ۱۵

۷ - مسیو بیلی روسکی موافق راپورت اخیر کمیسیون معارف مورخه اول بهمن و کمیسیون بودجه جدید - نمره ۸

رئیس فوریت ماده اول مطرح است آقای آقا سید یعقوب

(اجازه)

آقا سید یعقوب - بنده هیئت دولت و مجلس را توجه می دهیم که اولاً وبالذات تکلیف مجلس شورای ملی نظر کردن در بودجه مملکتی است و همانطور که مقام بر است دیرور تذکر دادند ما نمی توانیم اذدر مجلس بیرون برویم مگر اینکه بودجه مجلس را تصویب کرده باشیم .

بنده تعجب می کنم از آقای رئیس - الوزراء که یکی از قانون دانهای مملکت هستند همیشه سعی شان این بوده است که خاطر جریان قانون باشند چطور در این موقع بودجه را موخر می دارند .

ما باید بودجه را مقدم بر همه چیز بدانیم و حاضریم تصاحب هم بشینیم تا تکلیف اینکارها را امین کنیم .

ما موظفیم بودجه مملکتی را بکنند و امروز نصف ممکنست مجلس خانه پیدا کند و بودجه مملکتی همینطور تا مجلس جدید بلا تکلیف بماند

از این جهت بنده عقیده دارم اول قبل از همه چیز ما بودجه را بکنند و آنوقت من قسم میخورم که به حضرت عباس تاصبیح هم شده حاضریم بشینیم و این لواجیح را بکنند و این لایحه جهت بنده بودجه را مقدم می دانم .

رئیس الوزراء بنده تصدیق دارم که بودجه مملکتی مقدم بر همه چیز است ولی تفاوت معامله فقط ده دقیقه است و اینهم اهمیت ندارد . همینقدر که تقاضای فوریت را تصویب فرمایند آنوقت ممکنست بودجه مملکتی را مقدم بدانیم و مانعی ندارد .

رئیس آقای رهنما (اجازه)

رهنما - بنده موافقم همانطور که آقای رئیس الوزراء فرمودند لایحه کثرت ها اکثر در کمیسیون تصویب و مورد مطالعه شده است و برای این که برای دولت مشکلاتی تولید نکند ضروری نداد اول آقایان به فوریت آن رای بدهند و بعد بودجه را مطرح کنند

رئیس - رأی گرفته می شود بقرورت این ماده واحد شوردر خود مجلس آقایانی

بدهند و وزارت خارجه چون از سابق سالها اداره میشده است و اشخاصی که از سابق در آنجا خدمت کردند بیشتر از صد پنج میباشد که قانون مین کرده است و وزارت مالیه هم مطابق قانون نمیتواند بیشتر از صد پنج حقوق بدهد به اینکه مجالته برای اینکه يك همه متلاسه شاید از حيث زندگانی در سختی و عسرت هستند این ماده را پیشنهاد کردیم که مجلس اجازه بدهد که از صرفه جوئی حقوق خود منتظرین خدمت به اشخاصی که در وزارت خارجه خدمت کردند حقوق داده شود و البته وقتی بخواهیم این حقوق را بدهیم باید این شرط را بکنیم که از حيث دارائی و از حيث خدمت نباید مستحق باشند

رئیس - رأی گرفته میشود به فوریت این لایحه . آقایانی که موافقت قیام فرمایند .

(اقلب برخاستند)

رئیس - تصویب شد . آقای ارباب کیخسرو

هم بودجه مملکتی در این موقع (یکساعت بعد از ظهر) جلسه تعامیل و پس از دو ساعت و ربع مجدداً تشکیل گردید

رئیس الوزراء - يك لایحه یعنی يك ماده واحد تقدیم مجلس شورای ملی می شود و تمنای تصویب آنرا هم فوریت می نمایند یعنی تقاضا می شود فی المجلس وارد مذاکره آن بشویم .

خاطر محترم آقایان را مستحضرمی - کنم که این تقاضایکبه می کنم در واقع تقاضای فوریت نیست بلکه يك صورت ظاهری است .

بهاروی که خاطر آقایان مسبوق است چند فقره کثرت استخدام مستخدمین خارجی داریم چه آنها یکبه سابقاً بوده و حالا تجدید می شوند و چه نسبت به دوسه نفری که اخیراً استخدام می شوند لازم است تکلیف آن معین شود و این کثرت ها به کمیسیونهای مربوطه مجلس رفته است و در آن جا مطالعات لازمه شده و راپورت هم داده اند و راپورت آنها هم طبع و توزیع شده و خاطر آقایان هم مستحضر شده و حالا اگر بخواهیم بطور معمول یکی یکی تحت شورش آوردیم خیلی بول می - انجامد و امروز که روز آخر مجلس است فرصت نخواهد بود این لواجیح را بکنند و در صورتیکه بعضی از آنها نهایت ضرورت و لزوم دارد .

اینست که همه آنها را در تحت يك ماده در آورده ایم و استدعا دارم آقایان موافقت فرمایند . و تصویب فرمایند .

زیرا این ترتیب برای دولت خیلی سهل خواهد بود

رئیس - لایحه تقدیمی قرائت می - شود .

(بشرح ذیل خوانده شد)

خاطر نمایندگان محترم مستحضر است که هیئت دولت در حسب فوریتی که احساس کرده است استخدام چند نفر مستخدمین خارجی جدیداً استخدام بعضی از مستخدمین سابق را ب مجلس شورای ملی پیش نهاد کرده است لواجیح دولت مربوطه مورد مطالعه واقع شده و راپورت آنها هم طبع و توزیع شده است

لیکن وقت مجلس ننگ و مضیق است و انجام این استخدام هم ضرورت و فوریت دارد . بنابراین ماده واحد ذیل تنظیم و بایقید فوریت تقدیم می نمایم .

ماده واحد - مجلس شورای ملی بدولت اجازه می دهد که اشخاص مفصل ذیل را موافق راپورت های کمیسیونهای مربوطه استخدام نماید .

۱ - مسیو شولس موافق راپورت کمیسیون بودجه قدیم - نمره ۱۲۲

۲ - مسیو کراندل موافق راپورت کمیسیون بودجه قدیم - نمره ۱۴۰

۳ - مسیو زریب ریود موافق راپورت کمیسیون بودجه قدیم - نمره ۱۳۹

۴ - دکتر بیرشهره موافق راپورت کمیسیون بودجه قدیم - نمره ۱۳۵

۵ - مسیو اندرلهس موافق راپورت کمیسیون بودجه قدیم - نمره ۴

۶ - مسیو زامار موافق راپورت کمیسیون بودجه جدید - نمره ۱۵

۷ - مسیو بیلی روسکی موافق راپورت اخیر کمیسیون معارف مورخه اول بهمن و کمیسیون بودجه جدید - نمره ۸

رئیس فوریت ماده اول مطرح است آقای آقا سید یعقوب

(اجازه)

آقا سید یعقوب - بنده هیئت دولت و مجلس را توجه می دهیم که اولاً وبالذات تکلیف مجلس شورای ملی نظر کردن در بودجه مملکتی است و همانطور که مقام بر است دیرور تذکر دادند ما نمی توانیم اذدر مجلس بیرون برویم مگر اینکه بودجه مجلس را تصویب کرده باشیم .

بنده تعجب می کنم از آقای رئیس - الوزراء که یکی از قانون دانهای مملکت هستند همیشه سعی شان این بوده است که خاطر جریان قانون باشند چطور در این موقع بودجه را موخر می دارند .

ما باید بودجه را مقدم بر همه چیز بدانیم و حاضریم تصاحب هم بشینیم تا تکلیف اینکارها را امین کنیم .

ما موظفیم بودجه مملکتی را بکنند و امروز نصف ممکنست مجلس خانه پیدا کند و بودجه مملکتی همینطور تا مجلس جدید بلا تکلیف بماند

از این جهت بنده عقیده دارم اول قبل از همه چیز ما بودجه را بکنند و آنوقت من قسم میخورم که به حضرت عباس تاصبیح هم شده حاضریم بشینیم و این لواجیح را بکنند و این لایحه جهت بنده بودجه را مقدم می دانم .

رئیس الوزراء بنده تصدیق دارم که بودجه مملکتی مقدم بر همه چیز است ولی تفاوت معامله فقط ده دقیقه است و اینهم اهمیت ندارد . همینقدر که تقاضای فوریت را تصویب فرمایند آنوقت ممکنست بودجه مملکتی را مقدم بدانیم و مانعی ندارد .

رئیس آقای رهنما (اجازه)

رهنما - بنده موافقم همانطور که آقای رئیس الوزراء فرمودند لایحه کثرت ها اکثر در کمیسیون تصویب و مورد مطالعه شده است و برای این که برای دولت مشکلاتی تولید نکند ضروری نداد اول آقایان به فوریت آن رای بدهند و بعد بودجه را مطرح کنند

رئیس - رأی گرفته می شود بقرورت این ماده واحد شوردر خود مجلس آقایانی

بدهند و وزارت خارجه چون از سابق سالها اداره میشده است و اشخاصی که از سابق در آنجا خدمت کردند بیشتر از صد پنج میباشد که قانون مین کرده است و وزارت مالیه هم مطابق قانون نمیتواند بیشتر از صد پنج حقوق بدهد به اینکه مجالته برای اینکه يك همه متلاسه شاید از حيث زندگانی در سختی و عسرت هستند این ماده را پیشنهاد کردیم که مجلس اجازه بدهد که از صرفه جوئی حقوق خود منتظرین خدمت به اشخاصی که در وزارت خارجه خدمت کردند حقوق داده شود و البته وقتی بخواهیم این حقوق را بدهیم باید این شرط را بکنیم که از حيث دارائی و از حيث خدمت نباید مستحق باشند

رئیس - رأی گرفته میشود به فوریت این لایحه . آقایانی که موافقت قیام فرمایند .

(اقلب برخاستند)

رئیس - تصویب شد . آقای ارباب کیخسرو